

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
EKONOMIKAS UN VADĪBAS FAKULTĀTE
GRĀMATVEDĪBAS UN AUDITA KATEDRA

**GRĀMATVEDĪBAS DATORPROGRAMMU
TIRGUS LATVIJĀ**

BAKALaura DARBS

Autors: Gundars Vjakse

Studenta apliecības Nr.: gv09006

Darba vadītājs: Mg.ekon. Ivars Kassalis

RĪGA 2012

ANOTĀCIJA

Grāmatvedības programmas Latvijā izmanto vairāk kā 90% uzņēmumu, bet plašā piedāvājuma dēļ uzņēmumiem ir apgrūtināti izvēlēties savai saimnieciskajai darbībai piemērotāko grāmatvedības programmu.

Darba mērķis ir veikt Latvijas tirgū pieejamo grāmatvedības datorprogrammu uzskaitījumu un izveidot universālu sistēmu uzņēmumam piemērotākās datorprogrammas noteikšanai. Šāda nepieciešamība pastāv, jo pašreiz neeksistē vienots, visaptverošs grāmatvedību tirgus apsekojums, kas ļautu gūt patiesu un pilnīgu priekšstatu par piedāvāto produktu skaitu un to atšķirībām. Tā vietā, lai detalizēti analizētu atsevišķas grāmatvedības programmas, autors pievēršas tirgum kopumā. Autors skaidro, ka tas ir nepieciešams, jo pašreiz potenciālais grāmatvedības programmu lietotājs informācijas trūkuma dēļ ir spiests izdarīt izvēli tikai starp populārākajām programmām, nemaz nezinot par citiem piedāvājumiem, kuri varētu tikt sīkāk izpētīti.

Darba rezultātā autors sniedz Latvijā pieejamo grāmatvedības programmu uzskaitījumu un veic grāmatvedības izvēles pārbaudes 3 dažādiem uzņēmumiem, tādējādi nostiprinot sevis izstrādātos programmas izvēles kritērijus un sistēmu kopumā.

ANNOTATION

More than 90 percent of enterprises in Latvia use accounting software but because of the large supply it is hard to choose the most appropriate program for its commercial activity.

The aim of the work is to create a list of accounting programs available in Latvia market as well as to create universal system that would allow for the enterprise to choose the most appropriate program. This kind of need exist because right now there isn't united, all-inclusive review of all accounting programs, which would allow to get genuine and complete concept of offered products and their differences. Instead of analyzing individual accounting programs the author examine whole market. The author finds it necessary because the potential user of the accounting program is obligate to make his choice only between the most popular accounting programs not knowing of other products that could be further explored.

As the result of the Bachelors' work Author gives the list of accounting programs that are available in Latvia and tests the suitability of 3 accounting programs chosen by 3 different Enterprises in order to demonstrate the practical use of created system.

SATURS

SATURS.....	4
Ievads.....	5
1. Grāmatvedības programmu vēsture pasaulē un Latvijā	7
2. Grāmatvedības programmu būtība un to klasifikācija	12
2.1. Klasifikācija pēc operētājsistēmas.....	14
2.2. Klasifikācija pēc komplektācijas	15
2.3. Klasifikācija pēc funkcijām.....	16
2.4. Klasifikācija pēc cenām un apmaksas veida.....	16
2.5. Klasifikācija pēc darba vietas	17
3. Grāmatvedības programmu tirgus Latvijā.....	19
3.1. Grāmatvedības programmu uzskaitījums	19
3.2. Grāmatvedības programmu atpazīstamības dinamika.....	20
3.3. Grāmatvedības programmu popularitātes dinamika.....	23
3.4. Citi grāmatvedības programmu tirgus pētījumu rādītāji	28
4. Grāmatvedības programmas izvēle	33
4.1. Grāmatvedības programmu atbilstība uzņēmuma lielumam un uzņēmējdarbības formai.....	36
4.2. Grāmatvedības programmu pamata funkcijas	39
4.3. Grāmatvedības programmu iepazīšanas iespējas un popularitāte	42
4.4. Grāmatvedības programmu datu bāzes pieejamība un savienojamības iespējas.....	44
4.5. Grāmatvedības programmu izcenojums	47
4.6. Grāmatvedības programmu piedāvātie papildus finanšu instrumenti	50
5. Grāmatvedības programmas izvēle konkrētiem uzņēmumiem	53
5.1. Grāmatvedības programmas izvēle uzņēmumam A.....	53
5.2. Grāmatvedības programmas izvēle uzņēmumam B	56
5.3. Grāmatvedības programmas izvēle uzņēmumam C	59
Secinājumi un priekšlikumi	61
Izmantotā literatūra un avoti	63
Pielikumi.....	68
1. Pielikums Grāmatvedības programmu vērtēšanas kritēriju tabula	Error! Bookmark not defined.
2. Pielikums Grāmatvedības programmu uzskaitījuma tabula	Error! Bookmark not defined.

3. Pielikums Grāmatvedības programmu vērtēšanas tabula **Error! Bookmark not defined.**

IEVADS

Laika gaitā grāmatvedības programmu darbība un struktūra ir uzlabojusies - parādās jaunas grāmatvedības programmas, vecākām programmām tiek ieviesti uzlabojumi un papildinājumi. Šādā veidā grāmatvedības programmu attīstība pārlicinoši pierāda, ka tās uzņēmumi lieto aizvien vairāk un tās ir nepieciešamas, lai uzlabotu gan uzņēmumu darbību atspoguļojumu, gan arī lai atvieglinātu darbu uzņēmuma grāmatvedim. Rezultātā grāmatvedības programmu klāsts turpina palielināties, grāmatvedības programmu tirgu padarot aizvien plašāku un izvēli – sarežģītāku.

Šī tēma ir aktuāla, jo lielā pieejamo produktu skaita dēļ uzņēmumiem ir grūti izvēlēties savai saimnieciskajai darbībai piemērotāko grāmatvedības programmu. Lai pareizi izvēlētos nepieciešamo programmu, uzņēmumam konkrēti jāapzina tā saimnieciskā darbība, nākotnes vīzija un arī, ja nepieciešams, uzņēmējdarbības specifika. Autors savā darbā apskata grāmatvedības vēsturi un grāmatvedības tirgus vēsturisko attīstību līdz mūsdienām. Darbā tiek atainota tirgū pieejamo grāmatvedības programmu daudzveidība, to uzskaitījums un klasifikācija pēc dažādiem kritērijiem. Uzņēmuma attīstība lielā mērā ir atkarīga no tā, vai tiks izvēlēta pēc iespējas atbilstošāka programma šim uzņēmumam un vai šī izvēle attaisnos uz to liktās cerības. Autors izmanto darbā uzskaitītās programmas, lai pārlicinātos par uzņēmuma A, B un C izvēlētas grāmatvedības programmas piemērotību to saimnieciskajai darbībai.

Darbs sastāv no piecām nodaļām, septiņpadsmit apakšnodaļām un trīs pielikumiem. Darbā izmantoti vispārēja rakstura avoti – datu bāze, sekundārie avoti – mācību grāmatas un interneta vietnes, kā arī specializētā periodika.

Darba mērķis

Veikt Latvijas tirgū pieejamo grāmatvedības datorprogrammu uzskaitījumu un izveidot universālu sistēmu uzņēmumam piemērotākās datorprogrammas noteikšanai.

Problēma

Plašais grāmatvedības programmu piedāvājuma klāsts apgrūtina uzņēmuma spējas izvēlēties savas grāmatvedības organizēšanai piemērotāko risinājumu.

Pētījuma objekts

Grāmatvedības datorprogrammu tirgus analīze.

Pētījuma priekšmets

Teorētiskie aspekti, atšķirības grāmatvedības datorprogrammu uzbūvē, grāmatvedības programmu izvēles sistēma

Darba uzdevumi

1. Iepazīties ar zinātnisko literatūru par grāmatvedības datorprogrammu vēsturi, būtību un klasifikāciju;
2. Veikt zinātniskās literatūras un periodikas izpēti par pašlaik pieejamajām, kā arī atzītākajām grāmatvedības programmām Latvijā;
3. Veikt universālas sistēmas izstrādi, kas ļautu atrast piemērotāko grāmatvedības programmu uzņēmumam;
4. Izdarīt secinājumus par grāmatvedības programmu tirgu Latvijā;
5. Izstrādāt priekšlikumus grāmatvedības programmu tirgus efektivitātes uzlabošanai.

Pētījuma metodes

1. Literatūras analīze;
2. Statistikas informācijas analīze.

1. GRĀMATVEDĪBAS PROGRAMMU VĒSTURE PASAULĒ UN LATVIJĀ

Grāmatvedības aparatūras un programmatūras vēstures pirmsākumi, protams, saistās arī ar grāmatvedības pirmsākumiem. Tātad tie meklējami 2400 gadus pirms Kristus, kad tika izgudrots Bābeles abaks, kas vēlāk kļuva par Romiešu skaitāmajiem kauliņiem.¹ Nepieciešamībai pēc grāmatvedības pieaugot, grāmatvedības nozare tika izkopta un pilnveidota. Kā galvenais ievērojamākais notikums, protams, jāmin divkārsšās ieraksta sistēmas izgudrošana. Ne mazāka nozīme bija bilances izveidei un kontu plāna sastādīšanai, ko laika posmā no 1867. līdz 1957. gadam veica N. Lunsķis.² Pirmais grāmatvežu institūts tika izveidots 1581. gadā Venēcijā.³ Savukārt 1845. gadā tika nodibināta pirmā grāmatvedības firma. Protams, ka neatņemama sastāvdaļa grāmatvedības attīstībā bija skaitļošanas iekārtu izveide, pirmo mehānisko skaitļojamo mašīnu uzbūvēja Blēzs Paskāls (1623-1662).⁴ Tomēr plašākai sabiedrībai lietojami mehāniskie skaitļotāji, kas mūsdienās pazīstami ar vārdu „kalkulators”, radās ievērojami vēlāk – apmēram 19. gadsimta vidū. Strauji attīstoties sasniegumiem, digitalizācijas sfērā beidzot parādījās arī pirmie skaitļotāji.

Pirmo skaitļotāju izveidi materiāli atbalstīja pasaules varenāko valstu militārās aprindas, un to aprēķini bija saistīti ar militārajām vajadzībām. Ne velti Otrais pasaules karš, kura laikā sākās pirmo skaitļotāju būve, tiek dēvēts par matemātiķu karu. Vēl ilgi pēc Otrā pasaules kara detalizēta informācija par skaitļotāju uzbūvi un to programmēšanu bija pieejama tikai šaurām zinātniskām aprindām, jo skaitļotāji joprojām kalpoja militārajiem resursiem. Ideja par jaudīgu skaitļotāju izveidi meklējama 1930. gados. 1938. gadā Berlīnē inženieris Konrāds Cūze izveidoja skaitļotāju Z1 skaitļošanas automatizācijai. Vēlāk Aiovas štatā (ASV) 1939. gadā Džons Atanasovs un Klifords Berijs izveidoja pirmo elektronisko lampu skaitļotāju, kurš vēlāk tika nosaukts par ABC (Atanasoff-Berry Computer). 1941. gadā IBM (International Business Machines) laboratorijās Endikotā (ASV) Hovarda Aikena vadībā tika izveidots skaitļotājs ASCC (Automatic Sequence Controlled Calculator). Informācija par šo skaitļotāju parādījās presē 1944. gada 7. augustā, un tādēļ šis datums tiek uzskatīts par skaitļotāju ēras sākumu. Te gan jāmin, ka vairums līdz šim laika periodam radīto skaitļošanas iekārtu kalpoja militārām vajadzībām, tomēr tās kļuva par skaitļošanas iekārtu aizsākumu un tādā veidā arī

¹http://odo.lv/Training/OS_Accounting [skatīts 16.05.2012]

²Zariņa V. *Grāmatvedības sistēma attīstība standartu prasības*. Rīga : Turība. 2004. 1.6 nodaļa, 29.lpp

³Turpat 26. lpp

⁴<http://www.liis.lv/mspamati/1.gramata/10101020.htm> [skatīts 18.05.2012]

par grāmatvedības programmu aizsācējām. 1947. gadā Aikena vadībā ASV tika izveidots skaitļotājs Mark II, kurš darbojās elektroniski. Sekoja skaitļotāji Mark III un 1952. gadā - Mark IV. Aikens bija pirmais pasaulē, kas sāka pasniegt universitātē datorzinātņu (Computer Science) akadēmisko programmu, kā arī pirmais ierosināja veikt ar skaitļotājiem biznesa aprēķinus.⁵

Par grāmatvedības programmu tiešo aizsākumu var uzskatīt Otro Pasaules karu. „Nodokļu regulācija tajā laikā bija kļuvusi sarežģīta, kā rezultātā parādījās daudzas loģistikas un datu vadības problēmas. Informācija par finanšu operācijām un līdzekļu apjomu fizisko atrašanās vietu nebija uzticama, kas radīja nepieciešamību pēc grāmatvedības automatizētām programmām.⁶”

Neapšaubāmi, ka lielākas izmaiņas radīja 1960. gads, kad IBM ieviesa lieldatoru. Vienas no pirmajām lieldatoru programmām bija tieši grāmatvedības sistēmas. Līdz tam laikam bankās un lielās korporācijās algoja lielu skaitu darbinieku, kas grāmatvedības uzskaitē lietoja ar roku rakstītus grāmatvedības reģistrus. Ieviešot datorizētu grāmatvedības sistēmu, galvenās finanšu grāmatas varēja saglabāt elektroniski, ietaupot laiku un naudu. 19. gadsimta septiņdesmitajos gados grāmatvedības programmatūra turpināja paplašināties un grāmatvedības pakotnes lieldatoriem piedāvāja daudzas firmas. Tomēr tās vēl arvien izmantoja tikai lielās kompānijas, kas varēja atļauties milzīgās lieldatoru izmaksas. Attīstoties digitalizācijas sfērai 19. gadsimta septiņdesmito gadu beigās sāka ieviesties personālie datori (PC), kas radīja nepieciešamos priekšnoteikumus plašākai grāmatvedības programmu izplatīšanai un izmantošanai. 1979. gadā VisiCalc kļuva par pirmo elektronisko tabulu programmatūru, kas darbojās uz personālā datora. Pirms tam elektroniskās tabulas nebija pazīstamas, un VisiCalc revolucionarizēja veidu, kā cilvēki apstrādā skaitļus, un ietekmēja daudzas citas jomas. Daudziem cilvēkiem grāmatvedības programmatūra bija pirmā, ko tie izmantoja uz personālā datora.⁷ Apmēram desmit gadus vēlāk parādījās arī mūsdienās jau labi pazīstama Microsoft izstrādātā programmatūra Excel, kam sekoja arī pārējo mūsdienās lietojamo datorprogrammatūru aizsākumi. Tomēr, kā vēlāk izrādījās, VisiCalc, lai gan bija plašāk pazīstama grāmatvedības programmas priekštece, nebūt nebija pirmā. „Programmas IBM 9Pac rokasgrāmata jau 1961. gadā skaidroja, ka šī programma izmantojama tirgotājiem - pārdošanas rādītāju uzskaites uzņēmumā.⁸ Šim ASV piemēram sekoja arī citas valstis. 1973. gadā Vācijā tika izlaistas pirmā programmas SAP versija ar nosaukumu SAP R/1, kura

⁵<http://www.sakaru-pasaule.lv/main.php3?sub=view&RID=1388> [skatīts 15.05.2012]

⁶Ashutosh Deshmukh. *Digital Accounting: The Effects of the Internet and ERP on Accounting*. Pennsylvania State University, Erie, USA, 2006, p.2

⁷http://odo.lv/Training/OS_Accounting [skatīts 15.05.2012]

⁸http://www.ehow.com/about_6328213_history-computerized-accounting.html [skatīts 17.05.2012]

uzņēmumam ļāva veikt automatizētas finanšu transakcijas.⁹1976. gadā Džordžijā, Atlantā pirmo reizi tika pārdota grāmatvedības programma Peachtree, kas vēlāk kļuva par pirmo plaši atpazīstamo grāmatvedības programmu.¹⁰1993. gadā uzņēmums izlaida grāmatvedības programma Quicken, kura ietvēra tādas funkcijas kā čeku grāmatiņas un budžeta pārvaldi, kā arī programmu Quickbooks, kas bija vairāk piemērota mazo uzņēmumu grāmatvedībai un programmu Turbo Tax, kas veic autorizētu nodokļu aprēķinu.¹¹ Grāmatvedības programmu attīstība savā procesā ir bijusi tieši atkarīga no datoru un informācijas sistēmu attīstības, ko autors jau atainojis šajā nodaļā. Grāmatvedības programmas ļoti iespaidojusi dažādu datoru veidu attīstība, kas padarījusi informācijas sistēmas, tajā skaitā grāmatvedības programmas laika gaitā aizvien pieejamākas lietotājam. Otrs faktors, kas tikpat tieši ietekmējis grāmatvedības programmu attīstību ir datu uzglabāšanas un datu apmaiņas iespēju attīstība. Ļoti novienkāršotu šo savstarpējo sakarību tendenci savā darbā atainojis Pensilvānijas štata Universitātes pasniedzējs Ashutosh Deshmukh, grāmatas „Digital accounting: The Effects of the Internet and ERP on Accounting” autors. Nelielu ieskatu šajās savstarpējās sakarībās piedāvā arī darba autors saīsinātā, hronoloģiskas tabulas formā:

1.1.

Tabula Datortehnikas/grāmatvedības programmas cikli¹²

Aptuvenais laika periods	Datora tips	Grāmatvedības programmu raksturotāji	Liels
1960 – 1975 1975 - 1985	Lieldators Mini dators	informācija, bet maz attīstīti datu termināli; veida datu bāzes; darījumu apstrādes kapacitāte; iespējamo lietotāju skaits;	Centralizēta Hierarhijas Liela Liels
1980 - 1990	Mikro dators Lokālais tīkls	tīklā izvietota informācija; apmaiņas sistēma;	Lokālajā Datu

⁹http://www.ehow.com/about_6328213_history-computerized-accounting.html [skatīts 17.05.2012]

¹⁰Turpat

¹¹Turpat

¹²Autora veidots, izmantojot Ashutosh Deshmukh. *Digital Accounting: The Effects of the Internet and ERP on Accounting*. Pennsylvania State University, Erie, USA, 2006, p.16

		• darījumu apstrādes kapacitāte; • iespējamo lietotāju skaits;	Ierobežota Ierobežots
1988 – 1995	Klientu serveris Lokālais tīkls Plaša apgabala tīkls	• lokālajā, gan plaša apgabala tīklos izvietota informācija; • saistītas datu bāzes; • var būt centralizētas vai decentralizētas; • darījumu apstrādes kapacitāte; • iespējamo lietotāju skaits;	Gan Savstarpēji Datu bāzes Liela Liels
>1995	Klientu serveris Lokālais tīkls Plaša apgabala tīkls Vispasaules tīkls Internets	• visa veida datorus; • var būt gan centralizēta, gan izvietota jebkura veida tīklos, ieskaitot internetu; • saistītas, multimediju veida datu bāzes; • var būt gan centralizētas, gan decentralizētas; • regulējama darījumu apstrādes kapacitāte; • iespējamo lietotāju skaits.	Atbalsta Informācija Savstarpēji Datu bāzes Brīvi Liels

Darba autors secina, ka, parādoties jaunām datortehnikas iespējām, grāmatvedības programmas laika gaitā piedāvā arvien jaunākus savas darbības risinājumus. Turpmākajā darbā autors pierādīs, ka pašreizējā grāmatvedības programmu tirgū programmas izmanto visus jau minētos darbības raksturotājlielumus, kā arī ir parādījušies arī vēl jauni risinājumi.

Grāmatvedības datorprogrammu attīstība Latvijā, pirmkārt, jāsaista ar grāmatvedības sistēmas izveidi brīvā Latvijā. Šis jautājums kļuva aktuāls 1990. gada 4. maijā, kad Latvijas Republikas Augstākā Padome pieņēma deklarāciju „Par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu”. Pieņemot lēmumu par atdalīšanos no tā laika PSRS, bija jārēķinās ar nepieciešamību veikt nozīmīgas izmaiņas gan ekonomikas sfērā, proti, pāriet uz tirgus

ekonomiku, gan likumdošanā. XX gs. deviņdesmito gadu sākumā vienlaikus ar jaunu uzņēmējdarbības, nodokļu un citu likumu un normatīvo aktu izstrādi tika veikta arī grāmatvedības sistēmas reforma. Par pamatu Latvijas grāmatvedības sistēmai tika ņemts Dānijas grāmatvedības likums. Rezultātā 1922. gada 14. oktobrī Latvijas Republikas Augstākā Padome pieņēma pirmos normatīvos aktus, kas noteica grāmatvedības kārtošanu; tie ir:

- Latvijas Republikas likums „Par grāmatvedību”;
- Latvijas Republikas likums „Par uzņēmumu gada pārskatiem” (šobrīd „Gada pārskatu likums”).¹³

Grāmatvedības un audita sistēma Latvijā vēl arvien tiek aktīvi koriģēta un pilnveidota, lai novērstu tās atšķirības no starptautiskajiem un Eiropas Savienības ietvaros izmantotajiem grāmatvedības pamatprincipiem. Tomēr jau tās pašreizējā stāvoklī tā ir pietiekami inovatīva, lai tās organizēšanas darbā tiktu pielietots plašs klāsts dažāda veida grāmatvedības datorprogrammu.

Vēl pavisam nesen varēja droši apgalvot, ka Latvijas Republikā grāmatvedības automatizācija atrodas tikai savā sākuma stadijā. Pašreizējā situācija, kad grāmatvedības datorprogrammas tiek izmantotas vairumā Latvijas uzņēmumu, šāds apgalvojums būtu nekorekts, tomēr nevar arī noliegt, ka šajā sfērā vēl ir gaidāmi daudzi uzlabojumi. Grāmatvedības programmu attīstības sākumi Latvijā meklējami drīz pēc Latvijas neatkarības atgūšanas. Kā pierādījumu šim apgalvojumam var minēt faktu, ka jau 1991. gadā Latvijas tirgū parādījās grāmatvedības programmatūras APVĀRSNIS pirmās versijas, kas darbojās MS-DOS vidē.¹⁴ Ap to pašu laiku, tas ir 1991. gadā, tika dibināta arī sabiedrība „Tilde”, kas, kopš savas darbības pirmsākumiem, nodarbojas ar datorprogrammu izstrādi.¹⁵ Nedaudz vēlāk dibināts arī uzņēmums SIA “BATSOFT”. Tas ir programmatūras izstrādes un izplatīšanas uzņēmums, kas dibināts 1995.gadā un plašāk ir pazīstams ar savu grāmatvedības programmatūru Kentauris Integra un Kentauris Pro.¹⁶

¹³Zariņa V. *Grāmatvedības sistēma attīstība standartu prasības*. Rīga : Turība. 2004. 9.1 nodaļa, 225-236 lpp

¹⁴<http://www.zitc.lv/horizon-produkti/> [skatīts 20.05.2012]

¹⁵<http://www.tilde.lv/portal/go/tilde/3332/en-US/DesktopDefault.aspx> [skatīts 19.05.2012]

¹⁶<http://www.batsoft.lv/lv/par-mums> [skatīts 20.05.2012]

2. GRĀMATVEDĪBAS PROGRAMMU BŪTĪBA UN TO KLASIFIKĀCIJA

Grāmatvedības programmas ir programmas, kas ir izveidotas, lai atvieglotu grāmatvedības uzskaiti firmā, iestādē, uzņēmumā vai vienalga kādā organizācijā, kurā notiek naudas plūsma. Turklāt, plašas grāmatvedības programmas ne vien veic visas operācijas ar naudas līdzekļiem, bet arī uzskaita materiālās vērtības, produktus un citas lietas, par kurām uzņēmumam vienmēr būtu jābūt skaidrībā.¹⁷ Autors gan vēlas norādīt, ka iepriekšējā definīcijā norādītā naudas plūsma nav obligāts kritērijs, lai definētu grāmatvedības programmu. Mūsdienās grāmatvedības programmas nereti pārsniedz savas tradicionālās funkcijas, piedāvājot patērētājam dažādas analīzes iespējas, kas vairāk pieskaitāmas finanšu analīzei un statistikai. Rezultātā grāmatvedības programmu jēdziens ir kļuvis plašāks un tādēļ vēl plašāks ir programmu loks, kuras šai kategorijai var tikt pieskaitītas. Patiesībā gan būtu jārunā par informācijas uzskaites sistēmām. Uzskaitē jāveic praktiski visur, bet ne visur to var saukt par grāmatvedību. Kā nosacīts sinonīms grāmatvedības programmām varētu būt termins informācijas tehnoloģijas. Informācijas tehnoloģijas ir tehniskajā ķēdē apvienots metožu, darbības procesu, programmatūras un aparatūras līdzekļu kopums, kas nodrošina informācijas vākšanu, glabāšanu, apstrādi, izsniegšanu un izplatīšanu, lai samazinātu informācijas resursu izmantošanas darbietilpību, paaugstinātu operativitāti un drošumu. No šīs definīcijas izriet, ka grāmatvedības programmas ir informācijas tehnoloģiju sastāvdaļa, kas piedalās uzņēmuma procesu vadībā. Informācijas tehnoloģiju mērķis ir iegūt nepieciešamo noteiktas kvalitātes informāciju, izvietotu noteiktā informācijas nesējā.

Visu grāmatvedības uzskaiti var nosacīti uzskatīt par informatīvo sistēmu, kuras veiksmīgai darbībai nepieciešami trīs komponenti:

- Tehniskais nodrošinājums – tehnisko līdzekļu komplekss, kas sastāv gan no datoriem, gan citām speciālajām tehniskajām ierīcēm, kas nodrošina informācija vākšanu, apkopošanu, uzglabāšanu un pārvietošanu;
- Programmatūra – visas programmas, kas nodrošina automatizētu datu ievadi un apstrādāšanu;
- Cilvēki, kurus var nosacīti iedalīt divās grupās: tiešie lietotāji un speciālisti, kas nodrošina šo informatīvo sistēmu darbību.¹⁸

¹⁷ **Detlavs M.** *Uzskaites sistēmas*. Datorzinību centrs. Pieejams <http://www.liis.lv/ieskatdp/indeksi/index14.htm> [skatīts 20.05.2012]

¹⁸ **Okuņa R., Silovs A., Eglāja A.** *Datorgrāmatvedība*. Rīga : LU Ekonomikas informātikas katedra, 1996. 8.lpp.

Ir dažādi uzskaites programmu veidi un to sarežģītības pakāpes, kā arī atšķiras tas, ko tās spēj veikt. Protams, jo sarežģītāka programma, jo prasmīgākam jābūt grāmatvedim, kas ar to strādā. Tomēr, lai cik komplicēta būtu programma, tā ir un paliek tikai ļoti sarežģīts kalkulators. Kārtīga, pārskatāma grāmatvedība ir atkarīga nevis no programmas, bet gan no grāmatveža kvalifikācijas.¹⁹ Kā pierādījums tam kalpo Latvijas normatīvie akti, kuros netiek definēti grāmatvedības programmu lietošanas noteikumi, tā vietā, nosakot tikai grāmatvedības vešanas noteikumus, neatkarīgi no izmantotajiem datu apstrādes līdzekļiem.

Svarīgi ir arī saprast, ka grāmatvedība, kas veikta ar grāmatvedības programmām atšķirsies no grāmatvedības, kas veikta rokrakstā. Grāmatvedības programmas, protams, atvieglo grāmatvedības kārtošānu – mazākas iespējas pieļaut matemātiskas kļūdas, viens un tas pats skaitlis nav jāraksta vairākās vietās un atskaitēs, vieglāk atlasīt datus un veidot atskaites, kas kopumā padara grāmatveža darbu ātrāku. Tomēr grāmatvedim ir jāprot izlabot kļūdas, kas radušās darba procesā un to labojums ir daudz sarežģītāks nekā, ja grāmatvedība tiek vesta papīra formātā. Tāpat grāmatvedim ir jāprot izmantot visas iespējas, ko piedāvā konkrētā programmatūra, jo pretējā gadījumā tā iegāde nav maksimāli rentabla.²⁰ Lai gan grāmatvedības programmu pamatfunkcija ir atvieglot grāmatveža darbu, šīs funkcijas izpilde prasa ievērojamas paša grāmatveža zināšanas un pieredzi, tādējādi, no otras puses, grāmatveža darbs vismaz sākotnēji kļūst sarežģītāks.

Lai runātu par to, kā iedalās grāmatvedības datorprogrammas, vispirms ir jāsaprot, vai visas programmas veidotas pēc viena principa, vai arī tomēr pastāv kādas atšķirības. Mūsdienu plašais grāmatvedības programmu klāsts ieviesis daudzveidību grāmatvedības programmu uzbūvē. Tas nozīmē, ka grāmatvedības programmu izstrādātāji veido savus produktus, meklējot arvien jaunus risinājumus, kā arī apzinot jaunas mērķa auditorijas, tādējādi savstarpēji sadalot tirgu. Autors izvēlējis vairākus kritērijus, pēc kuriem tiks klasificētas grāmatvedības programmas, tādējādi radot nelielu priekšstatu par grāmatvedības programmu diferencētību un to savstarpējām atšķirībām. Tālākajā darbā tiek izdalīti šādi klasifikācijas kritēriji:

- Klasifikācija pēc operētājsistēmas;
- Klasifikācija pēc komplektācijas;
- Klasifikācija pēc funkcijām;
- Klasifikācija pēc cenām un apmaksas veida;
- Klasifikācija pēc darba vietas.

¹⁹<http://www.ifinances.lv/lat/gramatvediba?doc=479&hl=Anda%20Ziemele&ref=search> [skatīts 19.05.2012]

²⁰Turpat

2.1. Klasifikācija pēc operētājsistēmas

Datortehnoloģijām attīstoties, tiek piedāvātas arvien jaunas datorprogrammas, starp kurām tad lietotājs var izdarīt savu izvēli. Kopumā, protams, tas ir vērtējams pozitīvi, jo tiek palielināts alternatīvo izvēļu skaits, kā rezultātā palielinās konkurence, kas, savukārt, nozīmē, ka, cīnoties par vietu tirgū, tiks uzlabota piedāvātās produkcijas kvalitāte, samazinātas cenas un izmantoti citi pārdošanas instrumenti. Šādas tirgus tendences vērojamas arī operētājsistēmu tirgū. Operētājsistēma ir universālu programmu komplekts, kas parasti tiek piegādāts kopā ar datoru. Tā sastāvā ietilpst speciālas programmas un programmu līdzekļi, kas nodrošina datora aparatūras saskaņotu darbību, kā arī datora lietotāja izvēlēto programmu pilnvērtīgu izmantošanu. Citiem vārdiem sakot, operētājsistēma dod iespēju lietotājam vadīt datora darbu.²¹ Operētājsistēmu specifika ir tāda, ka tai jābūt savienojamai ar pārējām programmām, kuras datora lietotājs vēlas izmantot. Viena un tā pati programmas versija nebūs savienojama ar visām tirgū pieejamajām operētājsistēmām. Programmu ražotājiem ar to ir jārēķinās un jāveido papildus programmas versijas, kas, savukārt, saistās ar papildus līdzekļiem. Vispopulārākās operētājsistēmas neapšaubāmi ir MS DOS (Microsoft Disk Operating System) un visas Windows operētājsistēmu versijas, bet bez tās tirgū pieejamas arī tādas sistēmas kā: Unix, Linux, OS/2, Novell un daudzas citas. Tā kā grāmatvedības izstrādātāji ir ieinteresēti gūt pēc iespējas lielākus ienākumus, pašsaprotami, ka vairums programmu tiek paredzētas populārāko operētājsistēmu lietotājiem. Uzņēmumam, izvēloties grāmatvedības programmu, vispirms jāiepazīstas ar operētājsistēmu, kura tiek vai ir plānota tikt lietota uzņēmuma darbībā. Tā kā mazāk pazīstamo operētājsistēmu cenas parasti ir mazākas, uzņēmumi izvēlas tās, lai optimizētu izmaksas, taču tas var novest pie līdzekļu izšķērdēšanas, ja tiek iegādāta nesavienojama grāmatvedības programma. Pēc autora domām, otra atpazīstamākā operētājprogramma Latvijā ir Linux. Lai „ieskicētu” pašreizējo situāciju, var teikt, ka, saskaņā ar 2008. gada pētījumu, no Latvijas tirgū pieejamajām grāmatvedības programmām tikai nedaudz vairāk kā 8% darbojās Linux operētājsistēmā. Windows sistēmu versijās, savukārt, darbojas pārliecinošs vairākums - vairāk kā 90% programmu. Rezultātā uzņēmums, kas izvēlējies mazāk atpazīstamu operētājsistēmu savam ikdienas darbam ir spiests veikt grāmatvedības programmas izvēli no pavisam neliela programmu loka. Tādējādi liela varbūtība, ka nebūs iespējams atrast konkrētajam uzņēmumam optimālo grāmatvedības

²¹<http://www.liis.lv/mspamati/1.gramata/101040201010.htm> [skatīts 18.05.2012]

programmu, kas būtu savienojama ar esošo operētājsistēmu, kā rezultātā cietīs uzņēmuma saimnieciskā darbība. Autors uzskata, ka šāds pamatojums ir vairāk kā pietiekams, lai grāmatvedības programmu klasifikāciju pēc operētājsistēmas izdalītu kā pirmo klasifikācijas kritēriju.

2.2. Klasifikācija pēc komplektācijas

Datorgrāmatvedības programmu tirgū pastāv, tā sauktie, „kastīšu” modeļi, kas nozīmē, ka programmas izstrādātājs vai tās izplatītājs pārdod jau gatavu produktu, kam nav nepieciešams papildus ieviešanas laiks – programma datorā tiek instalēta un ir gatava darbam. Šādās programmās parasti ir viss nepieciešamais, kas vajadzīgs uzņēmuma grāmatvedības uzskaitē, bet tā netiek pielāgota individuāli. Uzņēmumam, izvēloties šāda veida grāmatvedības programmu, ir jāpievērš uzmanība, kādas funkcijas tā veic, jo ne vienmēr viena uzņēmuma grāmatvedības programma atbildīs otra uzņēmuma vajadzībām un prasībām. Šādi „kastīšu” produkti arī mēdz būt dažādi – ir tādi, kurus var iegādāties jau pilnā komplektā, un ir tādi, kuri jākomplektē no dažādiem moduļiem, kas prasa papildus laiku un rada arī papildus izmaksas.

Ja uzņēmuma darbība ir specifiska, tad tirgū tiek piedāvātas programmas, kurām speciāli papildus klāt tiek izstrādātas iespējas, par kurām vienojas programmas ieviešjs ar uzņēmumu. Kā arī uzņēmumam ir jāpaaieresējas, vai tirgū nav pieejama speciāla programmatūra, kas izstrādāta tieši konkrētai uzņēmējdarbībai. Šādas programmas neiet komplektā kā „kastīšu” modeļi, bet uzņēmums pats var vienoties, kādas iespējas nepieciešamas datorprogrammā. Lai gan šādu grāmatvedības programmu ieviešanas periods ir salīdzinoši lielāks par jau nokomplektētu programmu ieviešanu, tomēr tā ir labāk pielāgota uzņēmuma darbībai, ar to ir vieglāk strādāt, jo papildus pamata komplektam, tiek pieliktas klāt vajadzīgās darbības, piemēram, noliktavas, krājumu uzskaitē, debitoru, kreditoru uzskaitē, kā arī pēc klienta vēlmēm un nepieciešamības iespējamās ar šīm programmām saistītās darbības.²² Individuāli piemērojamo grāmatvedības programmu minimālais ieviešanas ilgums ir apmēram 3 mēneši un šādu risinājumu parasti izvēlas lielāki uzņēmumi, kuri ir ieinteresēti uzmanīgi sekot līdz savai finanšu situācijai, izmantojot grāmatvedības programmas sniegtās iespējas.

²²Okuņa R., Silovs A., Eglāja A. *Datorgrāmatvedība*. Rīga : LU Ekonomikas informātikas katedra, 1996. 8.lpp.

2.3. Klasifikācija pēc funkcijām

Jau apakš tēmā 2.1. minēts, ka iespējams iegādāties papildus moduļus jeb „kastītes”, kuras nodrošina specifisku operāciju klāstu. Kādreiz datorgrāmatvedības programmas pēc to veicamo uzdevumu pakāpes varēja iedalīt trīs veidos:

- Grāmatvedības uzskaites atsevišķu uzdevumu automatizācija;
- Grāmatvedības uzskaites finanšu operāciju pilnīga automatizācija;
- Kompleksā (pilnīgā) grāmatvedības uzskaites automatizācija.²³

Tomēr darbības specifika katrā uzņēmumā ir savādāka un grāmatvedības programmai ir jābūt tai maksimāli pieskaņotai. Tā rezultātā programmatūru izstrādātāji ir pacetušies sniegt maksimāli daudz risinājumu uzņēmuma darbības atspoguļošanai. Kā vienkāršākos piemērus var minēt tirdzniecības un ražošanas uzņēmumus. Šādiem uzņēmumiem bez jau iepriekš minētajiem trīs veidiem var būt nepieciešama noliktavas uzskaites programmatūra, algu aprēķināšanas programmatūra, pamatlīdzekļa nolietojuma uzskaites programmatūra, valūtas konvertēšanas programmatūra, finanšu analīzes programmatūra un dažādas vadības programmas. Kā redzams tad datorprogrammu piedāvājumu klāsts pat relatīvi vienkāršai saimnieciskajai darbībai ļoti plašs. Lieki piebilst, ka eksistē arī grāmatvedības un uzskaites programmas sarežģītāku darbu atainošanai, kā piemēram, namu apsaimniekošanas grāmatvedības programmas, banku vadības grāmatvedības programmas u.c. Autora augstāk minēto programmatūru „kastīšu” veida programmās sauc par moduļiem. Bez jau minētajiem, iespējami daudz un dažādi moduļi, piemēram, servisa uzskaites vai ražošanas uzskaites moduļi. Labai sistēmai jāspēj visas šīs lietas ērti integrēt kopā tā, lai vienreiz ievadīti dati otrreiz vairs nav jāievada.²⁴

2.4. Klasifikācija pēc cenām un apmaksas veida

Vispirms būtu jānoskaidro, ko tad uzņēmums iegūst „nopērkot” grāmatvedības programmu. Īstenībā uzņēmums iegādājas tikai programmas lietošanas tiesības nevis pašu programmu. Mūsdienās, attīstoties tirdzniecības ekonomikai, aizvien biežāk tiek piedāvāta arī datorgrāmatvedības programmu noma, līdz ar to uzņēmums var izvērtēt, kurš no variantiem ir

²³ Okuņa R., Silovs A., Eglāja A. *Datorgrāmatvedība*. Rīga : LU Ekonomikas informātikas katedra, 1996. 8.lpp.

²⁴ Detlavs M. *Uzskaites sistēmas*. Datorzinību centrs. Pieejams <http://www.liis.lv/ieskatdp/indeksi/index14.htm> [skatīts 20.05.2012]

izdevīgāks – pirkt vai nomāt.²⁵ Ļoti interesanta situācija ir ar programmu apkalpošanas pakalpojumu piedāvājumu jeb servisu. Ir programmas, kuras pērkot noteikts servisa apjoms jau ir iekļauts pirkuma cenā, ir tādas, kur serviss ir par papildus samaksu atkarībā no izsaukumu skaita, kā arī tādas, kur ir pastāvīga servisa cena gadā, no kuras ir atkarīgs, cik bieži uzņēmums drīkstēs lūgt servisa pakalpojumus. Nereti programmām (pat tām, kuru darbība nenotiek tiešsaistē) tiek norādīta apkalpošanas cena gadā nevis programmas licences cena. Autoram ļoti specifiskas šķita grāmatvedības programmas, kuras tirgū tiek piedāvātas bez maksas, bet tiek prasīta obligāta gada apkalpošanas maksa. Rezultātā piešķirtais nosaukums „bezmaksas” ir tikai reklāmas triks. Arī cenu politiku dažādība ir ievērojami pieaugusi. Autors, darba izpildes laikā apskatot grāmatvedības programmu piedāvājumus, izdala trīs cenu veidus – ikgadēja maksa par uzturēšanu; vienreizēja pirkuma maksa; vienreizēja pirkuma maksa ar atsevišķu maksu par jebkuriem programmas atjauninājumiem. Lai situāciju padarītu vēl daudzpusīgāku, atšķiras forma kādā atainota cena. Dažādām programmām cenas norādītas dažādās valūtās (pārsvārā latos vai eiro), turklāt nereti norādītajās cenās vēl nav iekļauts PVN, kas vēl vairāk apgrūtina potenciālā pircēja izvēli. Interesanti, ka ir pat atsevišķas programmas, kuru cenas norādītas nevis konkrētās nominālvērtības, bet procentos no konkrētajā iegādes datumā iegādes valstī noteiktā minimālās algas apjoma. Tāpat daudzām programmām cena ir atkarīga arī no darba vietu skaita uz kurām programma tiek instalēta. Tātad, ja vēlas programmu instalēt uz vēl viena datora, tad tam ir papildus cena. Te gan jāmin, ka ir programmas, kuras iespējams lietot uz neierobežota darba vietu skaita ar vienu un to pašu licenci.

2.5. Klasifikācija pēc darba vietas

Mūsdienās pastāvošo profesiju skaits un dažādā specifika liek pievērsties arī jautājumam, kur strādā grāmatvedis? Autors uzskata, ka vispazīstamākā situācija ir, kad uzņēmuma grāmatvedis darbojas uzņēmuma telpās pie uzņēmumam piederoša datora un ar attiecīgajam uzņēmumam piederošu grāmatvedības programmu. Tomēr situācija praksē nereti ir savādāka. Ir iespējama situācija, kad grāmatvedības programma pieder pašam grāmatvedim, nevis uzņēmumam. Lai to risinātu datorgrāmatvedības programmu izstrādātāji piedāvā vienu no vairākiem variantiem. Ir grāmatvedības programmas, kuras drīkst lietot tikai uz šīs programmas lietotājam piederoša datora. Tātad konkrētajā gadījumā grāmatvedis varētu darboties uzņēmuma telpās, bet ar savu datoru un savu grāmatvedības programmu. Protams, ir

²⁵<http://www.ifinances.lv/lat/gramatvediba?doc=765&hl=Anda%20Ziemele&ref=search>[skatīts 19.05.2012]

programmas, kuras var konkrētajā situācijā lietotas arī uz uzņēmumam piederoša datora, to iepriekš saskaņojot ar programmatūras izstrādātāju. Tomēr pats galvenais jautājums, ko risinājuši grāmatvedības programmatūru izstrādātāji, ir kā grāmatvedības informāciju padarīt mobilu un ērti pieejamu? Te ir divi risinājumi, kas saistās ar mūsdienu digitālās industrijas attīstību. Viens veids, kas pašlaik iegūst arvien lielāku popularitāti ir tiešsaistes jeb atvērtā koda grāmatvedības programmas. Tādējādi visu grāmatvedības uzskaiti grāmatvedis veic internetā un var tai piekļūt jebkurā laikā un no jebkuras vietas. Otrs veids ir grāmatvedības programmas, kuras iespējams uzinstalēt uz ārējās pārvietojamās diskiekārtas jeb ārējā cietā diska. Šajā gadījumā grāmatvedis visu grāmatvedības uzskaiti var nēsāt sev līdzi, jo mūsdienu tehnoloģijas šāda apjoma informāciju ļauj uzglabāt datu nesējos, kas pēc saviem izmēriem ir ērti ievietojami gan somā, gan kabatā. Arī grāmatvedības programmas, kuras pēc savas būtības ir paredzētas darbam vienā konkrētā darba vietā, piedāvā risinājumus, kas ļauj veikt datu apstrādi atrodoties citur. Šajā gadījumā datu bāze gan netiek pārvietota, bet tai ir iespējams piekļūt, izmantojot dažādus attālinātās pieslēgšanās veidus.

3. GRĀMATVEDĪBAS PROGRAMMU TIRGUS LATVIJĀ

3.1. Grāmatvedības programmu uzskaitījums

Mūsdienās Latvijā ir pieejams ļoti plašs grāmatvedības programmu klāsts. Sava darba izveides procesā autors atradis un uzskaitījis apmēram simts dažādu grāmatvedības programmu piedāvājumus, tomēr autors lēš, ka kopējais Latvijas tirgū pieejamo grāmatvedības programmu skaits ir ievērojami lielāks un varētu būt aptuveni 120. Šajā sortimentā ietilpst gan labi pazīstamās Latvijā izstrādātās programmatūras, gan pazīstamu ārvalstu izstrādātāju veikumi, kā arī individuālā pasūtījuma produkti, kas guvuši lietotāju atzinību. Tik liels programmu klāsts skaidrojams ar straujo datorizācijas tempu uzņēmumos, kas ļāvis izvērsties grāmatvedības programmu izstrādātājiem. Ja sākotnējo grāmatvedības uzskaites programmu veikums tika vērtēts visai dažādi, tad mūsdienās vairums lietotāju ir apmierināti ar programmatūras iespējām.²⁶

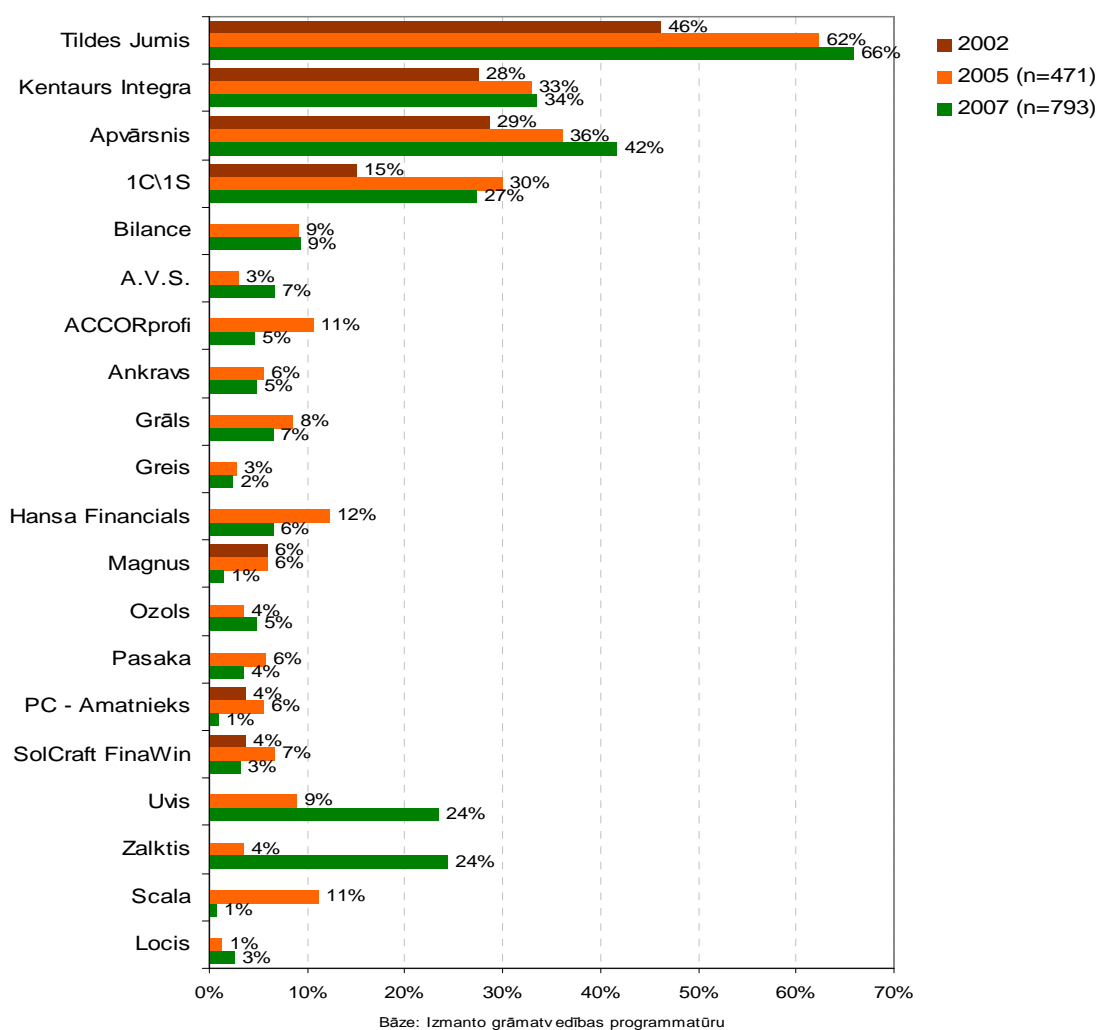
Autors darba izpildes laikā secina, ka informāciju par grāmatvedības programmu piedāvājumu Latvijas tirgū pārsvarā iespējams atrast tikai katras izplatītāj firmas mājas lapā par konkrēto izplatāmo produktu. Neeksistē informācijas avoti, kuros redzams pilns šo datorgrāmatvedības programmu uzskaitījums. Te gan jākonkretizē, ka ir dažas atsevišķas interneta vietnes, kurās ir uzskaitītas 30 līdz 50 dažādas grāmatvedības programmas, tomēr tās nespēj atspoguļot tirgus plašo piedāvājumu. Kā piemēru šādām vietnēm var minēt banku sadarbības partnerus, grāmatvežu forumus un atsevišķus meklēšanas katalogus. Turklāt, ne visu šādu vietņu kā informācijas avota ticamība ir pietiekama. Tādēļ darba autors izvirza sev par darba uzdevumu veikt to grāmatvedības programmu uzskaitījumu, par kurām informācija brīvi pieejama interneta lietotājam. Šāds lēmums tiek pamatots ar nepieciešamību apzināt visas tirgus piedāvātās iespējas, lai vieglāk varētu veikt situācijas analīzi, kā arī autors uzskata, ka, tikai zinot patieso situāciju, iespējams runāt par maksimāli efektīvas programmas izvēli. Iegūtos rezultātus darba autors apkopo 2. pielikumā pievienotajā tabulā. Tajā sniegta informācija ne tikai par pazīstamākajām datorgrāmatvedības un uzskaites sistēmām Latvijas tirgū, bet arī par to komplektācijas piedāvājumiem, darba vietas iespējām un zemāko cenu pamata komplektācijas piedāvājumam. Norādītas arī bezmaksas programmas un iespējas, ko izstrādātāji piedāvā, lai lietotājs varētu labāk iepazīties ar konkrētās programmas darbību. Pievienotajā tabulā uzskaitītas ne tikai grāmatvedības programmas, bet arī to oficiālie

²⁶Gūte G. *Mainās attieksme pret grāmatvedības sistēmām*. *Bilance*. 2007. Nr. 22, 30. – 31. lpp.

izplatītāji, kā arī norādītas interneta vietņu saīsnas, kur var iepazīties ar plašāku informāciju par konkrēto programmu. Autors uzskata, ka šāda veida tabula būtu lielisks palīgs jebkuram uzņēmumam, kam aktuāls ir jautājums par grāmatvedības programmas izvēli.

3.2. Grāmatvedības programmu atpazīstamības dinamika

2007. gada vasarā kompānija „Data Serviss” veica pētījumu par grāmatvedības programmatūras tirgus tendencēm Latvijā. Pētījumā pēc nejaušas atlases metodes tika aptaujāti 813 cilvēki, kuri savos uzņēmumos ir saistīti ar grāmatvedības programmatūru lietošanu. Aptaujāti tika mazie un vidējie uzņēmumi, kuri izmanto vai varētu izmantot šādas programmas. Kā viens no pētījuma mērķiem bija noskaidrot grāmatvedības programmu atpazīstamību. Pētījumā iegūtie rezultāti apkopoti kopā ar salīdzināmiem rezultātiem par 2002. un 2005. gada tendencēm, kas ļauj analizēt tirgus tendences.

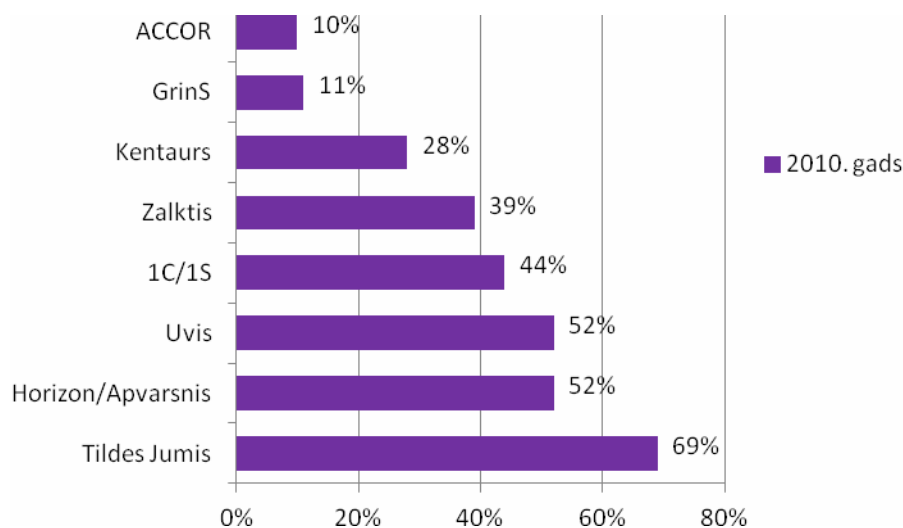
Analizējot iegūtos rezultātus, var izdalīt 4 atpazīstamākās grāmatvedības programmas, kuras visos trīs apskatītajos laika periodos ierindojas atpazīstamības topa virsotnē, pārliecinoši pārvarot 10% robežu. Tās ir: Tildes Jumis, Kentauris Integra, Apvārsnis un 1C/1S. Zīmīgi, ka 2007. gadā šīm programmām pievienojas vēl divas – Uvis un Zalktis. Iespējams tas skaidrojams ar to, ka periodā no 2005. līdz 2007. gadam Latvijā tika atbalstīta mazās un vidējās uzņēmējdarbības uzsākšana, kuras uzskaitē šīs programmas ir piemērotas. Visas šīs nosauktās programmas tiek analizētas atsevišķi no pārējām. Vērojama tendence, ka jau tā atpazīstamo programmu atpazīstamība turpina pieaugt, taču pieauguma dinamika vairs nav tik strauja. Izņēmums ir programma 1C, kuras atpazīstamība 2007. gadā samazinājusies par 3%. Pārliecinoši atpazīstamākā grāmatvedības programma ir Tildes Jumis, kuru 2007. gadā nosauca 66% respondentu. Visstraujākais atpazīstamības pieaugums gan ir programmām Uvis un Zalktis, attiecīgi 15% un 20%. Kentauris Integra pieaugums no 2005. uz 2007. gadu bija tikai 1%. Lai gan 2002. gadā Kentauris Integra un Apvārsnis atpazīstamība bija gandrīz vienāda, 2007. gadā Apvārsni nosaukuši jau 42% respondentu, savukārt, Kentauris Integra tikai 34%.

Vairums pārējo programmu nepārvar 10% atpazīstamības sliekšni, vai arī to ir pārvarējušas tikai kādā vienā no periodiem, kas nav 2007. gads. Šāda tendence norāda uz to, ka šīs programmas necīnās un arī neplāno cīnīties par līdera vietām grāmatvedības programmu atpazīstamības ziņā. Tam var būt dažādi iemesli. Daļa šo programmu ir specializējušās uz ļoti konkrētu, šauru mērķa grupu, kuru tās apkalpo un nereklamē savus pakalpojumus plašākai auditorijai. Piemēram, ja programma tiek izmantota valsts sektorā, tad vienīgā netiešā tās reklāma varētu būt dalība valsts izsludinātajos iepirkumos, ar ko ir pietiekami, lai informētu izvēlēto mērķa auditoriju. Arī tad, ja programmas mērķa grupa ir tikai viena uzņēmējdarbības forma, tai nav izdevīgi sevi plaši reklamēt. Tā kā pazīstamāko grāmatvedības programmu atpazīstamība ir stabili turpinājusi pieaugt visos gados, tad mazāk atpazīstamās programmas lēnām tiek aizmirstas, ja vien tās nespecializējas kādā šaurā klientu lokā. Tas izskaidro, kāpēc vairumā gadījumu programmas atpazīstamība ir saglabājusies nemainīga, vai laika gaitā samazinājusies. Te gan jāsaprot, ka ir arī atsevišķi izņēmumi, kā piemēram, programma Locis un A.V.S.

2010. gada septembrī SIA "Latvijas Fakti" veica tirgus pētījumu, kura galvenais jautājums bija saistīts ar grāmatvedības uzskaites organizēšanu, kā arī grāmatvedības datorprogrammu izmantošanas praksi un to popularitāti dažādu uzņēmumu grupās. Pētījumā piedalījās 562 uzņēmumi. Izlase tika veidota pēc Centrālās statistikas pārvaldes un

²⁷Pētījums par grāmatvedības programmatūras tirgus tendencēm Latvijā. Data Serviss, 2007

Uzņēmumu reģistra datiem, ņemot vērā tirgus sektora ekonomiski aktīvās vienības, kas ietilpst mikrouzņēmumu, mazo uzņēmumu (līdz 50 strādājošiem) un vidējo uzņēmumu (līdz 250 strādājošiem).²⁸ Šajā pētījumā grāmatvedības programmu atpazīstamība apskatīta tikai atsevišķām programmām, tādēļ šo pētījumu nevar pievienot 2007. gada pētījumā iegūtajiem datiem, taču to var analizēt atsevišķi.

3.2. att. Grāmatvedības programmu atpazīstamība²⁹

2010. gada rezultātos (3.2.att) redzams, ka Tildes Jumis saglabā līdera pozīcijas atpazīstamības ziņā, tomēr tās atpazīstamības pieauguma temps turpina samazināties, kas liecina, ka šāds atpazīstamības līmenis varētu saglabāties arī turpmāk. Tās tuvākais sekotājs Horizon ar ievērojamu 10% kāpumu. Vēl ievērojamāks kāpums ir grāmatvedības programmai Uvis, kuru 2010. gadā atpazinuši 52% aptaujāto. Ja 2007. gadā programma Zalktis turējās līdz Uvis atpazīstamības pieauguma tempiem, tad tagad tā ievērojami atpaliek, lai gan arī Zalktim atpazīstamība salīdzinot ar 2007. gadu ir palielinājusies. Ievērojami atpazīstamība kāpumi arī programmai 1C/1S. Vienīgais atpazīstamības kritums piedzīvots programmai Kentauris, kura noslīdējusi par 6%. Tā kā iepriekšējos periodos grāmatvedības programmai Kentauris nebija raksturīgi kritumi, tad autors domā, ka programmas izplatītājam būtu jāpiestrādā pie sava produkta atpazīšanas uzlabošanas.

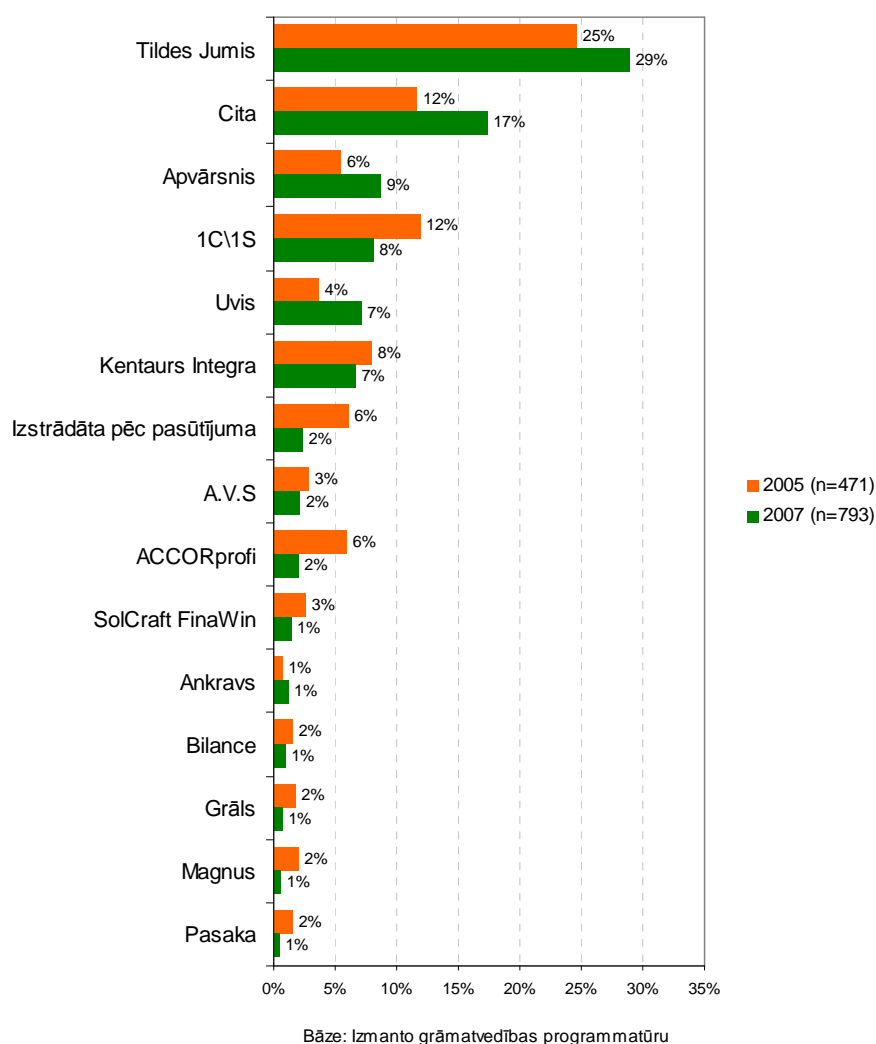
²⁸ <http://www.tilde.lv/tildes-jumis-popularaka-gramatvedibas-programma> [skatīts 19.05.2012]

²⁹ Autora veidots, izmantojot <http://www.tilde.lv/tildes-jumis-popularaka-gramatvedibas-programma> [skatīts 19.05.2012]

3.3. Grāmatvedības programmu popularitātes dinamika

Kā jau iepriekš noskaidrots, Latvijas tirgū pieejamo grāmatvedības programmu skaits ir diezgan ievērojams. Pašsaprotami, ka rodas jautājums, kuras no šīm programmām guvušas lielāku popularitāti, jo šis faktors nereti ir noderīgs arī grāmatvedības programmas izvēles veikšanai. Autors, lai analizētu grāmatvedības programmu popularitāti, izmanto 2007. gada vasarā kompānijas Data Serviss veikto pētījumu par grāmatvedības programmatūras tirgus tendencēm Latvijā, kurā 813 cilvēki, kas savos uzņēmumos ir saistīti ar grāmatvedības programmatūru lietošanu. Aptaujāti tika mazie un vidējie uzņēmumi, kuri izmanto vai varētu izmantot šādas programmas. Pētījuma viens no mērķiem bija noskaidrot grāmatvedības programmu popularitāti. Pētījumā iegūtie rezultāti apkopoti kopā ar salīdzināmiem rezultātiem par 2005. gada tendencēm. Šā pētījuma dati ļauj secināt – klienti uzticas vietējiem grāmatvedības programmu piedāvātājiem, un tas nozīmē, ka Latvijas grāmatvedības programmatūras industrija veiksmīgi konkurē ar citu valstu datorgrāmatvedības programmu izstrādātājiem.³⁰

³⁰ Gūte G. *Mainās attieksme pret grāmatvedības sistēmām*. *Bilance*. 2007. Nr. 22, 30. – 31. lpp.

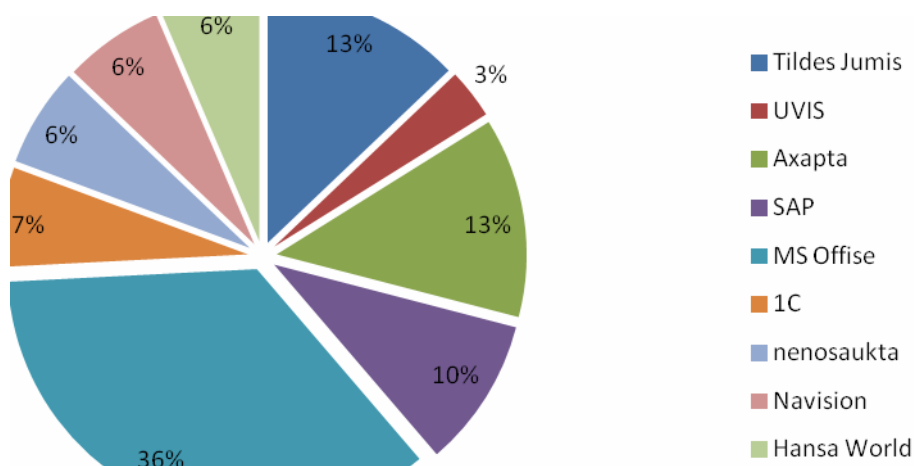
3.3.att. Grāmatvedības programmu tirgus izmaiņas³¹

Kā redzams 3.3.attēlā, tad vispopulārākā grāmatvedības programma gan 2005., gan 2007. gadā ir bijusi Tildes Jumis, ko izmantoja 29% aptaujāto, 9% izmantoja Apvārsni, 8% - 1C/1S programmu un 7% aptaujāto izmantoja programmas Kentauris Integra un Uvis. No šīm nosauktajām programmām gan Kentauris, gan 1C/1S programmas piedzīvojušas popularitātes kritumus. Tas vēlreiz pierāda autora izteikto ieteikumu šo abu programmu izplatītājiem veikt investīcijas reklāmas pasākumos. Visstraujāko izaugsmi piedzīvojis Apvārsnis jeb tagadējais Horizon, kura popularitāte pieaugusi par 3%. Vērtējot situāciju kopumā, autors secina, ka Tildes Jumis ir pārliecinošs grāmatvedības programmu tirgus līderis, bet pārējās programmas ieņem salīdzinoši nelielu tirgus daļu. Tas nozīmē, ka otrās un trešās vietas ieguvēji popularitātes ziņā var viegli mainīties. Tāpat šāds konkurentu tirgus sadalījums norāda uz to,

³¹ Gūte G. *Mainās attieksme pret grāmatvedības sistēmām*. Bilance. 2007. Nr. 22, 30. – 31. lpp.

ka, ja jauni tirgus dalībnieki varētu relatīvi viegli iekarot tirgus pozīcijas, jo popularitātes svārstības starp grāmatvedības programmām, kas neietilpst pirmajā piecīnīkā, ir izteikta parādība. Zīmīgi, ka no 813 aptaujātajiem tikai 2% savā darbā vispār neizmanto grāmatvedības programmas.

2008. gadā, savukārt, socioloģiska pētījuma „Par specializētu datorprogrammu izmantošanas motīviem” ietvaros tika veikts darba piedāvājumos pieprasītāko grāmatvedības datorprogrammu salīdzinājums 2008. gadā. Tika secināts, ka no 50 darba piedāvājumiem, kuros minēta pieredze darbā ar grāmatvedības programmām, vispieprasītākās ir zināšanas ar MS Office programmatūru. Tam seko zināšanas darbā ar Tildes Jumi un Axapta jeb Dynamics AX programmatūrām.³² Autors uzskata, ka arī šie dati var tikt interpretēti kā grāmatvedības popularitātes rādītājs.

3.4.att. Darba piedāvājumos pieprasītākās grāmatvedības datorprogrammas 2008. gadā³³

Autors vērs uzmanību uz to, ka bieži tiek pieprasītas zināšanas darbā ar Microsoft Dynamics programmām. Tā kā iepriekšējie autora apskatītie pētījumi tika vērsti uz mazo un vidējo uzņēmumu izvēli grāmatvedības programmu ziņā, tad Microsoft Dynamics programma tajā netika uzrādīta, jo šīs programmas mērķa grupa ir tieši lieli uzņēmumi. Te gan rodas jautājums, vai tiešām lielo uzņēmumu īpatsvars Latvijā ir tik liels, ka kopā gandrīz 20% tiek pieprasītas zināšanas darbā ar Microsoft Dynamics AX (Axapta) vai Microsoft Dynamics

³² **Rožentāle T.** Grāmatveža darbam nepieciešamas zināšanas datortehnoloģiju sekmīgai pielietošanai. Latvijas Ekonomists. 2008. Nr. 7/8, 51. -54. lpp.

³³ Autors veidots, izmantojot **Rožentāle T.** Grāmatveža darbam nepieciešamas zināšanas datortehnoloģiju sekmīgai pielietošanai. Latvijas Ekonomists. 2008. Nr. 7/8, 51. -54. lpp.

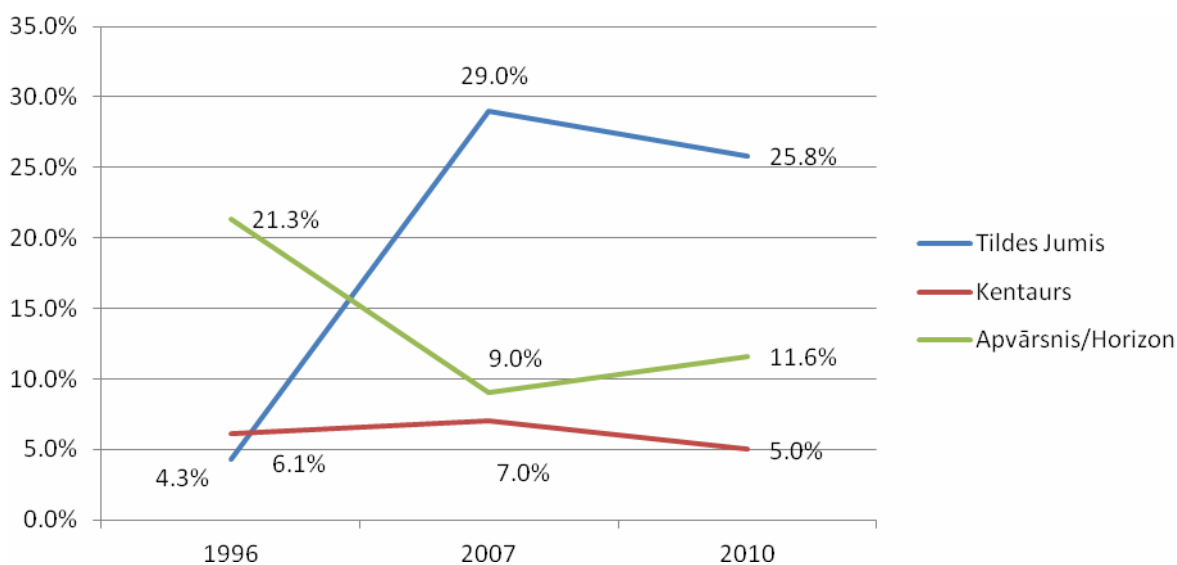
NAV(Navision) programmām. Kā iespējamo atbildi autors norāda abu šo programmu sarežģītības pakāpi salīdzinoši ar programmām, kuras domātas mazajiem un vidējiem uzņēmumiem. Iespējams, ka uzņēmumi nav gatavi veikt papildus investīcijas darbinieku apmācībā darbā ar šīm programmām, tādēļ meklē jau pieredzējušus grāmatvežus. Šāds izskaidrojums ar attaisnotu faktu, ka pēc popularitātes otrā populārākā programma Horizon tiek pieprasīta tik reti, ka nemaz nav iekļauta šajā apkopojumā. Programmas uzbūve ir ļoti vienkārša, kā rezultātā uzņēmēji ir gatavi velēt nedaudz sava laika, lai iepazīstinātu ar to savus darbiniekus. Visprecīzāk atainoti 1C/1S un UVIS programmas pieprasījums, kas ir diezgan līdzīgs tās popularitātes datiem 2007. gadā.

T.Rozentāles rakstā „Grāmatveža darbam nepieciešamas zināšanas datortehnoloģiju sekmīgai pielietošanai,„ aprakstīts arī „lielo” datorgrāmatvedības un vadības programmu pielietojums Latvijas tirgū. Ar vārdu „lielās” autors apzīmē tās programmas, kas piedāvā ievērojami plašāku funkciju klāstu un tiek pielietotas pārsvarā lielos un vidējos uzņēmumos ar plašu un dažādu darba specifiku. T.Rozentāle savā rakstā atsaucas uz AS Datorzinību centrs pasūtītā un socioloģisko pētījumu uzņēmuma Data Serviss 2008. gadā īstenotā Latvijas grāmatvedības tirgus pētījuma, kurā tika aptaujāti 501 mazo un vidējo uzņēmumu pārstāvis, kas uzņēmumos atbild par grāmatvedības sistēmas izvēli. Pētījumā atklājies, ka ļoti strauji samazinājies pēc individuālā pasūtījuma izstrādāto grāmatvedības programmu skaits, savukārt jau tā populāro grāmatvedības programmu izmantošana turpinājusi pieaugt. Latvijā tikai ap 3,4% uzņēmumu izmanto salīdzinoši dārgās informācijas un vadības sistēmas, pie kurām tiek pieskaitītas tādas programmatūras kā Navision, Scala, Hansa Financial, SAP, Oracle Financial u.c.³⁴ Autors skaidro to ar faktu, ka pētījuma mērķa grupa bija vidējie un mazie uzņēmumi, bet šī programmatūra visvairāk piemērota ir tieši lieliem uzņēmumiem. Sava nozīme ir arī faktam, ka šo programmu cenas ir ievērojami lielākas par alternatīviem modeļu tipa piedāvājumiem. Tāpat zīmīgs ir fakts, ka no 501 pētījumā aptaujātā uzņēmuma 187 uzņēmumi vispār neizmanto grāmatvedības programmas, to, galvenokārt, pamatojot ar to, ka nav tādas nepieciešamības.³⁵ Pēc autora domām, šie uzņēmumi pēc apjoma varētu būt nelieli un grāmatvedības vešanā izmanto MS Excel programmu vai izmanto papīra sagataves. Autors domā, ka uzlabojoties ekonomiskajai situācijai valstī, uzņēmējdarbība turpinās attīstīties, kā rezultātā var palielināties pieprasījums pēc grāmatvedības programmām, kas, savukārt, nākotnē var izmainīt arī grāmatvedības programmu popularitātes datus.

³⁴**Rozentāle T.** *Grāmatveža darbam nepieciešamas zināšanas datortehnoloģiju sekmīgai pielietošanai.* Latvijas Ekonomists.2008. Nr. 7/8, 51. -54. lpp.

³⁵Turpat

Izmantojot visu pētījumu datus, kā arī papildinot tos ar R.Okuņa, A.Silovas, A.Eglāja grāmatā „Datorgrāmatvedība” sniegtajiem datiem, darba autors izveidojis 3 grāmatvedības programmu popularitātes dinamikas grafiku par periodu no 1996. līdz 2010. gadam. Tā kā grāmatvedības programmu tirgus 1996. gadā Latvijā vēl bija pavisam jauns, tad laika posmā līdz 2010. gadam daudzas programmas beigušas pastāvēt, bet citas, savukārt, parādījušās. Rezultātā darba autoram izdevās atrast tikai 3 grāmatvedības programmas, kuras savu darbību turpina visā šī perioda laikā.

3.5.att. Grāmatvedības programmu tirgus izmaiņas 1996. -2010. gads³⁶

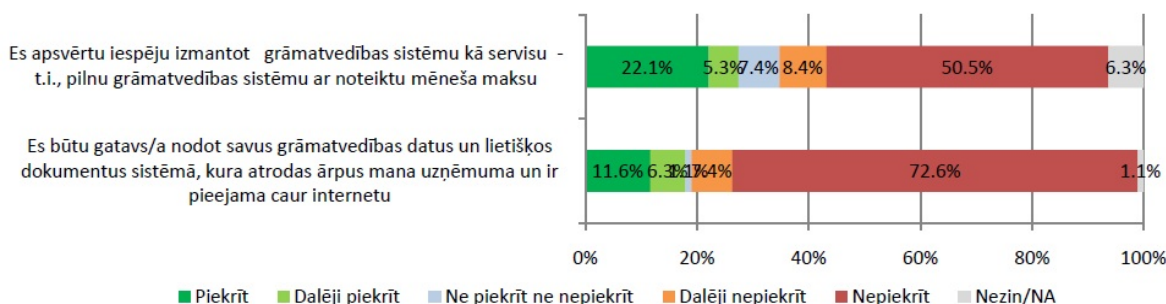
No 2010. gada pētījuma datiem (3.5.att.) redzams, ka par 3% samazinājusies Tildes Jumis tirgus daļa, savukārt Horizon popularitāte gandrīz par 3% pieaugusi, salīdzinot to ar 2007. gadu. Kā redzams, tad laika posmā no 1996. gada starp programmu Horizon jeb tā laika Apvārsnis un Tildes Jumis notikusi aktīva cīņa par tirgus pozīcijām. 1996. gadā, kad grāmatvedības programmas Latvijas tirgū bija tikai nesen parādījušās, pārliecinošs tirgus līderis bija Apvārsnis. Kentaurs un Tildes Jumis dalīja ļoti līdzīgu tirgus daļu, kas bija apmēram 5 reizes mazāka par Apvāršņa klientu loku. 2007. gadā situācija bija radikāli mainījusies - Tildes Jumis bija pārliecinošs tirgus līderis, programmai Apvārsnis atstājot tikai 9% grāmatvedības programmu tirgus. Savukārt, laika posmā no 2007. līdz 2010. gadam Horizon tirgus daļai ir tendence palielināties, savukārt, programmas Tildes Jumis popularitāte pakāpeniski sarūk. Iespējams, ka laika gaitā šo sāncenšu tirgus daļas izlīdzināsies, it īpaši ņemot vērā darba autora prognozi par pieprasījuma pieaugumu, kā arī Horizon izstrādātāja

³⁶ Autora veidots, izmantojot Okuņa R., Silovs A., Eglāja A. *Datorgrāmatvedība*. Rīga : LU Ekonomikas informātikas katedra, 1996, 13.-16. lpp, Güte G. *Mainās attieksme pret grāmatvedības sistēmām*. Bilance. 2007. Nr. 22, 30. – 31. lpp, <http://www.tilde.lv/tildes-jumis-popularaka-gramatvedibas-programma> [skatīts 19.05.2012]

jaunāko programmatūras kopprojektu, kas ticis veikts 2010. gadā un tiks sīkāk aprakstīts nākamajā nodaļā. Apbrīnojamu noturību demonstrē programma Kentaurs, kas gandrīz 15 gadu garumā saglabājusi relatīvi vienādu tirgus daļu. Tas, visdrīzāk, liecina par klientu apmierinātību ar programmas piedāvājumu un programmas izstrādātāju investīciju trūkumu attīstībā.

3.4. Citi grāmatvedības programmu tirgus pētījumu rādītāji

Pēdējo gadu laikā strauji pieaudzis grāmatvedības programmu skaits, kuru datu bāzes ir veidotas interneta vidē, kā tas noskaidrots jau iepriekš. 2010. gada septembrī SIA “Latvijas Fakti” veiktajā pētījumā tika uzdots jautājums, vai uzņēmumi būtu gatavi savu grāmatvedības uzskaiti veikt interneta vidē, kā arī, vai uzņēmumi būtu gatavi izmantot ārpakalpojumu grāmatvedības pakalpojumus.

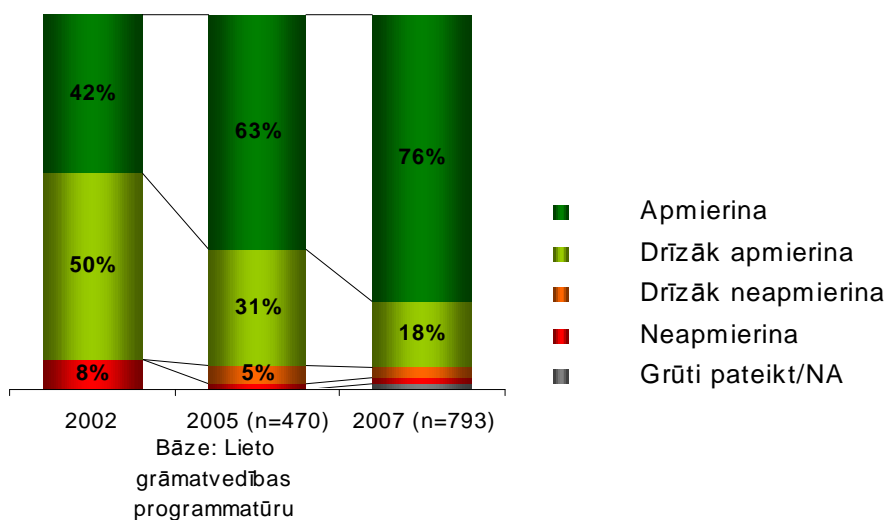
3.6.att. Grāmatvedība internetā³⁷

Pētījuma rezultāti (3.6.att.) liecina, ka grāmatvedības uzskaiti veikt interneta vidē būtu gatavi tikai 26,3% respondentu. Ārpakalpojumu grāmatvedības kārtošana būtu gatavi izmantot 43,2% aptaujāto. Šādi rezultāti liecina par to, ka grāmatvedības ārpakalpojumu popularitāte aug un to uzņēmumu skaits, kas tos piedāvā varētu turpināt palielināties. To pašu gan nevar teikt par interneta grāmatvedības programmu popularitāti. Lai gan 26,3% respondenti ir ievērojama klientu daļa, kas varētu tikt piesaistīta, pārliecinošs vairākums kategoriski atteiktos izmantot šādus pakalpojumus. Rezultātā, pašreizējā situācijā tik ilgi, kamēr netiks uzlabots sabiedrības kopējais viedoklis, pēc autora domām, interneta vidē veidotās grāmatvedības programmas ievērojamu klientu pieplūdumu neiegūs. Pētījumā tālāk tiek analizēti arī iemesli, kādēļ uzņēmumi nevēlas, lai viņu grāmatvedības uzskaiti tiktu veikta interneta vidē. Par diviem galvenajiem iemesliem tiek minēta konfidencialās

³⁷<http://www.tilde.lv/tildes-jumis-popularaka-gramatvedibas-programma> [skatīts 20.05.2012]

informācijas noplūšana ārpus uzņēmuma un datu pazušanas iespējamība – uz abiem šiem faktoriem norādīja vairāk kā 80% respondentu. Nedaudz mazāks respondentu skaits atbildēja, ka nevēlas būt atkarīgi no pakalpojuma sniedzēja (54%).

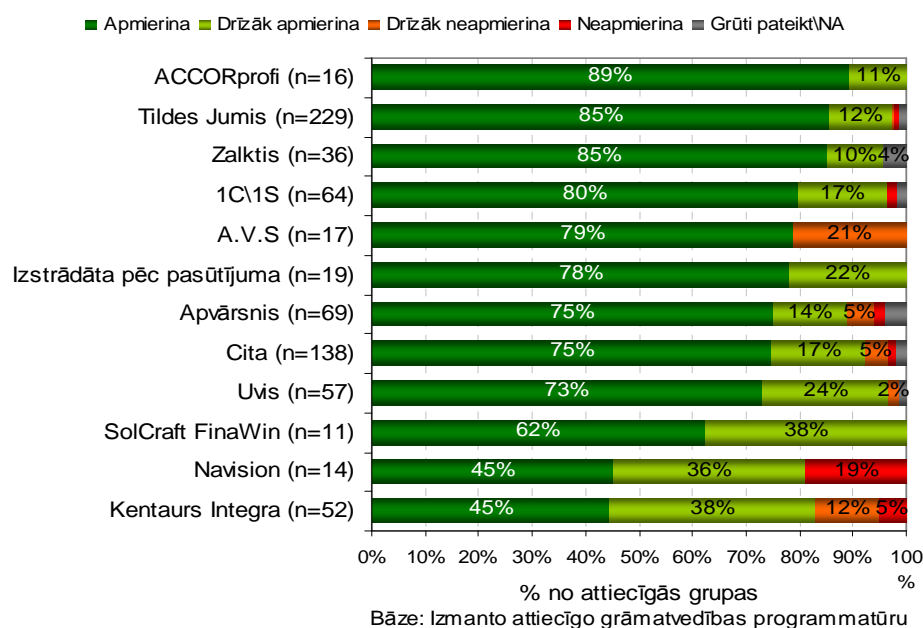
Kā vēl vienu grāmatvedības programmu tirgu raksturojošo lielumu autors izdala patērētāju apmierinātību ar grāmatvedības programmām kopumā kā grāmatvedības uzskaites vešanas formu un arī apmierinātību ar konkrētām grāmatvedības programmām. 2007. gada vasarā kompānijas „Data Serviss” veiktajā pētījumā par grāmatvedības programmatūras tirgus tendencēm Latvijā tika pētīts arī šis aspekts. Tika salīdzināta uzņēmumu apmierinātība ar grāmatvedības programmām salīdzinot 2002., 2005. un 2007. gada rezultātus. Par pamatu uzņēmuma apmierinātībai tika ņemti dati par to, ka uzņēmums lieto grāmatvedības programmas savas saimnieciskās darbības uzskaitē.

3.7.att.Apmierinātība ar grāmatvedības programmām³⁸

Kā redzams 3.7.attēlā, tad 2002. gadā tikai 42% aptaujāto bija pilnīgi apmierināti ar savu grāmatvedības programmu, savukārt 8% bija neapmierināti. 2007. gadā apmierinātu respondentu skaits jau bija 76%, bet neapmierināto – mazāk nekā 5%. Tas norāda uz pozitīvu tendenci grāmatvedības programmu tirgū. Uzkrājot pieredzi un attīstoties tehnoloģijām, grāmatvedības programmas tiek uzlabotas, lai labāk un efektīvāk apmierinātu klientu vēlmes. Tajā pašā laikā konkurence tirgū iedarbojas uz cenu politiku, ļaujot pircējam iegādāties grāmatvedības programmas lētāk. Autors uzskata, ka tādējādi grāmatvedības programmas ir pārliecinoši pierādījušas, ka ir neatņemama efektīvas uzņēmējdarbības sastāvdaļa un šāda izpratne saglabāsies arī nākotnē. Pētījuma ietvaros tika analizēta klientu apmierinātība arī ar katru atsevišķo grāmatvedības programmu.

³⁸Gūte G. *Mainās attieksme pret grāmatvedības sistēmām*. *Bilance*. 2007. Nr. 22, 30. – 31. lpp

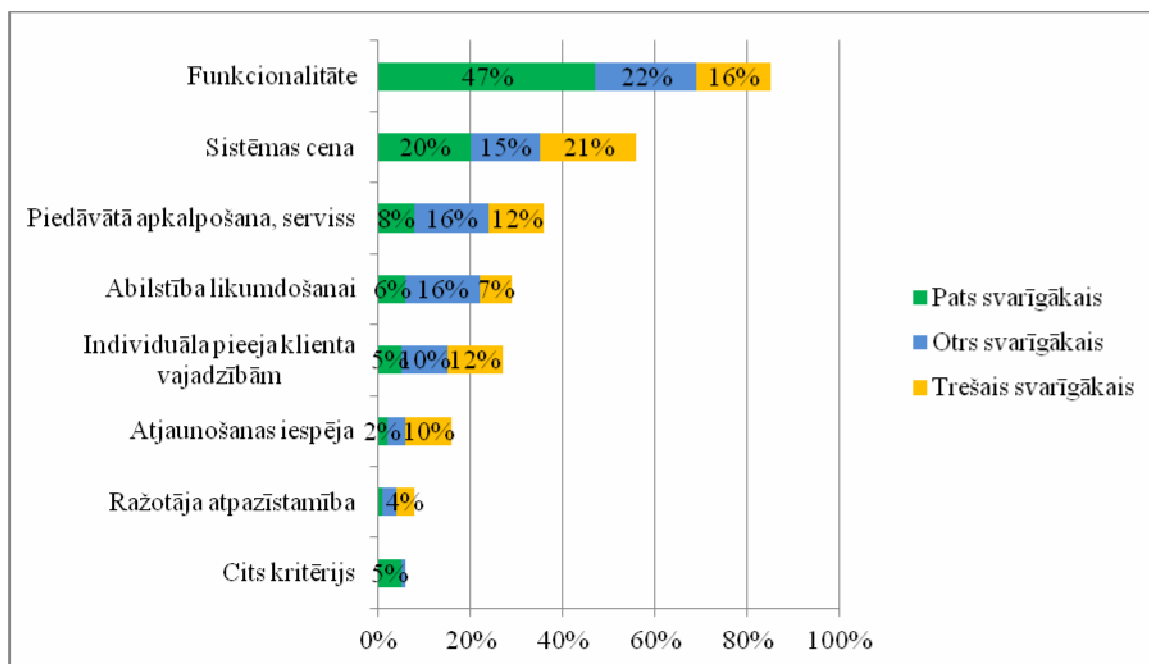
3.8. att. Apmierinātība ar konkrēto grāmatvedības programmu³⁹

Kā redzams 3.8.attēlā, tad visapmierinātākie klienti ir ar programmām Tildes Jumis, ACCORprof un UVIS. Tā kā Tildes Jumis ir arī vispopulārākā programma, tad šāda sakarība ir loģiska. Jau iepriekš redzējām, ka programma UVIS tikai pēdējos gados sākusi strauji iekarot tirgus pozīcijas un klientu apmierinātība varētu būt šī kāpuma iemesls. Daudzi programmas UVIS klienti norāda, ka ir drīzāk apmierināti – iespējams, ka šie klienti vēl nav līdz galam iepazīnuši programmas iespējas, jo to sākuši lietot nesen. ACCORprof ar minimālu pārsvaru ir līderis šajā kritērijā, taču šīs programmas klientu loks nav plašs. Lai gan šī programma tirgū ir jau kopš 2003. gada, tai pagaidām nav izdevies izveidot sava vārda atpazīstamību. Autors uzskata, ka atpazīstamības celšana varētu ievērojami palielināt arī klientu skaitu konkrētajā gadījumā. Pētījuma rezultāti liecina, ka visneapmierinātākie klienti ir ar programmas Navision un Kentaurs Integra darbību. Uz programmas Kentaurs problēmām autors jau norādījis iepriekš, savukārt Navision klientu neapmierinātība, iespējams, skaidrojama ar faktu, ka šajā laikā notiek vairāku programmas pārvaldītāju un, līdz ar to, arī vadības maiņas, kas, iespējams, ietekmējušas to saimniecisko darbību. Biežā vadītāju un attīstības plānu maiņa varētu būt radījusi sajukumu uzņēmuma darbiniekiem, kā rezultātā trūcis skaidrības par uzņēmuma piedāvājuma klāstu.

Kā pēdējos autors šajā nodaļā vēlas apskatīt pētījumu rezultātu par faktoriem, kas visvairāk ietekmējuši uzņēmumu iegādāties vienu vai citu grāmatvedības programmu. Lai gan šis kritērijs tieši neraksturo grāmatvedības tirgu, tas sniedz izpratni par informācijas plūsmu

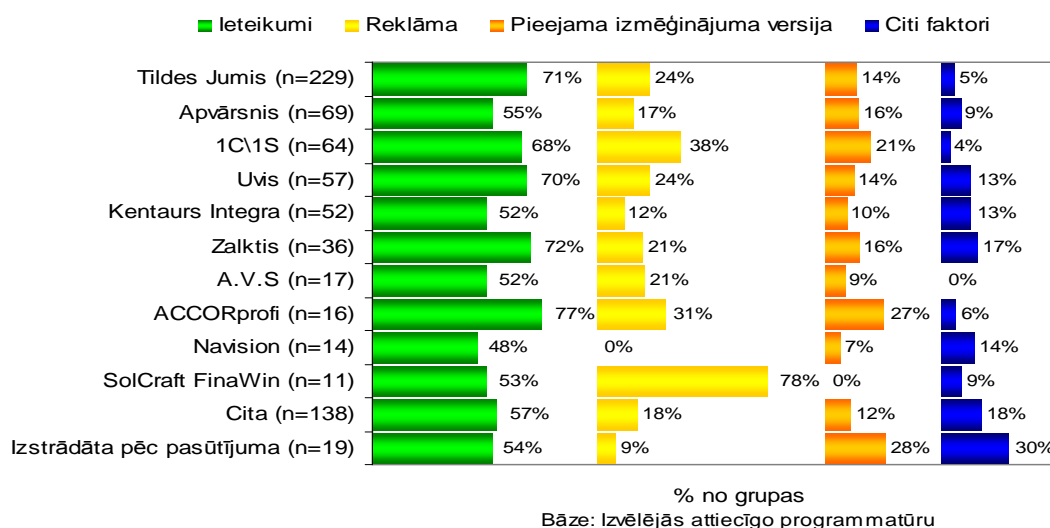
³⁹Gūte G. *Mainās attieksme pret grāmatvedības sistēmām*. *Bilance*. 2007. Nr. 22, 30. – 31. lpp

starp programmas pārdevēju un pircēju. 2008. gada, socioloģiskā pētījuma „Par specializētu datorprogrammu izmantošanas motīviem” tika noskaidroti kritēriji, kurus respondenti min kā galvenos grāmatvedības programmas izvēlē.

3.9 att. Kas ir svarīgi, izvēloties programmu (% no attiecīgās grupas)⁴⁰

Kā redzams 3.9.attēlā, tad 2 pārliecinoši galveno izvēles kritēriji tiek norādīti programmas funkcionalitāte un iegādes cena. Savukārt 2007. gada vasarā kompānijas Data Serviss veiktajā pētījumā par grāmatvedības programmatūras tirgus tendencēm Latvijā apskatīts, kādēļ respondenti izvēlējušies konkrētās grāmatvedības programmas.

3.10. att. Kāpēc izvēlējās konkrēto produktu⁴¹

⁴⁰ Autora veidots, izmantojot **Rozentāle T.** Grāmatveža darbam nepieciešamas zināšanas datortehnoloģiju sekmīgai pielietošanai. Latvijas Ekonomists, 2008. Nr. 7/8, 51-54.lpp

3.10.attēlā redzami tieši reklāmas un pārdošanas elementi, kas ietekmējuši programmas izvēli. Kā redzams, tad vislielākā ietekme ir programmas ieteikumiem no izvēles izdarītājam uzticamām vai kompetentām personām. Diezgan līdzīgu lomu programmas izvēlē spēlē gan reklāma, gan programmas izmēģinājuma versijas pieejamība un tās kvalitāte. Tā kā izmēģinājuma versija principā ataino programmas funkcionalitāti, tad jāsecina, ka abu veikto pētījumu rezultāti atšķiras. Autors, balstoties uz personīgo pieredzi, piekrīt apgalvojumam, ka lielākā nozīmē grāmatvedības programmas izvēlē ir tieši ieteikumiem, tādēļ savā turpmākajā darbā ņems vērā šo faktoru. Izpētot abus grafikus autors secina, ka galveno lomu informācijas plūsmā par programmu spēlē mutvārdu komunikācija jeb ieteikumi. Autors uzskata, ka šāda veida komunikācijas dominēšana skaidrojama ar to, ka trūkst vienkopus un pārredzami apkopotas informācijas par grāmatvedības programmu tirgu Latvijā, kas ļautu potenciālajam klientam vienpersoniski veikt savu izvēli. Tā vietā par programmas izvēli atbildīgās personas ir spiestas meklēt kompetentāku vai pieredzējušāku cilvēku padomus, kas ievērojami ietekmē pieņemto izvēli. Ne vienmēr šī ietekme notiek objektīvi – daudzi raksti žurnālos, kuri iepazīstina ar grāmatvedības programmu iespējām ir veidoti kā kādas konkrētas programmas reklāma. Autors uzskata, ka tādējādi daudzu klientu izvēle tiek netieši ietekmēta.

⁴¹ **Gūte G.** *Mainās attieksme pret grāmatvedības sistēmām.* *Bilance.* 2007. Nr. 22, 30. – 31. lpp

4. GRĀMATVEDĪBAS PROGRAMMAS IZVĒLE

Ne tikai grāmatvedības programmu plašais klāsts, bet arī to uzbūves un pielietojamības specifika apgrūtina uzņēmuma spēju izvēlēties sev piemērotāko risinājumu. Lai to izdarītu, ir jāanalizē plašais piedāvājumu sortiments. Vispirms gan jāpārlicinās par programmas nepieciešamību, jo šāda nemateriālā līdzekļa ieguve ir vēl viena investīcija uzņēmuma darbībā, kuras efektivitāte ir novērtējama pirms lēmuma pieņemšanas. Jānovērtē grāmatvedības datu apjoms. Ja to ir maz, iespējams programma nemaz nav vajadzīga un lietderīgāk ir izmantot *Excel* piedāvātās iespējas, šāds variants ir pieņemams nelieliem uzņēmumiem, kas nav ieinteresēti veikt papildus izdevumus grāmatvedības organizēšanai. Arī gadījumā, ja grāmatvedis neprot strādāt ar datoru, programmu iegādāties nav lietderīgi. Nevajadzētu paļauties uz to, ka grāmatvedis ar laiku iemācīsies strādāt gan ar datoru, gan programmu.⁴² Darba autors pievērš īpašu uzmanību Andas Ziemeles ieteikumam par MS Excel, kas ir lielisks risinājums mazajiem un mikro uzņēmumiem, kuru skaits Latvijā ir ļoti ievērojams. Tajā pat laikā, šāds risinājums saistās ar ievērojamām zināšanām par MS Excel programmas iespējām, kā arī tas prasa laiku, lai manuāli sagatavoti veidlapas, kas nepieciešamas uzņēmuma saimnieciskās darbības uzskaites veikšanai. Tāpat nevar noliegt, ka Latvijā vēl arvien ir grāmatveži, kuri grāmatvedību ved tikai papīra formātā, neizmantojot mūsdienu tehnoloģiju (datoru) piedāvātās iespējas un neplāno mainīt savu darba stilu tik ilgi, kamēr to atļauj Latvijas Republikā spēkā esošie likumi. Kad ir pieņemts lēmums par grāmatvedības programmas izvēli, svarīgi ir saprast, kāda programma uzņēmumam nepieciešama, lai tā spētu maksimāli attaisnot šādas investīcijas naudas līdzekļus. Piemēram, nereti uzņēmumi ir optimistiski noskaņoti par sava uzņēmuma izaugsmi un izvēlas grāmatvedības programmu, kas ir piedāvā pārāk plašu iespēju klāstu un tās lietošana ir pārāk dārga. Rezultātā šāds nemateriāls ieguldījums tieši pretēji bremzē uzņēmuma attīstību radot nepamatoti lielas administrācijas izmaksas. Nopērkot lētu sistēmu, kas izrādīsies vēlāk nevajadzīga, radušies finansiālie zaudējumi nereti būtu mazāki Savukārt uzņēmuma izaugsmes gadījumā būtu jādomā par iespēju palielināt programmas funkciju skaitu. Ideāla izvēle šajā gadījumā ir jau iepriekš aprakstītās „kastīšu” jeb moduļu tipa programmas, tomēr tas nebūt nav vienīgais pašlaik tirgū pieejamais risinājums.

Savā darbā autors piedāvā konkrētu sistēmu, kas balstīta uz 6 noteiktu kritēriju analīzi un, veicot katras programmas atbilstības novērtēšanu, ļauj atlasīt katra uzņēmuma

⁴²<http://www.ifinances.lv/lat/gramatvediba?doc=761&hl=Anda%20Ziemele&ref=search>[skatīts 22.05.2012]

saimnieciskajai darbībai piemērotākos risinājumus. Šī sistēma tabulas formā pievienota darba 1. pielikumā. Tā kā katra uzņēmuma saimnieciskās darbības specifika ir individuāla, tad šī shēma nevar kalpot visiem gadījumiem vienādi. Lai gan autora piedāvātās grāmatvedības programmas izvēles sistēmas mērķis ir atlasīt konkrētas programmas, kas būtu izmantojamas uzņēmuma vajadzībām, atsevišķos gadījumos šāds mērķis nevar tikt sasniegts. Tā, piemēram, grāmatvedības programmas lieliem uzņēmumiem tiek pārsvarā veidotas pēc iepriekšēja pasūtījuma, par kuru publiska informācija netiek sniegta. Šādos gadījumos autora izstrādātā sistēma pilda informatīvu funkciju, norādot programmas un to izplatītājus, kuriem ir pieredze darbā ar šāda lieluma vai specifikas uzņēmumu saimnieciskās darbības uzskaiti. Tāpat jānorāda, ka autora sistēma, kura tiks aprakstīta turpmāk ir veidota tā, lai tā varētu tikt piemērota maksimālam programmu skaitam, kā rezultātā nedaudz cieš sniegtās informācijas apjoms par katru programmu atsevišķi. Tajā pat laikā autors norāda, ka šādi veidota sistēma spēj sniegt uzņēmumam, vai potenciālajam uzņēmējam ieskatu grāmatvedības programmu tirgus piedāvājumā, to strukturizējot pēc kritērijiem, kuri zināmi konkrētajam saimnieciskās darbības veicējam. Autora izvirzītie 6 galvenie atlases kritēriji ir šādi:

1. Programmas atbilstība uzņēmējdarbības formai un uzņēmuma lielumam;
2. Programmas pamata funkciju atbilstība uzņēmuma saimnieciskajai darbībai;
3. Programmas iepazīšanas iespējas un piedāvātais serviss;
4. Programmas vidējās izmaksas gadā;
5. Programmas datu bāzes pieejamība un programmas savienojamības iespējas;
6. Programmas papildus finanšu instrumenti.

Autors šādus kritērijus izvēlējies, iepazīstoties ar vairāku autoru darbiem konkrētajā sfērā, kuri izmantoti visa darba tapšanas procesā. Izvēlētajos kritērijos ir maksimāli apvienotas visas galvenās grāmatvedības programmu īpašības, kam pievēršama uzmanība, pircējam izdarot savu izvēli. Tādējādi autors cerējis panākt visu kritēriju vienādu nozīmi programmas izvēlē, kas nepieciešama, lai izveidotu vienotu novērtējuma punktu skalu. Katrs kritērijs ir vērtējams sīkāk pēc noteiktiem apakškritērijiem, kuri tiks aprakstīti turpmāk šajā nodalā. Pēc šī novērtējuma veikšanas katrai programmai piešķirams iegūto punktu skaits atkarībā no vērtējuma. Autors pieņēmis, ka visi 6 izvēlētie kritēriji ir vienlīdz svarīgi un maksimālais punktu skaits, kas piešķirams par katru kritēriju vienai programmai ir 10 punkti, tātad, maksimālais kopējais iegūstamais punktu skaits ir 60 punkti. Autors šādu ieviesto punktu sistēmu skaidro ar nepieciešamību grāmatvedības programmas izvēlē iesaistīt visas personas, kurām ir tieša saistība ar grāmatvedības uzskaiti, kā arī finanšu un investīciju plānošanā, kā arī informācijas tehnoloģiju uzraudzību uzņēmumā. Piesaistot vairākas personas

ir nepieciešama vienāda, noteikta vērtēšanas sistēma, kas ļauj apkopot iegūtos rezultātus un izdarīt optimālo izvēli. Par šādu sistēmu tad arī kalpo autora ieviestā 60 punktu skala.

Arī pašu grāmatvedības programmas izvēles procesu autors vēlas iedalīt vairākos etapos.

1. Atbildīgo personu izvēle;
2. Uzņēmumam nepieciešamo programmas funkciju uzskaitē;
3. Grāmatvedības programmu izvērtēšanas kritēriju noteikšana;
4. Iepazīšanās ar tirgus piedāvājumu;
5. Izvēles veikšana.

Šāds iedalījums autoram liekas loģisks un netieši izriet no studiju procesā iegūtās informācijas par grāmatvedības programmu tirgu un grāmatvedības programmas izvēles principiem. Ideālos apstākļos grāmatvedības programmas izvēles procesā piedalās visas personas, kurām ir saistības ar grāmatvedības uzskaiti ikdienas darba pienākumu ietvaros, kā arī personas, kuras nes atbildību par finanšu līdzekļu izmantošanu un grāmatvedības vešanu uzņēmumā. Tādējādi arī uzņēmuma vadības dalība ir obligāta programmas izvēles procesā. Ne mazāk svarīgi ir lai tiktu pārstāvētas tās personas, kuras ikdienā darbotos ar izvēlēto programmu. Ar to autors saprot ne tikai grāmatvežus, kuriem darbs bez programmas nebūtu iedomājams, bet arī, piemēram, lietvežus, noliktavas pārziņus, arhivārus, u.c. Vēl viena svarīga pieaicināmā puse ir finanšu analītiķi, statistiķi un vadības grāmatveži, kuri programmu izmantotu pašizmaksas un uzņēmuma finansiālo rādītāju analīzei. Tāpat svarīgi, lai savu viedokli varētu izteikt arī personāls, kura pienākumos būtu apkalpot attiecīgās programmas darbības tehnisko nodrošinājumu – tātad IT speciālisti. Programmas izvēlē jāpiesaista arī uzņēmuma finanšu departaments, kas spēs izvērtēt konkrētās programmas iegādes lietderīgumu un šādas investīcijas efektivitāti. Tajā pat laikā jāatceras, ka ne vienmēr maksimāls pieaicināto personu skaits nodrošinās izvēles procesa „caurspīdīgumu”. Tā vietā vajadzētu mēģināt izvēles „komisiju” veidot tā lai tajā tiktu pārstāvētas visas sfēras, bet ar ne vairāk kā vienu pārstāvi no katras. Rezultātā maksimālais izvēlē iesaistīto cilvēku skaits varētu būt 10 cilvēki lielā uzņēmumā un 5 cilvēki mazā un vidējā uzņēmumā. Jāņem vērā arī Latvijas specifika, kad pastāv daudzi uzņēmumi, kuri nodarbojas ar pakalpojumu sniegšanu un nodarbina tikai dažus darbiniekus. Parasti šādu uzņēmumu vadītājs ir arī to darbinieks. Tādā gadījumā programmas izvēlei būtu pietiekoši ar uzņēmuma vadītāju un par grāmatvedības kārtošanu atbildīgo personu, kura, saskaņā ar Latvijas Republikas likumdošanu, nereti var būt viens un tas pats cilvēks. Nākamajā etapā izvēlētajam personu lokam ir jādefinē programmas funkcijas, kas nepieciešamas, lai veiksmīgi veikti uzņēmuma saimnieciskās darbības uzskaiti un analīzi, atkarībā no katra uzņēmuma iekšējām prasībām.

Šis process visdrīzāk izpaudīsies brīvā diskusijas formā, kuras rezultātā izveidosies pārskatāms funkciju saraksts, kurš nepieciešams, lai atlasītu tirgū pieejamās programmas ar izvēlēto funkciju klāstu, tālākajai salīdzināšanai. Taču pirms tirgus izpētes obligāti ir jānosaka programmu vērtēšanas kritēriji un punktu sistēma, tādējādi izveidojot vienotu un godīgu vērtēšanas procedūru. Autora piedāvātā vērtēšanas sistēma var tikt izmantota par pamatu šādas sistēmas izveidei, vai arī tikt piemērota pilnībā, ja tā atbilst konkrētā uzņēmuma vajadzībām. Kā nākamo etapu autors min tirgus piedāvājumu izpētīšanu. Kā jau minēts iepriekš, visu Latvijā pieejamo programmu uzskaitījums publiski nav pieejams. Autors iepazīstoties ar internetā pieejamajiem resursiem par to, kā uzņēmumi veic grāmatvedības programmas izvēli, secina, ka par galveno izvēles principu kalpo programmas atpazīstamība un atsauksmes. Vēl viens veids kā uzzināt par tirgū esošajām programmām ir kontaktēties ar uzņēmumiem, kas nodarbojas ar šāda veida programmu izplatīšanu. Taču arī šajā gadījumā katrs uzņēmums piedāvā tikai nelielu skaitu grāmatvedības programmu, neaptverot visu tirgus piedāvājumu. Rezultātā Latvijas uzņēmējs ir spiests paļauties uz sev uzticamu grāmatvežu kompetenci šajā jautājumā. Autors pauž cerību, ka savā darbā sniegtais grāmatvedības programmu tirgus apraksts varētu sniegt lielāku priekšstatu par uzņēmumu izvēles iespējām, kas, savukārt, novestu pie optimālās izvēles veikšanas.

4.1. Grāmatvedības programmu atbilstība uzņēmuma lielumam un uzņēmējdarbības formai

Uzņēmuma juridiskā forma ir uzņēmējdarbības forma, kuru saimnieciskās darbības veicējs reģistrējis Latvijas Uzņēmumu reģistrā un uz kuras pamata tiek veikti saimnieciskās darbības pasākumi. Latvijā eksistē vairākas komercdarbības formas: Individuālais komersants un Komercesabiedrības, kas sīkāk iedalās kapitālsabiedrībā un personālsabiedrībā⁴³. Komercedarbības formas atšķiras no uzņēmējdarbības formām ar to, ka šajā gadījumā saimnieciskās darbības veicējs ir reģistrēts arī Komercedarbības reģistrā. Tātad Latvijā ir arī citas saimnieciskās darbības formas, kuras vēl nav minētas, piemēram, individuālās uzņēmums, zemnieku un zvejnieku saimniecības, kā arī kooperatīvā sabiedrība.⁴⁴ Līdz ar uzņēmējdarbības attīstību un arī krīzes ietekmi, esošās uzņēmējdarbības kļuvušas vēl komplicētākas, ieviešot tādus jaunus terminus kā mikro uzņēmums un vienas personas uzņēmums. Visām minētajām uzņēmējdarbības formām ir sava specifika – dažādas reģistrācijas procedūras, dažāda atbildība, savādāki pieļaujamo nodarbināto skaiti, savādāka

⁴³<http://www.ur.gov.lv/komercregistr.html> [skatīts 23.05.2012]

⁴⁴<http://www.ur.gov.lv/uznemumi.html> [skatīts 23.05.2012]

nodokļu bāze un nodokļu slogs, kā arī atšķirīgi grāmatvedības vešanas noteikumi. Tomēr neatkarīgi no tā, kāda ir izvēlēta uzņēmējdarbības forma, grāmatvedības vešana ir obligāta visiem saimnieciskās darbības veicējiem, tādēļ grāmatvedības programmu veidotāji mēģina sniegt risinājumus visa veida uzņēmumiem, paplašinot grāmatvedības programmu klāstu un to mērķa grupas. Lai gan mikro uzņēmumi Latvijā kā uzņēmējdarbības forma parādījās relatīvi nesen, jau tagad tirgū pieejamas grāmatvedības programmas, kuru mērķu grupa ir tieši šie uzņēmumi, kā vienu no pazīstamākajiem piemēriem var minēt programmu „Books by HansaWorld”. Tomēr tā kā mikro uzņēmumi kā uzņēmējdarbības forma ir ļoti līdzīgi sabiedrībām ar ierobežotu atbildību (SIA), tad, no grāmatvedības uzskaites viedokļa, var tikt izmantotas visas programmas, kuru mērķa auditorija ir komercsabiedrības. Te gan jāņem vērā arī otrs faktors – uzņēmuma lielums, kam paredzēta konkrētā programma, jo tā ir galvenā atšķirība starp mikro uzņēmumu un pārējām komercsabiedrībām. Individuālie komersanti un individuālie uzņēmumi, savukārt, grāmatvedību ved vienkāršā ieraksts sistēmā, kas ievērojami samazina piedāvāto grāmatvedības programmu klāstu. Taču arī šeit var minēt vairākus atpazīstamus piemērus – „Krivulis”, „Grisbi”, u.c. Tomēr vairums piedāvāto grāmatvedības programmu mērķa grupa ir komercsabiedrības, tādējādi aptverot ļoti plašu uzņēmumu skaitu. Vēl viena specifika, kas pēdējā laikā ir parādījusies ir grāmatvedības programmas, kas domātas konkrētam saimnieciskās darbības veidam. Šādas programmas ir specializētas konkrētajā sfērā un labāk piemērotas par vispārīga tipa programmatūru. Kā piemērus var minēt programmas PC-amatnieks vai PC-tirgotājs.

Ne mazāk svarīgi ir noskaidrot, kāda lieluma uzņēmumiem ir paredzēta konkrētā grāmatvedības programma. Parasti programmu izstrādātāji vai izplatītāji informācijā par programmu norāda, vai programma paredzēta maziem, vidējiem vai lieliem uzņēmumiem. Tas nozīmē, ka vēl atliek noskaidrot, pie kuras uzņēmumu kategorijas pieder attiecīgais uzņēmums. Uzņēmuma lielumu nosaka, izmantojot datus no pēdējā apstiprinātā pārskata perioda: darbinieku skaitu, apgrozījumu un bilanci. Ja uzņēmums veido konsolidēto pārskatu, tad tiek lietoti dati no konsolidētā pārskata. Saskaņā ar Eiropas Komisijas regulu (ek) nr. 364/2004 tiek izdalītas šādas uzņēmumu kategorijas:

1. Mazs uzņēmums – darbinieku skaits ir līdz 50 un tā gada apgrozījums un/vai kopējā gada bilance nepārsniedz 10 mlj. EUR;
2. Sīks vai mikro uzņēmums - darbinieku skaits līdz 10 un tā gada apgrozījums un/vai kopējā gada bilance nepārsniedz 2 mlj. EUR;
3. Vidējs uzņēmums – darbinieku skaits līdz 250 un tā gada apgrozījums nepārsniedz 50 milj. EUR un/vai gada bilance nepārsniedz 43 milj. EUR;

4. Liels uzņēmums – darbinieku skaits pārsniedz 250 un tā gada apgrozījums pārsniedz 50 milj. EUR un/vai gada bilance pārsniedz 43 milj. EUR.⁴⁵

Lai gan „Gada pārskatu likums” nesniedz definīcijas mazam, vidējam un lielam uzņēmumam, tajā ir noteiktas prasības, kurām izpildoties, iestājas atvieglojumi uzņēmuma gada pārskata sastādīšanā. „Gada pārskata likuma” 54. Panta 2. daļa nosaka, ka

„Šā panta pirmajā daļā minētie kritēriji ir:

- 1) bilances kopsumma — 250 000 latu;
- 2) neto apgrozījums — 500 000 latu;
- 3) vidējais darbinieku skaits pārskata gadā — 25”⁴⁶.

Pēc būtības šie atvieglojumi paredzēti tieši maziem uzņēmumiem, tomēr, kā redzams, tad norādītās summas ievērojami atšķiras no tām, kādas Eiropas Komisija izmantojusi, lai iedalītu uzņēmumus kategorijās. Ņemot vērā to, ka Latvijā pārsvarā ir mazie un vidējie uzņēmumi, kuru apgrozījumi un bilances kopsummas nav lieli, autors uzskata, ka „Gada pārskatu likumā” sniegtie kritēriji daudz korektāk iezīmē robežu starp maziem un vidējiem uzņēmumiem. Savukārt šī paša likuma 24. pantā minētie kritēriji pēc autora domām varētu korektāk iezīmēt robežu starp vidējiem un lieliem uzņēmumiem Latvijā:

„Šā panta pirmajā daļā minētie kritēriji ir:

- 1) bilances kopsumma — 1 000 000 latu;
- 2) neto apgrozījums — 2 400 000 latu;
- 3) pārskata gada vidējais darbinieku skaits — 250”⁴⁷.

Lai gan atšķirības starp kritērijiem, kas minēti Eiropas Komisijas regulā un „Gada pārskatu likumā” ir ievērojamas, to ietekme uz grāmatvedības programmas izvēli nebūt nav tik liela, jo vairumā gadījumu programmu izstrādātāji savas programmas ir veidojuši tieši vidējiem un mazajiem uzņēmumiem, izdalot atsevišķi tikai lielos uzņēmumus. Tajā pat laikā ļoti krasa ir atšķirība starp to, vai uzņēmums pieskaitāms vidējam vai lielam. Tā kā šī klasifikācija ir ļoti svarīga un neizbēgama, autors iesaka vadīties pēc kritērijiem, kas norādīti „Gada pārskatu likumā”, tādējādi nodrošinoties, ka izvēlēta programma tiešām spēs efektīvi apkalpot uzņēmuma vajadzības. Galvenais mērķis, kādēļ jānosaka uzņēmuma lielums un tam piemērotākā grāmatvedības programma ir izmaksu optimizācija. Programmas, kuras spēj apstrādāt lielāku datu apjomu ir ievērojami dārgākas, tāpēc izvēlēties pareizo uzņēmuma lielumu ir vitāli svarīgi, tajā pat laikā, ņemot vērā arī uzņēmuma potenciālās izaugsmes iespējas.

⁴⁵Eiropas Komisijas regula nr. 364/2004. Oficiālais Vēstnesis L063, 28.02.2004, 2. pants

⁴⁶Gada pārskatu likums. LR likums, 12.11.1992. Ziņotājs, Nr. 44, (ar 01.07.2011 grozījumiem ieskaitot), 54.panta2. daļa

⁴⁷Turpat 24. panta 2. daļa

Kā jau minēts iepriekš katras kategorijas maksimālais piešķiramais punktu skaits novērtēšanas procesā ir 10 punkti. Šajā kategorijā tie jāpiešķir ņemot vērā gan programmas atbilstību uzņēmējdarbības formai, gan atbilstību uzņēmuma lielumam – attiecīgi katra kritērija maksimālais punktu skaits ir 5 punkti. No tā var secināt, ka maksimālais punktu skaits (5) par atbilstību pēc uzņēmējdarbības formas piešķirams programmām, kuras piemērotas tieši konkrētā uzņēmuma saimnieciskās darbības formai un veidam, savukārt, programmas, kuras neatbilst uzņēmējdarbības formai vai veidam, izslēdzamas no turpmākās izvēles. Jāatceras, ka ir arī programmas, kuras piemērotas vairākiem uzņēmējdarbības veidiem, nevis kādam vienam konkrētam, kas ļauj vērtētājam pašam izlemt cik piemērota ir konkrētā programma. Maksimālais punktu skaits (5) par atbilstību pēc uzņēmuma lieluma piešķirams programmām, kuras veidotas tieši sīkam, mazam, vidējam vai lielam uzņēmumam, savukārt programmas, kuras pilnībā neatbilst konkrētā uzņēmuma kategorijai izslēdzamas no turpmākās izvēles, Arī šeit ir atstāta vieta vērtētāja individuālajam spriedumam, jo vairums programmu ir veidotas apvienojot, piemēram, sīku un mazu vai mazu un vidēju uzņēmumu vajadzības.

4.2. Grāmatvedības programmu pamata funkcijas

Pētot grāmatvedības programmas un meklējot savām vajadzībām piemērotāku risinājumu, uzņēmums bieži saskarsies ar terminiem „pamata komplekts”, vai „standarta komplektācija”. Krietni retāk šis termins tiek sīkāk paskaidrots. Darba autors iepazīstoties ar grāmatvedības programmu tirgu secinājis, ka ir nepieciešamība potenciālo programmu lietotāju iepazīstināt ar tiem finanšu instrumentiem, kas vairumā gadījumu tiek piedāvāti tā dēvētajā „pamata pakā”. Autors izdala 4 sastāvdaļas, kuras parasti jau ir iekļautas „pamata pakā”, taču to trūkums var liecināt par ievērojamām papildus izmaksām uzņēmumam. Šim faktoram jāpievērš īpaša uzmanība, ja uzņēmums vēlas izvēlēties, kādu no lētajām abonēšanas programmām, vai programmām, kuras veidotas interneta vidē. Abos gadījumos bieži vien programma vispār nepiedāvā atsevišķus, ļoti svarīgus grāmatvedības uzskaites instrumentus. Autora izdalītas 4 sastāvdaļas ir:

1. Finanšu grāmatvedības uzskaitē;
2. Pamatlīdzekļu uzskaitē;
3. Noliktavas uzskaitē;
4. Algu grāmatvedība;

Finanšu grāmatvedības uzskaitē grāmatvedības programmā sevī ietver apgādes un realizācijas preču, un pakalpojumu uzskaiti, tajā skaitā rēķinu izrakstīšanu un iegrāmatošanu, un tirdzniecību, kā arī bankas un kases operāciju pilnīgu reģistrāciju. Pašsaprotami, ka finanšu grāmatvedības gala rezultātu – gada pārskatu un citus tekošos pārskatus, kā piemēram, debitoru un kreditoru pārskatu sagatavošanai arī jāietilpst šajā funkcijā. Ļoti svarīgi, lai šie pārskatiem būtu pieejamas izdrukas formas un tos būtu iespējams arī saglabāt kādā citā teksta formātā. Ideālos apstākļos grāmatvedības programma sniedz arī iespēju sadalīt izmaksas un ieņēmumu projektos vai struktūrvienībās, tādējādi ļaujot noteikt konkrētā projekta vai struktūrvienības efektivitāti.

Pamatlīdzekļu sastāvdaļa ļauj veikt automatizētu pamatlīdzekļu uzskaiti un nolietojuma aprēķinu. Pamatlīdzekļi tiek uzskaitīti grupās un kategorijās, katram pamatlīdzeklim ir sava kartiņa, kur tiek atspoguļota informācija par pamatlīdzekli. Katrai pamatlīdzekļu grupai un kategorijai tiek izdalīta arī nolietojuma norma un derīgās lietošanas laiks, kā arī iespēja norādīt paredzamo pārdošanas vērtību, kas ļauj programmai veikt automātisku nolietojuma aprēķinu. Svarīgi, lai programmā varētu tikt veikts arī nolietojuma nodokļu vajadzībām aprēķins, kas arī tiktu piesaistīts pamatlīdzekļu kartiņām, tādējādi būtu veicams automātiski. Bez šīm funkcijām programmai ir jābūt spējīgai veikt pamatlīdzekļu reģistrāciju, norakstīšanu un pārvērtēšanu. Arī šeit jābūt iespējai katru pamatlīdzekli saistīt ar noteiktu investīciju projektu vai struktūrvienību, kā arī programmai, protams, jāsniedz plašas un pārskatāmas izdruku iespējas.

Sastāvdaļā noliktava tiek veikta preču un pakalpojumu uzskaitē, atkarībā no to klasifikācijas grupās un apakšgrupās, kā arī, lielākos uzņēmumos, norādot to atrašanās vietu. Noliktavas sastāvdaļas funkcijas tiek izmantotas, lai izrakstītu pavadzīmes, kontrolētu pasūtījumu izpildi, veikt produktu rezervēšanu. Šāda informācija ļauj veikt gan preču aprites analīzi, gan arī lielāko klientu un visu klientu paradumu apsekojumus. Arī šeit liela nozīme ir iespējai iegūt iespējami vairāk dažādas izdrukas un eksportēt datus uz citām programmām.

Algu grāmatvedība sastāv no informācijas par darbiniekiem un veic automātisku algu aprēķinu, kā arī nodokļu aprēķinu atbilstoši Latvijas Republikas likumiem. Grāmatvedības programmai jāpiedāvā veidot darba uzskaites tabulas, kā arī slimības lapu un atvaļinājumu uzskaiti un izmaksājamo summu aprēķinu visiem atvaļinājumu un slimības lapu veidiem. Jābūt paredzētai iespējai arī iekļaut papildus piemaksas, kā arī veikt vidējās izpeļņas aprēķinu. Ideālos apstākļos grāmatvedības programma uztur arī personāla atlasei svarīgus datus par darbiniekiem, kā, piemēram, personas izglītības datus, ziņas par apgādājamajiem u.c.

Visbeidzot potenciālajam programmas pircējam jāpievērš uzmanība iespējai veikt darījumus dažādās valūtās. Šis jautājums var kļūt īpaši svarīgs tuvāko gadu laikā, ja Latvijai

izdosies iekļūt Eirozonā, kā rezultātā Latvijā pakāpeniski parādīsies otrā valsts valūta eiro. Principā šo pakalpojumu piedāvā visas autora apsekotās grāmatvedības programmas, taču svarīgi ir pievērst uzmanību tam, kā tiek veikta valūtas konvertācija. Ideālā gadījumā programma pati seko līdzi valūtu kursam, ko nosaka Latvijas Banka un veic automātisku valūtas konvertāciju, kā rezultātā rodas peļņa vai zaudējumi no darījumiem ar ārvalstu valūtu. Tajā pat laikā ir programmas, kur valūtas kursa ievadīšanas notiek manuāli un ir arī tādas, kur vēl aizvien manuāli tiek veikts peļņas vai zaudējumu aprēķins. Diemžēl detalizētu informāciju par šo jautājumu vairumā gadījumu var iegūt tikai kontaktējoties ar konkrētās programmas izplatītāju. Šī iemesla dēļ autors nav iekļāvis šo kritēriju programmu vērtēšanas sistēmā. Programmas pamata funkcijas vērtējamās arī citā aspektā. Svarīgi saprast kāda ir programmas sarežģītības pakāpe, jo no tā ir atkarīga grāmatveža darbaspēja un arī šis faktors var radīt papildus izmaksas uzņēmumam. Svarīgi lai grāmatvedības programmas ir viegli saprotama un elementāri apgūstama. Programmai ir jābūt ērti pārskatāmai, un tai ir jābūt rūpīgi izstrādātām izdruku formām. Protams, ka šādus rādītājus potenciālais pircējs nevar tik viegli iegūt, tādēļ pirms programmas izvēles būtu ieteicams ievākt atsauces par konkrēto vai konkrētajām vairākām programmām. Nelielu priekšstatu par programmu lietošanas ērtumu sniedz arī aptaujas, kurās novērtēta programmu popularitāte. Autors šo faktoru jau apskatā citā sava darba apakšnodaļā. Jāņem vērā arī tas, cik grāmatvedības programma piemērota pašam grāmatvedim vai uzņēmuma vadītājam. Tā piemēram, diezgan svarīgs var izrādīties jautājums par grāmatvedības programmas valodu. Lai gan pašsaprotami, ka Latvijas tirgum paredzētās grāmatvedības programmas ir veidotas latviešu valodā, atsevišķas ir pieejamas papildus arī krievu valodā. Tādējādi var tikt atvieglots grāmatveža darbs un iegūta maksimāla atdeve no pašas grāmatvedības programmas.

Tā kā šī kategorija sastāv no četrām sastāvdaļām, katras sastāvdaļās maksimālais novērtējums ir 2,5 punkti, kas tādējādi veido kritērija maksimālo kopsummu. 1. pielikumā pievienotajā tabulā autors ar „Jā” atzīmējis tās sastāvdaļas, kuras tiek piedāvātas produkta komplektācijā, neanalizējot to kvalitāti, jo šāda informācija būtu pieejama tikai griežoties pie izplatītāja un iepazīstoties ar programmas atsaucēm. Tādējādi uzņēmumam, izmantojot 1. pielikumā iekļauto tabulu par pamatu programmas izvērtēšanai, būtu iespēja pašam novērtēt katras sastāvdaļas kvalitāti, tajā pašā laikā tiek sniegta vispārīga informācija par programmas piedāvātajām funkcijām.

4.3. Grāmatvedības programmu iepazīšanas iespējas un popularitāte

Autors jau iepriekš darbā uzsvēris grāmatvedības programmas atpazīstamības lielo ietekmi uz uzņēmuma programmas izvēli. No tā arī izriet, ka grāmatvedības programmu popularitāte līdz ar tās pārdošanas un reklāmas instrumentiem ir atzīstama par vēl vienu vienlīdz svarīgu programmas izvēles kritēriju. Tas ir pašsaprotami arī tādēļ, ka grāmatvedības programmu izplatītāji Latvijā darbojas saskaņā ar brīvā tirgus principiem, kuros nozīmīga loma ir gan reklāmai, gan citiem pārdošanas un iepazīstināšanas elementiem.

Pirmais jautājums, kas jānoskaidro, vai informācija par programmu vispār ir publiski pieejama. Autors sava darba tapšanas laikā uzskaita vairāk kā 100 dažādas grāmatvedības programmas, kuras, balstoties uz dažādiem informācijas resursiem, sastopamas Latvijā. Tajā pašā laikā plašāka informācija par daudzām programmām netika sniegta vispār, vai tika sniegta tikai netieši – atsauču formā no personām, kuras apgalvo, ka ar šādām programmām saskārušās. Pašsaprotami, ka mazpazīstama grāmatvedības programma uzņēmumam neliksies pietiekami drošs investīciju mērķis. Ne mazāk svarīgi kā pašas programmas popularitāte, ir arī uzņēmumu atpazīstamība, kas izstrādā konkrēto grāmatvedības programmu. Jo ilgāk programmu tirgū darbojas izstrādātājfirma, jo lielāka tās pieredze. Ļoti svarīgi ir uzmanīties no tādām izstrādātājfirmām, kuras ir īslaicīgas un tuvākajā laikā var beigt savu eksistenci. Par „brīdinājuma signālu” šajā gadījumā var kalpot programmas licences īsais derīguma termiņš vai informācijas trūkums par konkrētās firmas piedāvāto produkciju un atsauksmēm. Tas gan nenozīmē, ka mazpazīstamas programmas būtu sliktākas, gluži pretēji, nereti to piedāvājumi un cenas ir uzņēmumam izdevīgāki, tomēr vienmēr nepieciešama papildus informācija, lai pilnībā pārliecinātos par programmas un tās izstrādātāja uzticamību un kompetenci. Pirms pirkt datorprogrammu ir jākonsultējas ar citiem tās lietotājiem, lai iegūtu atsauksmes par šo programmu. Potenciālais lietotājs var pieprasīt no pārdevējfirmas šīs programmas lietotāju reģistrācijas kartes, kas dod iespēja tajās atrast sev līdzīgus uzņēmumus un konsultēties ar tiem par programmas iespējām un praktisko lietošanu.

Ļoti efektīvs veids, kā pārliecināties par programmas iespējām un atbilstību uzņēmuma vajadzībām ir DEMO jeb izmēģinājuma versijas izmantošana. Tā ļauj īslaicīgi vai līdz noteiktam apjomam iepazīties ar visām vai vismaz lielu daļu no programmas piedāvātajām iespējām. Lai gan šāds risinājums ir maksimāli ērts programmas potenciālajam pircējam, ne visi programmu izstrādātāji šādus risinājumus piedāvā. Savā darbā autors norāda programmas, kuras piedāvā izmēģinājuma versijas. Diemžēl no gandrīz 100 darbā

apskatītajām programmām demo versijas tiek piedāvātas tikai 29 programmām jeb aptuveni 30% programmu, kas, protams, nav pietiekoši, lai uzņēmums varētu iepazīties ar kopējo tirgus piedāvājumu. Kā alternatīvs risinājums tiek piedāvātas lekcijas, semināri un prezentācijas, kuras rīko programmas izstrādātājs, lai iepazīstinātu ar savu produktu. Šie iepazīstināšanas pakalpojumi pēc savas būtības ir bezmaksas. Tomēr arī šeit ir vairāki „zemūdens akmeņi”. Ja prezentācijas vairumā gadījumu iespējams individuāli pieteikt un iepazīties ar tām pirms programmas iegādes, tad bezmaksas semināri, kuros grāmatveži tiek apmācīti vai iepazīstināti ar programmas darbības principiem, parasti tiek piedāvāti tikai jau pēc programmas iegādes. Autors gan norāda, ka ir atsevišķi izņēmumi, kad arī semināri un lekcijas ir pieejamas potenciālajam programmas pircējam pēc individuālas vienošanās un pirms programmas iegādes, tomēr šo semināru un lekciju norise vienmēr ir jāprecizē pirms programmas iegādes. Arī semināru un lekciju forma dažādu programmu izstrādātāju piedāvājumos ir atšķirīga. Tiem var būt informatīva funkcija, kuros pircējs tiek iepazīstināts ar programmas funkcijām, bet ne ar tās uzbūvi un darbību. Tāpat ir arī semināri un lekcijas, kurās grāmatveži profesionāļu uzraudzībā tiek apmācīti veikt dažāda veida funkcijas attiecīgajās grāmatvedības programmās. Kopumā autors atradis vismaz 20 programmas, kuru izstrādātāji piedāvā šāda veida programmas iepazīšanas pakalpojumus. Diemžēl pārējās autora darbā uzskaitītās programmas nepiedāvā potenciālajam pircējam iespēju iepazīties tuvāk ar konkrēto programmu, vai arī šāda iespēja netiek publiskota, kas arī nekalpo par konkrētās programmas izstrādātāja popularitātes celšanu. Te gan jānorāda, ka šo programmu vidū var būt arī programmas, kas paredzētas lieliem uzņēmumiem un savu publicitāti gūst tikai publisko iepirkumu veidā, tomēr arī šajā gadījumā papildus informācija par programmu uzlabotu tās reitingu lietotāju skatījumā.

Šajā grāmatvedības programmas atlasē kārtā autors ir izdalījis vairākus apakškritērijus: programmas popularitāte un iepazīšanas iespējas. Tā kā programmas popularitātes nozīme jau ir pierādīta, tad šis faktors novērtējams ar vērtējumu līdz astoņiem punktiem. Tabulā, kas atrodama darba 1. pielikumā autors jau ir novērtējis programmu popularitāti balstoties uz vairāku pētījumu rezultātiem par visbiežāk lietotajām programmām un atpazīstamākajām programmām Latvijas tirgū. Divi punkti piešķirami par programmas iepazīšanas iespējām, atkarībā no katra apmierinātības ar konkrētās programmas piedāvājumiem šajā sfērā.

4.4. Grāmatvedības programmu datu bāzes pieejamība un savienojamības iespējas

Viens no svarīgākajiem grāmatvedības principiem ir datu drošība un informācijas konfidencialitāte. Lai to nodrošinātu, uzņēmumā jābūt noteiktai iekšējās kontroles sistēmai, kurā tad arī tiktu ierobežota personāla pieeja grāmatvedības datiem. Šādu ierobežojumu īstenošanas iespējamība ir programmas izstrādātāja ziņā. Dažās programmās piekļuve sistēmai tiek kontrolēta atkarībā no iegādāto licenču skaita, citās vienas licences ietvaros ar programmu var darboties vairāki lietotāji, katram piešķirot atsevišķu pieejas autorizācijas kodu. Šis grāmatvedības programmas aspekts ir svarīgs ne tikai drošības jautājumā, bet arī izmaksu optimizācijas ziņā. Tajā pat laikā aizvien lielāku nozīmi iegūst datu bāzes mobilitāte, kas ļauj programmas lietotājiem piekļūt nepieciešamajai informācijai tiem ērtā laikā un vietā. Autors, iepazīstoties ar Latvijas tirgū piedāvāto programmu klāstu, izšķīris 2 galvenos datubāzes modeļus: lokālā datu bāze un tiešsaistes piekļuves datubāze. Gadījumā, ja programmas datu bāze ir izvietota virtuālajā vidē, tas nozīmē, ka visi grāmatvedības dati tiek uzglabāti attālinātā serverī.. „Darbs ar programmu nav piesaistīts konkrētam datoram un konkrētai darba vietai. Visi dati ir centralizēti un pieejami internetā no jebkura datora, jebkurā laikā, izmantojot lietotāja vārdu un paroli, lai ieietu sistēmā”⁴⁸. Autors vēlas piebilst, ka netiek piekļuve grāmatvedības programmai netiek ierobežota arī nakts laikā, kas grāmatveža darbu tuvina brīvo profesiju pārstāvjiem. Kā vienu šādu piemēru, autors var minēt programmu www.24balance.lv. Te, protams, svarīgi arī apskatīt datu drošības jautājumu. „SaaS kompānijas datu glabāšanai izmanto serverus, kas ir izvietoti modernajos datu centros, kas datu glabāšanai izmanto bojājumpiecieietīgus disku masīvus, kas atbilst visiem drošības standartiem, ieskaitot diennakts video novērošanu, fizisko kontroli un rezerves elektroapgādes avotu. Drošības nolūkos visa informācija, kas tiek pārraidīta, izmantojot internetu, tiek šifrēta.”⁴⁹ Darba autors vēlas paskaidrot, ka citētajā fragmentā izmantotais saīsinājums „SaaS” (software as a service) ir princips, kad grāmatvedības programma netiek iegādāta, bet izmantota, par to maksājot nelielu mēneša maksu. Otrs gadījums ir, kad datu bāze izvietota uz lokālā servera. Šādā gadījumā datu bāze atrodas vienā konkrētā vietā – darba vietā. Rezultātā uzņēmumam ir pieejama droša informācija par personām, kurām ir fiziska pieeja šīm datubāzēm. Tajā pašā laikā pietiekami drošas datu aizsardzības sistēmas ir pārāk dārgas, lai tiktu ieviestas katrā uzņēmumā, kā rezultātā šādas lokālās datu bāzes ārējais apdraudējums ir

⁴⁸*Virtuālais grāmatvedis? Tā jau ir realitāte*. Grāmatvedība&Ekonomika, Nr. 3(107), 2010, 80.-82.lpp

⁴⁹Turpat

ievērojami lielāks. Arī datu bāzes uzturēšana saistās ar papildus izdevumiem uzņēmumam, jo pastāvīgi ir nepieciešama IT speciālistu uzmanību, kura iespējama tikai lielos vai vismaz vidējos uzņēmumos. Tomēr ejot līdzī laimam arī to programmu izstrādātāji, kuru datu bāze izvietota lokālajā serverī piedāvā risinājumus grāmatvedības uzskaites mobilitātes uzlabošanai. Tā piemēram grāmatvedības programma Horizon pieļauj iespējas, kad datu bāze izvietota vienā vietā, bet grāmatvežu birojs pavisam citā, tās savstarpēji savienojot ar VPN jeb virtuālo privāto tīklu, kas ļauj programmas lietotājam piekļūt datu bāzei, kas izvietota attālinātā, bet privātā, tam pašam vai saistītam uzņēmumam piederošā serverī. Vēl interesantāku risinājumu grāmatvedības mobilitātes uzlabošanā piedāvā programma ARHANE. Šajā gadījumā datu bāze tiek glabāta uz lokāla ārējā cietā diska, tādējādi datu bāze var tikt viegli atvienota no viena datora un pievienota citam. Atbildot uz jautājumu, ko tas dod, šīs programmas projekta vadītājs Romāns Mosjagins atbild: „Nav noslēpums, ka grāmatveži ļoti bieži ņem darbu uz mājām. Viņi vienkārši paņem līdzī minidisku un mājās pieslēdz savam datoram. Ja jūs apkalpojat vairākas kompānijas, ierodoties vienā no kompānijām, jūs pieslēdzas viņu datoram savu disku un nododat vadībai nepieciešamos datus vai arī lejupielādējat operatora datus, jums nav nepieciešams otrreiz ievadīt pavadzīmes un rēķinus savā programmā”.⁵⁰ Šāds risinājums liekas drošāks, jo programmai nav jāizmanto interneta pieslēgums, lai piekļūtu datu bāzei. Tajā pat laikā, autors pievērš uzmanību tam, ka šādā gadījumā nav izslēgts datu zaudēšanas risks, jo ārējie cietie diski nav aprīkoti ar rezerves enerģijas avotiem un nav arī pasargāti no datorvīrusu uzbrukumiem ar īpašām antivīrusu programmām.

Datu bāzes pieejamību raksturo arī izmaksas par papildus lietotājiem un servisu, jo tās tad arī nosaka to, cik darbinieki izmantos programmu. Pirmkārt, jānoskaidro, vai programmas izstrādātājs vispār piedāvā programmatūras uzstādīšanas pakalpojumu un tehnisko apkopi. Ne mazāk svarīgs jautājums, vai šie pakalpojumi tiek piedāvāti bez maksas, vai arī tiem ir noteiktas cenas un kādas tās ir? Ļoti svarīgi ir uzzināt, vai tiek veikti programmatūras atjauninājumi un vai tiem ir papildus uzcenojums, jo, sakarā ar likumdošanas izmaiņām, arī grāmatvedības programmatūrai jābūt elastīgai.⁵¹ Autors, iepazīstoties ar publiski pieejamo informāciju par grāmatvedības programmām Latvijā, secina, ka tikai apmēram 15% gadījumu tiek norādīti detalizēti servisa pakalpojumi un to izcenojums. Vairumā gadījumu šādi pakalpojumi vai nu netiek pieminēti vispār, vai tiek uzskaitīti, nenorādot konkrētas izmaksas un biežumu. Kas attiecas uz servisa nodrošinājumu, tad Latvijā ir 2 populārākie

⁵⁰ **Pepinovs J.** *Grāmatvedības programma, kas izveidota grāmatvedim ar pašu grāmatvežu līdzdalību.* Grāmatvedība&Ekonomika, Nr. 5-6 (109-110), 2010, 50.-54.lpp

⁵¹ <http://www.ifinances.lv/lat/gramatvediba?doc=765&hl=Anda%20Ziemele&ref=search> [skatīts 21.05.2012]

grāmatvedības programmu apkalpošanas veidi – pirmajā gadījumā tiek maksāta noteikta mēneša maksa par servisa pakalpojumiem, neatkarīgi no to biežuma un sarežģītības, otrajā gadījumā tiek piestādīti rēķini par katru izbraukumu vai klienta konsultāciju programmu lietošanā. Zīmīgi, ka abos gadījumos pārliecinošā vairākumā gadījumu programmu atjauninājumi netiek iekļauti servisa cenā un par tiem tiek maksāts atsevišķi, vai nu nosakot vienu konstantu maksu par katriem atjauninājumiem, vai arī ļaujot izvēlēties, vai konkrētais atjauninājums uzņēmumam nepieciešams, par ko tad attiecīgi tiek piestādīts rēķins. Vēl viens svarīgs jautājums ir programmas ieviešana un tam nepieciešamais laiks. Ja ar programmu nepieciešams sākt darbu uzreiz pēc tās iegādes, tad piedāvāto programmu klāsts sašaurinās – atkrīt tās programmas, kuru ieviešanai nepieciešama papildu izstrāde un ieviešanas periods. Programmai, kas ir jāievieš, proti, programmas pircēji dod izstrādātājiem informāciju par grāmatvedības programmā nepieciešamajām iespējām, un tās tiek programmētas speciāli klientam atbilstoši viņa vēlmēm, no pirkšanas līdz brīdim, kad ar to reāli varēs sākt strādāt, paies vismaz divi trīs mēneši. Šādā situācijā ir ļoti labi jāpārzina uzņēmuma darbības specifika un izmantotās grāmatvedības metodes, lai varētu dot precīzus norādījumus programmas izstrādē. Pretējā gadījumā programma neattaisnos uz to liktās cerības. Visas programmas, kas prasa papildu izpēti, programmēšanu un ieviešanu, maksā daudz dārgāk nekā kastīšu produkti⁵². Tā sauktie kastīšu produkti lietošanā ir izmantojami uzreiz pēc iegādes un arī cenas ziņā ir pievilcīgāki, tajā pašā laikā to funkcijas ir vispārinātas, tādēļ tās dažreiz nespēj pilnībā apmierināt specifiskas uzņēmuma prasības.

Ne mazāk svarīgi par programmas datu bāzes mobilitāti ir datu savietojamība ar citām grāmatvedības programmām. Ļoti svarīgi, lai iegādātā programma varētu ērti komunicēt ar citām programmām, piemēram, ar MS Word vai MS Excel. Šāda komunikācija izpaužas datu importa un eksporta formā. Programma ir spējīga jebkuru informāciju eksportēt uz, piemēram, jau minēto MS Excel programmu, kā arī ir spējīga pareizi strukturētu informāciju no MS Excel importēt. Šādas datu importa un eksporta operācijas ievērojami ietaupa grāmatveža laiku, jo dati nav jāvada programmā no jauna, bet tiek, vienkārša valodā sakot, iekopēti. Pārsvārā vairums Latvijā pieejamo grāmatvedības programmu ir spējīgas savus datus eksportēt uz kādu teksta formāta failu. Ne vienmēr tā ir MS produkcija, tās var būt arī Open Office vai citas programmas, kuras darbojas pēc līdzīgiem principiem. Protams, tas nozīmē, ka uzņēmumam pirms importēšanas vai eksportēšanas veikšanas jāpārliecinās, ka konkrētā uzņēmuma datorprogrammas spēs atpazīt jauniegūtā faila formātu. Vēl labāks efektivitāti uzlabojoša funkcija ir grāmatvedības programmas un internetbankas savietojamību. Tas ļauj

⁵²Ziemele A. *Kā izvēlēties grāmatvedības programmu.* 10.07.2009. Pieejams: <http://www.ifinanses.lv/lat/gramatvediba?doc=761&hl=Anda%20Ziemele&ref=search>[skatīts 19.05.2012]

grāmatvedim programmā sagatavotos rēķinus pārvērst par maksājuma uzdevumiem, veikt to apmaksu caur internetbanku un tos tūdaļ importēt atpakaļ uz programmu, kā jau veiktus maksājumu uzdevumus ar norādēm, par kuriem rēķiniem tie veikti. Šādā gadījumā grāmatvedis, kas atbildīgs par saimniecisko operāciju ievadi veic tikai pārbaudes un apstiprināšanas funkcijas, jo visu pārējo programma jau ir paveikusi pati. Autors darba 1. pielikumā izveidotajā tabulā mēģinājis veikt arī to programmu apkopojumu, kuras piedāvā šādu savietojamības pakalpojumu. Pēc autora apkopotajiem datiem aptuveni 33% no Latvijas tirgū pieejamajām programmām piedāvā šādu iespēju. Autors gan norāda, ka ņemot vērā grāmatvedības programmu nepārtraukto attīstību un pilnveidošanos, šis skaitlis jau tagad varētu būt minimāli pieaudzis un tāda tendence varētu tikt novērota arī turpmāk. Nereti mūsdienu grāmatvedības programmas ir spējīgas arī komunicēt savā starpā. Šāda veida komunikācija ievērojami atvieglo grāmatvedības programmu maiņu, vai grāmatvedības pārņemšanu no iepriekšējā grāmatvedības uzskaites veicēja.

Šajā kategorijā maksimālais punktu skaits ir atkarīgs no tā, kādu mobilitātes un drošības līmeni uzņēmums vēlas sagaidīt no savas grāmatvedības programmas. Ja uzņēmums ir neliels un darbojas tikai vienā darba vietā ar nelielu darbinieku skaitu, tad visizdevīgākais risinājums visdrīzāk varētu būt grāmatvedības programma ar datu bāzi lokālajā serverī. Savukārt ja uzņēmuma grāmatvedību ved daļēji pats uzņēmums, daļēji ārpalpojumu grāmatvedības birojs, tad maksimālais punktu skaits piešķirams programmām, kuras ir mobilas un drošas. Maksimālais punktu skaits, kas piešķirams par mobilitāti grāmatvedības programmai ir 5 punkti, 2,5 punkti, izvērtējot katru atsevišķo grāmatvedības programmu piešķirami par programmas savietojamības iespējām ar citām programmām un internetbanku, savukārt pārējie atlikušie 2,5 par to, cik lielas ir izmaksas par papildus lietotājiem.

4.5. Grāmatvedības programmu izcenojums

Programmas cena nereti izrādās par noteicošo faktoru programmas izvēlē, it īpaši mazo un vidējo uzņēmumu darbībā. Darba autors iesaka uzņēmumam vēl pirms programmas izvēles uzsākšanas noteikt aptuvenos grāmatvedības programmas cenas griestus, kas tad arī ļaus samazināt izvēli plašajā grāmatvedības klāstā, neaizmirstot, ka šai programmai būs jābūt spējīgai veikt visas plānotās funkcijas. Pašsaprotami, ka plašāks nepieciešamo funkciju klāsts palielina programmas cena, taču arī izvēlēties programmu ar nepietiekamu funkciju klāstu var izrādīties neefektīvu, jo tas radīs papildus izmaksas, vai nu meklējot papildus citu programmu risinājumus, vai ieguldot ievērojamus laika resursus, lai sasniegtu vēlamu rezultātu. Svarīgi

arī saprast kāda veida programma tiek meklēta: jau nokomplektētu modeļu programma, vai programma, kas tiek speciāli pielāgota konkrētā uzņēmuma saimnieciskajai darbībai. „Visas programmas, kas prasa papildu izpēti, programmēšanu un ieviešanu, maksā daudz dārgāk nekā *kastīšu* produkti. Iegādājoties šādu produktu, jāņem vērā, ka kopumā grāmatvedības programmas izmaksas būs augstas – tās veidos pamatprodukta cena un vēl izstrādes, kā arī apmācības izmaksas. Izstrādes izmaksas var pārsniegt pamatprodukta cenu pat piecas reizes. Ir jāņem vērā, ka bez programmas pielāgošanas uzņēmuma vajadzībām produkts bieži vien nav pat izmantojams darbam⁵³.” Arī *kastīšu* produktiem ir savi mīnusi, uz kuriem vēlētos norādīt darba autors. Tā kā potenciālais pircējs nevar izvēlēties konkrētas sev nepieciešamās funkcijas, bet gan katru jau nokomplektētu modeli kopumā, var rasties situācija, kad atsevišķas funkcijas dēļ nākas iegādāties visu modeli kopumā, kā rezultātā šāds ieguldījums ir nerentabls. Tas, savukārt, liek iepazīties ar to, kādas komponentes veido grāmatvedības programmu cenu. „Programmas cena veidojas no bāzes moduļa vērtības, lietotāju skaita un ieviešanas izmaksām. Piemēra, ja bāzes modulis maksā Ls 400. Aprēķinam iespējams lietot šādu formulu: $400 + (n - 1) \times 250$, kur n – lietotāju skaits. Taču šai summai vēl jāpievieno ieviešanas izmaksas, kuru lielumu nav iespējams precīzi noteikt, nezinot uzņēmumu un tā vēlmes⁵⁴.” Autors piekrīt šādam vispārīgam klasiskas grāmatvedības programmas cenas izveides modelim, taču pieaugot tirgum arī programmu izcenojumu dažādība ir pieaugusi. Savādāk grāmatvedības cena tiek noteikta modeļu tipa jeb *kastīšu* tipa grāmatvedības programmai. „Komplektējamām programmām izmaksas parasti veido bāzes (pamatlicences) cena un moduļa cena. Tas viss rada produkta slēptās izmaksas. Proti, tiek reklamēts, ka programma maksā, piemēram, 250 latu. Tas šķiet vilinoši, bet jānoskaidro, kādas iespējas tā nodrošina. Bieži vien par bāzes cenu iegādātajā programmā ir tikai finanšu sadaļa, bet par papildu samaksu jāiegādājas pārējie programmas moduļi: darbinieku un darba samaksas uzskaitē, pamatlīdzekļu uzskaites un noliktavas uzskaites bloks u.c. Rezultātā programmas izmaksas ir trīs, pat četras reizes lielākas, nekā sākumā plānots⁵⁵.” Neatkarīgi no tā, pēc kādas no iepriekš aprakstītajām shēmām tiek noteikts programmas izcenojums, jāņem vērā arī iespējamās ieviešanas izmaksas. Tāpēc darba autors atsaucas arī uz autores T. Rozentāles izteikumiem šajā sakarā: „Ja prasības ir apzinātas un sistēmu izvēlēta, būs jāreķinās arī ar ieviešanas izmaksām. Konsultantu stundu likme dažādiem sistēmu ieviešējiem var atšķirties -

⁵³**Ziemele A.** *Kā izvēlēties grāmatvedības programmu.* 10.07.2009. Pieejams: <http://www.ifinanses.lv/lat/gramatvediba?doc=761&hl=Anda%20Ziemele&ref=search> [skatīts 22.05.2012]

⁵⁴**Rozentāle T.** *Datorgrāmatvedība. Teorētiskie nodarbību metodiskie materiāli.* Jēkabpils Agrobiznesa koledža, 2007, 11.-12. lpp

⁵⁵**Ziemele A.** *Kā izvēlēties grāmatvedības programmu.* 10.07.2009. Pieejams: <http://www.ifinanses.lv/lat/gramatvediba?doc=761&hl=Anda%20Ziemele&ref=search> [skatīts 22.05.2012]

sākot no 10 Ls līdz pat 50 Ls par stundu, tāpēc pirms izvēlas vienu vai otru firmu pievērs uzmanību viņu kompetencei un iepriekšējai pieredzei. Pastāv iespēja, ka konsultanti ar zemāku likmi laika ziņā patērēs vairāk nekā konsultanti ar augstāku likmi. Tam var būt vairāki iemesli. Piemēram, konsultanti ir mazāk pieredzējuši⁵⁶. It kā ar to visu vēl nepietiktu, pēdējo gados parādījušies vēl jauni izcenošanas veidi. Tā vietā, lai iegādātos programmas licenci, kas derīga gadu, kā tas agrāk tika klasiski pieņemts, grāmatvedības programmu izstrādātāji piedāvā programmas nomāt, nosakot tām mēneša maksas. Vēl jauns, bet reti sastopams programmas izcenojums ir beztermiņa abonēšana vai beztermiņa licence, kas ļauj izmantot grāmatvedības programmu neierobežotu laiku. Programmām, kuras ir izvietotas interneta vidē raksturīgākas zemākas cenas, tomēr arī šeit vērojamas ievērojamas atšķirības. Ir programmas, kurām ir noteikta mēneša abonēšanas maksa, parasti 20 līdz 30 latu ietvaros. Pēdējā laikā gan aizvien lielāku popularitāti gūst programmas, kuras izvietotas interneta vidē un par izmantošanu iekasē gandrīz smieklīgu naudas summu – no 5 līdz 15 latiem. Autors gan laikus norāda, ka pats nav iepazinies ar šo programmu efektivitāti praksē. Vēl viena pozitīva tendence, kas novērojama grāmatvedības programmu tirgū ir bezmaksas programmas. Pašlaik mazo un vidējo uzņēmumu vajadzībām iespējams atrast vismaz vienu bezmaksas grāmatvedības programmu, kas piemērota konkrētā uzņēmuma uzņēmējdarbības formai. Parasti šādas programmas tiek veidotas un uzturētas ar valsts finansiālo atbalstu, bet pēdējā laikā aizvien vairāk privātie uzņēmēji sāk piedāvāt programmas, kuras iespējams izmantot bezmaksas, nepārsniedzot kādu noteiktu datu apjomu vai apgrozījumu, kas arī ir lieliski piemērotas mazo uzņēmumu grāmatvedības vešanai.

Darba autora izveidotajā tabulā, kas atrodama 1. pielikumā, tiek izdalīti 5 cenu intervāli, kuri tiek novērtēti atbilstoši uzņēmējdarbības pamatprincipiem, kā arī bezmaksas programmas kā sestā iespējamība. Tas nozīmē, ka programmas ar mazākajām izmaksām tiek novērtētas ar lielāku punktu skaitu. Autors savā darbā apskatījis programmu izcenojumu 1 gada periodam, kas izteikts naudas vienībā latos. Tāpat ļoti svarīgi norādīt, ka šajās izmaksās neietilpst programmas uzstādīšanas izmaksas un izmaksas par papildus lietotāju licencēm. Rezultātā, uzņēmumam ir nepieciešams pievērst uzmanību arī papildus izmaksām, kuras rodas piemērojot programmas licenci konkrētā uzņēmumu vajadzībām un šādas izmaksas noskaidrojamas kontaktējoties tieši ar konkrētās programmas izplatītāju. Jāņem vērā, ka ne visi programmu lietotāji publiskojuši visas ar programmas iegādi saistītās izmaksas, kas arī vēl var palielināt patiesās programmas iegādes izmaksas, taču autora izstrādātā tabula var kalpot par ieskatu programmu izcenojumā, ar ko ir pietiekami, lai veiktu atsevišķu

⁵⁶**Rozentāle T.** *Datorgrāmatvedība. Teorētiskie nodarbību metodiskie materiāli.* Jēkabpils Agrobiznesa koledža, 2007, 11.-12. lpp

piemērotāko programmu izvēli, no kuras vēlāk tiktu veikta galīgā izvēle. Maksimālais punktu skaits, 10 punkti piešķirami bezmaksas programmām, 8 punkti – programmām, kuru cena ietilpst intervālā līdz 100 Ls, 6 punkti – no 100 līdz 250 latu vērtajām programmām, 4 punkti tiek piešķirti programmām, kuru izmaksas ir 250 līdz 500 latu un 2 punkti tiek piešķirti programmām, kuru kopējās izmaksas ir no 500 līdz 1000 latiem gadā. Programmas, kuras izmaksā vairāk par 1000 latiem gadā saņem 1 punktu.

4.6. Grāmatvedības programmu piedāvātie papildus finanšu instrumenti

Grāmatvedības programmas tiešie pienākumi ir grāmatvedības darba uzskaites uzņēmumā. Visas pārējās iespējas, kas pievienotas grāmatvedības programmām ir to „pievienotā vērtība”. Tā, piemēram, papildus finanšu grāmatvedībai programma var tikt izmantota personāla vadībai vai pašizmaksas kalkulācijai, kā arī iespējamo uzņēmuma attīstības scenāriju modelēšanai. Bez jau minētajām iespējām vēl var tikt piedāvāti finanšu analīzes instrumenti, statistikas atskaišu veidošanas un analīzes instrumenti, investīciju projektu analīzes instrumenti un daudzi citi. Dažām programmām ir iespēja šādas papildus iespējas iegādāties papildus kā atsevišķus modeļus. Tādā gadījumā šī programma ir izdevīga, jo uzņēmums var izmēģināt visas tās iespējas un vēlāk atlasīt tikai nepieciešamās. Citām programmām šādas funkcijas ir iekļautas programmas pamata komplektā – šādas programmas parasti ir paredzētas vidējiem vai lieliem uzņēmumiem un saistās ar ievērojami lielākiem tēriņiem. Tādā gadījumā uzņēmumam vispirms jāizvērtē kādus finanšu analīzes instrumentus uzņēmums plāno izmantot un vai vispār plāno izmantot savā turpmākajā darbībā. Tomēr tā kā vairums grāmatvedības programmu Latvijā ir specializējušās uz mazajiem un vidējiem uzņēmumiem, papildus finanšu instrumentu piedāvājums nebūt nav tik plašs. Programmas, kuras atvieglo uzņēmumu darbības plānošanu tirgū, dēvē par BI (business intelligence) programmām. Kā pozitīvu piemēru var minēt programmu IBM Cognos. Parasti par business intelligence tiek dēvētas datu atspoguļošanas un analīzes programmas, taču Cognos ir gājis krietni tālāk. Paplašinot BI funkcijas, Cognos piedāvā ne tikai apskatīt vēsturiskos datus un atrast likumsakarības dažādam norisēm, bet arī, balstoties uz iegūtajiem rezultātiem, plānot un prognozēt nākotnes procesus.⁵⁷ Kā redzams, tad šī programma plānošanai velta milzīgu vērību, to pamatojot ar uzņēmuma nepieciešamību plānot savu saimniecisko darbību, tādējādi izvairoties no ekonomikas svārstību negatīvās ietekmes. „Cognos darbojas arī kā modelēšanas rīks – programmai ir iespēja ne tikai no vairākām skaitliskajām pozīcijām iegūt kopsummu,

⁵⁷ **Ēvalde I.** *BI programmas – palīgs efektīvā plānošanā.* Latvijas Ekonomists, 11 (179), 2009, 42.-45.lpp

bet arī no vēlamās vai iespējamās kopsummas proporcionāli izrēķināt konkrētas pozīcijas atpakaļgaitā.”⁵⁸ Autors secina, ka programmas IBM Cognos papildus finanšu instrumenti ietver „palīgus” uzņēmuma saimnieciskās darbības plānošanā un turpmākās attīstības scenāriju modelēšanā. Līdzīgus pakalpojumus sniedz arī programma 1C:Finanšu plānošana, kas iz uzņēmuma finanšu plūsmas vadības uzskaites instruments. „Ar tās palīdzību var risināt dažādus uzdevumus, kas skar organizācijas darbības finanšu rezultātus plānošanas un analīzes jomu: sastādīt jebkuras sarežģītības pakāpes budžetus, standarta un specializētos; operatīvi izsekot uzņēmuma šā brīža rentabilitāti un līdzekļu struktūru, nodrošinot turpmāku savstarpējo operatīvo un grāmatvedības datu kontroli; saņemt pārskatus par faktiski atspoguļotajām un saimnieciskajām operācijām dažādos veidos, kādi nepieciešami firmas menedžmentam; veikt plānoto un faktisko uzskaites datu finanšu un statistisko analīzi; veikt plānotās un faktiskās budžeta izpildes analīzi, aprēķinot uzņēmuma saimnieciskās un finanšu darbības reālo rezultātu absolūto un nosacīto novirzi no plānotā.”⁵⁹ No tā izriet, ka šajā gadījumā programmas piedāvātie papildus finanšu instrumenti koncentrējas uz uzņēmuma faktiskās situācijas un plānoto rezultātu salīdzināšanu, tādējādi dodot iespēju sekot līdzi uzņēmuma stratēģisko plānu īstenošanai un efektivitātei. Autors arī secina, ka šajā gadījumā papildus tiek piedāvāta virkne statistisku rādītāju un statistikas aprēķinu veikšanas iespēju, lai attēlotu uzņēmuma finanšu situāciju.

Tomēr tie nav vienīgie papildus datu apstrādes mehānismi, kurus grāmatvedības programmas piedāvā saviem klientiem, papildus pašai finanšu grāmatvedības uzskaitē. Relatīvi jauna papildiespēja, kas tiek piedāvāta grāmatvedības programmas Horizon klientiem ir elektronisko rēķinu apstrādes sistēma uzņēmumu efektīvas darbības sekmēšanai. Elektroniskā vadības sistēma veidota uz resursu vadības sistēmas Horizon bāzes un nodrošina visu ienākošo rēķinu un pavadzīmju nepārtrauktu, automatizētu apstrādes procesu.⁶⁰ Šī pakalpojuma mērķis ir divējāds. Pirmkārt, uzņēmuma arhīvs tiek digitalizēts, ka ļauj samazināt milzīgo papīra formāta dokumentu skaitu uzņēmuma, samazināt izmaksas un, pats galvenais, padarīt vieglāku dokumentu aprites sekošanu, samazinot dokumentu pazušanas risku. Otrkārt, tādējādi tiek ievērojami samazināts laiks, kas grāmatvedim jāpavada, lai sistēmā ievadītu ienākošos rēķinus, jo arī šis process tiek datorizēts, izmantojot īpašu datu atpazīstamības programmatūru. Elektronisko apgādes dokumentu apstrāde ietver vairākas fāzes. Pirmajā rēķini tiek saņemti, digitalizēti un glabāti. Lattelecom grupas uzņēmums BPO Baltic nodrošina ērtu papīra rēķinu skenēšanu. Tas neizslēdz iespēju, ka uzņēmums turpina

⁵⁸ **Ēvalde I.** *BI programmas – palīgs efektīvā plānošanā.* Latvijas Ekonomists, 11 (179), 2009, 42.-45.lpp

⁵⁹ **1C grāmatvedim un ne tikai.** Grāmatvedība&Ekonomika, Nr. 11 (127), 2011, 68.-70.lpp

⁶⁰ **Ērglis A.** *Elektronisko rēķinu apstrādes sistēma uzņēmumu efektīvas darbības sekmēšanai.* Bilance, Nr. 13/14 (265/266), 2011, 30.-31.lpp

saņemt rēķinus uz iepriekš norādīto adresi. Otrajā fāzē rēķini tiek pārbaudīti un precizēti. Visi ienākošie apgādes dokumenti pēc to pilnīgas apstrādes tiek saglabāti elektroniskajā arhīvā, kas nodrošina ērtu un ātru piekļuvi jebkuram no iepriekš saņemtajiem rēķiniem. Elektronisko rēķinu glabātuvī uztur Lattelecom.⁶¹ Vēl viens šāda risinājuma pluss ir tas, ka rēķini savā precizēšanas posmā „apceļo” vairākas uzņēmuma struktūrvienības, sākot ar sagādes daļu un lietvedību un beidzot ar galveno grāmatvedi un uzņēmuma vadību. Tas nodrošina apgādes dokumentu korektumu, kā arī ļauj visām atbildīgajām personām būt informētām par katru rēķinu vai pavadzīmi.

Šī kritērija vērtēšanā liela loma ir funkcijām, kuras uzņēmums ir definējis kā nepieciešamas saimnieciskās darbības uzskaitē. Ja uzņēmums ir neliels un tam nav nepieciešami uzņēmējdarbības plānošanas un vadīšanas instrumenti, kā arī nav nepieciešamas statistiskas finanšu rādītāju atskaites par uzņēmuma darbību, tad šis autora piedāvātais kritērijs var tikt izņemts no grāmatvedības programmas izvēles. Tajā pašā laikā jāņem vērā, ka atsevišķas mazāk sarežģītas papildus funkcijas dažreiz ir jau iekļautas programmas pamata pakā, kā, piemēram, personāla vadība. Tādā gadījumā tās tiešā veidā neietekmē programmas cenu un autora piedāvātais kritērijs ir izmantojams, tādējādi šādai programmai piešķirot priekšrocību citu cenas ziņā līdzīgu programmu vidū. Ja uzņēmums meklē programmu, kas sniedz maksimāli pilnīgi papildus finanšu instrumentu klāstu, tad tie vērtējami divās kategorijās. Pirmā kategorijai ir, vai un kādus vadības grāmatvedības finanšu instrumentus piedāvā konkrētā programma, ar to saprotot tādas piedāvātās iespējas kā pašizmaksas kalkulācija, operatīvās bilances, kreditoru un debitoru atskaites utt. Otrā kategorija ir, kādus finanšu plānošanas un modelēšanas instrumentus piedāvā grāmatvedības programma. Ar šo terminu autors apzīmē iespējas veikt uzņēmuma nākotnes darbības prognozēšanu un modelēšanu. Katra kategorija novērtējama ar maksimālo punktu skaitu – 5 punkti, kopā veidojot šī kritērija maksimālo punktu skaitu – 10 punktus. Lai gan šīs kategorijas nav iekļautas darba autora pievienotajā tabulā 1. pielikumā, to novērtēšana ir katra paša uzņēmuma ziņā, izejot no paša iepriekš definētajām nepieciešamajām programmas papildus funkcijām. Tā kā šis kritērijs vērtējams kā viens no pēdējiem, tad informācija par to būtu ieteicams iegūt papildus informāciju par tām programmām, kuras ir izturējušas pirmo kritēriju atlasī. Šāda principa piemēru autors parādīs veicot 3 uzņēmumu grāmatvedības programmas izvēles izvērtējumu darba beigās.

⁶¹ **Ērglis A.** *Elektronisko rēķinu apstrādes sistēma uzņēmumu efektīvas darbības sekmēšanai*. *Bilance*, Nr. 13/14 (265/266), 2011, 30.-31.lpp

5. GRĀMATVEDĪBAS PROGRAMMAS IZVĒLE KONKRĒTIEM UZŅĒMUMIEM

Autors iepriekš savā darbā aprakstījis savus ieteikumus par grāmatvedības programmas izvēles procesu un tā specifiku. Šīs nodaļas mērķis ir, pielietojot iepriekš iegūto teorētisko informācijas bāzi un aprakstīto programmas izvēles procesu, veikt pastāvīgu grāmatvedības programmas izvēli konkrētiem uzņēmumiem. Tādējādi autors ne tikai sniegs uzskatāmu piemēru, kā pielietot sevis veidoto atlases kritēriju tabulu, bet arī demonstrēs šādas izvēles sistēmas priekšrocības. Lai parādītu grāmatvedības programmu piemērotību dažāda veida uzņēmumiem, autors savā darbā apskatīs 2 savā starpā nesaistītus un ļoti atšķirīgus uzņēmumus ar atšķirīgām prasībām pret grāmatvedības uzskaiti un programmu, kas to veic. Lai izvēlētos grāmatvedības programmu autors izmanto gan 1. pielikumā, gan 3. pielikumā pievienotos materiālus.

5.1. Grāmatvedības programmas izvēle uzņēmumam A

Uzņēmums A tika dibināts 2005.gada jūnijā un tas nodarbojas ar alus ražošanu un tā vairumtirdzniecību. Šī uzņēmuma reģistrētā komercdarbības forma ir Sabiedrība ar ierobežotu atbildību. Alus darītava ekspluatācijā tika nodota 2008.gada rudenī. Jaunās ražotnes, alus receptes un dizaina izstrādē tika ieguldīti aptuveni 2,4 miljoni latu. Alus darītavā šobrīd top gaišais alus, kas veikalu plauktos un krogos pirmo reizi iegūla 2009.gada martā, un tumšais alus, kas pircējiem pieejams no 2010.gada aprīļa. Līdz ar alus brūvēšanu, uzņēmums aktīvi iesaistās arī gardēžu tūrismā, aicinot apskatīt alus darītavu, izzināt alus sastāvdaļas un brūvēšanas noslēpumus, kā arī iemācīties alu degustēt, baudīt un izgaršot. Uzņēmums, papildus jau minētajam, piedāvā arī dažāda inventāra, kā, piemēram, alus mucu, stendu un glāžu nomu dažādiem pasākumiem. Uzņēmums ir pieskaitāms pie Latvijas mazajām alus darītavām un tajā pašlaik darbojas apmēram 20 cilvēki. Uzņēmuma grāmatvedības kārtības specifika ir tāda, ka tā tiek veikta divās dažādās vietās. Nolikta grāmatvedība, kuras rezultātā tiek veikta saražotās produkcijas uzskaitē un tās realizācijas kontrole, kā arī darbs ar kreditoriem un debitoriem tiek fiziski veikta pašā uzņēmuma – tā alus darītavas atrašanās vietā. Visas pārējās funkcijas – alu grāmatvedība, nodokļu grāmatvedība, saņemto rēķinu un bankas darījumu grāmatošana, kā arī gada pārskatu veidošana tiek veikta Rīgā. To veic

profesionāls ārpakalpojumu grāmatvedības uzņēmums. Uzņēmums neveic regulāru vadības grāmatvedības atskaišu sagatavošanu, tādēļ šāda prasība nav obligāta grāmatvedības programmas prasība. Uzņēmums savas grāmatvedības uzskaites veikšanai izmanto grāmatvedības programmu Horizon. Autora mērķis ir pārliecināties par šīs programmas izvēles pamatotību un tās atbilstību uzņēmuma vadības nepieciešamībām.

Kā pirmais ir jānosaka uzņēmējdarbības forma un uzņēmuma lielums, ko iespējams izdarīt, izmantojot iepriekšējo gada pārskatu datus. Autors jau norādījis, ka uzņēmums A reģistrēts Latvijas Republikas komercreģistrā kā sabiedrība ar ierobežotu atbildību. 2011. gada uzņēmuma gada pārskatā norādītā informācija liecina, ka uzņēmumam ir bijuši vidēji 17 darbinieki, tā bilance 2011. gadā bija 2243790 lati, bet 2010. gadā 2252892 lati, savukārt apgrozījums 2011. gadā 9153456 lati un 2010. gadā attiecīgi 590608 lati. Izmantojot jau iepriekš aprakstīto teoriju autors secina, ka šāds uzņēmums uzskatāms par vidēji lielu. Izmantojot iegūto informāciju un 1. pielikumā apkopoto informāciju autors secina, ka šādiem kritērijiem atbilst 68 Latvijas grāmatvedības programmu tirgū piedāvātās programmas. Tātad visas šīs programmas saņem maksimālo punktu skaitu – 10 punktus – šajā kritērijā. Tik milzīgs atbilstīgo programmu skaits pēc autora domām vēlreiz pierāda to, cik sarežģīts uzdevums uzņēmumiem ir izvēlēties sev piemērotu grāmatvedības programmu.

Nākošais atlasē kritērijs ir grāmatvedības programmas pamata finanšu iespējas. Kā jau autors iepriekš minējis uzņēmumam nepieciešama programma, kura spētu veikt gan grāmatvedības un finanšu uzskaiti, gan algu grāmatvedību, kā arī pamatlīdzekļu kontroli un īpaša nozīme ir tieši noliktavas grāmatvedības vešanas iespējai. Izvēloties visus šos kritērijus 1. pielikuma tabulā, kā arī saglabājot jau iepriekš definētos apstākļus tiek atlasītas 44 programmas. Tas nozīmē, ka visas šīs programmas teorētiski varētu iegūt maksimālo punktu skaitu šajā kritērijā, tomēr jāatceras, ka jāvērtē arī piedāvāto iespēju lietošanas ērtums un efektivitāte.

Kā nākamo kritēriju autors apskata programmas cenu. Uzņēmums vēl ir neliels un papildus izmaksas var ievērojami ietekmēt uzņēmuma saimnieciskās darbības rezultātu, tāpēc, protams, ka vēlamāka ir pēc iespējas lētāka grāmatvedības programma. Tajā pat laikā uzņēmums, A, vērojot savas darbības tendences, paredz izaugsmi turpmākajos gados, tādēļ ir ieinteresēts vest detalizētu un labi pārskatāmu finanšu informāciju. To visu ņemot vērā uzņēmums ir noteicis cenas „griestus”, kas ir 1000 Ls. Šādiem kritērijiem atbilst 38 no jau pagaidām atlasītajām programmām. Jāatceras, ka šajā gadījumā iegūstamais punktu skaits ir atkarīgs no cenas intervāla, kurā programmas ietilpst.

Nākamais apskatāmais kritērijs ir datu bāzes pieejamība. Kā jau minēts, uzņēmumam A nepieciešams, lai grāmatvedības daru bāze būtu pieejama divās dažādās atrašanās vietās. Šādu

iespēju, ņemot vērā arī pārējos kritēriju piedāvā 18 grāmatvedības programmas. Tā kā uzņēmuma darbībā ir raksturīga liels ienākošo maksājumu skaits, uzņēmums A vēlas, lai grāmatvedības programma varētu tikt savienota ar internetbanku, tādējādi samazinot grāmatvedības darbu. Rezultātā visiem izvirzītajiem kritērijiem atbilst 9 grāmatvedības programmas, kuras visas pēc autora domām, šajā kritērija var saņemt 10 punktus, taču autors uzsver, ka tas ir tikai viņa viedoklis. Tā kā uzņēmuma datu apjoms ir liels, tad uzņēmums vēlas, lai grāmatvedības datu bāze atrastos uz uzņēmumam piederoša servera, saglabājot iespēju tai piekļūt attālināti. Pēc šo kritēriju ievadīšanas atbilstošo grāmatvedības programmu skaits tirgū ir 6 programmas.

Tā kā uzņēmums nav definējis nepieciešamību pēc citiem finanšu instrumentiem šis kritērijs tiek apskatīts kā pēdējais. Uzņēmuma finanšu rādītāji ar katru gadu uzlabojas, kas ļauj cerēt arī uz turpmāku izaugsmi, taču tas, savukārt var radīt nepieciešamību pēc papildus mehānismiem, kā kontrolēt uzņēmuma finanšu rādītājus. Autors novērtējis šīs 6 grāmatvedības programmas pēc savas rīcībā esošās informācijas un pieredzes, iegūstot rezumējošo grāmatvedības programmas izvēles tabulu. Tāpat autors piešķīris punktus par šo 6 grāmatvedības programmu iepazīšanas iespējām, ņemot vērā jau noteikto popularitātes punktu skaitu, kas norādīts tabulā 1. pielikumā un ir saskanīgs ar tirgus pētījumu datiem. Iegūtos rezultātus par grāmatvedības programmu izvēles iespējām atbilstoši Latvijas tirgū pieejamajām programmām autors atainojis tabulā, kas veidota pēc 3. pielikumā pievienotā parauga.

5.1. tabula Grāmatvedības programmu vērtēšanas tabula⁶²

Programm as nosaukums	Uzņēmuma lielums, kam paredzēta	Programmas pamata funkciju atbilstība uzņēmuma saimnieciskajai darbībai	Programmas vidējās izmaksas gadā	Datu bāzes pieejamība	Programmas iepazīšanas iespējas	Citi finanšu instrumenti	KOPĀ	Iespējamie
Oracle Financial	10	10	N	8	0	5	33	60
RamusNet	10	10	8	6	2	0	36	60
Grāls	10	10	6	10	1	0	37	60
Horizon start (UVIS)	10	10	4	10	9	2	45	60
Horizon (Apvārtnis)	10	10	N	8	7	10	45	60
Ozols	10	10	6	10	0	10	46	60

Iegūtie rezultāti parāda, ka uzņēmuma A grāmatvedības programmas Horizon izvēle varetu būt bijusi maksimāli piemērota uzņēmuma saimnieciskās darbības vajadzībām, iegūstot

⁶² Autora veidots, izmantojot 1. pielikumu

45 punktus bez punktiem par programmas cenu, tomēr tā nav vienīgā ar augstu iegūto punktu skaitu. Tā kā Hoizon start programma iegūst 4 punktus par cenu, autos uzskata, ka šadu punktu skaitu iespējams iegūtu arī Horizon programma, izvirzoties parliecinoši priekšgalā ar 49 punktiem, taču minimālais punktu skaits šajā kriterijā, ko var iegūt ir 2 punkti, kas vienlīdz nodrošina Horizon uzvaru. Arī grāmatvedības programma Ozols ir pierādījusi savu piemērotību. Salīdzinot šos abus produktus autors izsaka viedokli, ka par labu Horizon programmas izvēlei darbojusies tās augstā popularitāte. Autors norāda, ka vēl viens pierādījums tam, ka šīs abas programmas ir vienlīdz piemērotas uzņēmuma saimnieciskajai darbībai ir fakts, ka viens no programmas Ozols klientiem ir Cēsu alus darītava, kuras saimnieciskās darbības specifika ir ļoti līdzīga autora izvēlētajam uzņēmumam. Lai gan informācija par Horizon izmaksām nav publiski pieejama, Horizon start cena, kas pēc savas komplektācijas ir ļoti līdzīga, maksā diezgan dārgi, kā rezultātā saņem tikai 4 punktus salīdzinājumā ar Ozols, kam piešķirti 6 punkti. Autors norāda, ka, lai gan pašreizējā ekonomiskajā situācijā šāda programmas izvēle ir optimāla, ekonomiskajai situācijai pasliktinoties uzņēmums A varētu apsvērt programmas Ozols ieviešanu kā alternatīvu un izmaksas samazinošu risinājumu.

5.2. Grāmatvedības programmas izvēle uzņēmumam B

Uzņēmums C ir uzņēmumus, kas dibināts 2009. gada jūnijā un nodarbojas ar mazumtirdzniecību nespécializētos veikalos. Šī uzņēmuma reģistrētā komercdarbības forma ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību. Uzņēmuma specifika ir tāda, ka tiek iepirkta lietota biroja mēbeles un aprīkojums, ražošanas iekārtas, kā arī citas saimnieciskajai darbībai noderīgas preces no maksātnespējīgiem uzņēmumiem un vēlāk tās tiek pārdotas citām juridiskajām personām mazumtirdzniecības veidā. Paralēli tam tiek piedāvātas arī preces, kuru mērķa grupa ir fiziskās personas. Uzņēmuma C veikalā var tikt iegādāti gan istabas interjera aksesuāri, gan sporta preces, gan makšķerēšanas, literatūras un mūzikas piederumi, kā arī apģērbi, bērnu mēbeles, pagalma rotājumi un daudzi citi produkti. Sākotnēji uzņēmuma grāmatvedība tika veikta lokāli – pašā uzņēmumā, bet tagad, lai samazinātu izmaksas to pilnībā veic ārpalpojumu sniedzējs. Pats uzņēmums tikai apgādā grāmatvedības pakalpojumu sniedzēju ar rēķiniem un kases čekiem, kā arī pārējo nepieciešamo informāciju, bet reāli nepiedalās grāmatvedības kārtošana. Uzņēmuma saimnieciskajai darbībai svarīgi, lai programma piedāvā noliktavas uzskaites iespēju, kā arī algu un pamatlīdzekļu uzskaiti un, protams, grāmatvedības uzskaites pamata funkcijas. Uzņēmums neizmanto un neplāno izmantot papildus kontroles mehānismus un neveic arī pastāvīgu pašizmaksas kalkulāciju.

Gan sākotnēji, gan arī nododot grāmatvedības kārtošānu ārpakalpojumu sniedzējam, grāmatvedības uzskaitē tika un tiek izmantota programma Kentauris PRO. Autors vēlas pārbaudīt konkrētās grāmatvedības programmas piemērotību šim uzņēmumam.

Autors jau noskaidrojis, ka uzņēmums B ir reģistrēts Latvijas Republikas komercrēģistrā kā sabiedrība ar ierobežotu atbildību. 2011. gada uzņēmuma gada pārskatā norādītā informācija liecina, ka uzņēmumam ir bijuši vidēji 15 darbinieki, tā bilance 2011. gadā bija 568513 lati, bet 2010. gadā 105505 lati, savukārt apgrozījums 2011. gadā 591837 lati un 2010. gadā attiecīgi 158726 lati. Autors secina, ka šāds uzņēmums 2010. gadā klasificējams kā mazs, bet 2011. gadā jau uzskatāms par vidēji lielu. Tātad programmai būtu jābūt piemērotai kā maziem, tā vidējiem uzņēmumiem. Šādiem kritērijiem atbilst 48 Latvijas grāmatvedības programmu tirgū piedāvātās programmas. Tātad visas šīs programmas saņem maksimālo punktu skaitu – 10 punktus – šajā kritērijā.

Autors jau iepriekš minējis, ka uzņēmumam nepieciešama programma, kura spētu veikt gan grāmatvedības un finanšu uzskaiti, gan algu grāmatvedību, kā arī pamatlīdzekļu kontroli un noliktavas grāmatvedību. Izvēloties visus šos kritērijus 1. pielikuma tabulā piedāvājumu skaits samazinās līdz 27 produktiem. Tas nozīmē, ka visas šīs programmas teorētiski varētu iegūt maksimālo punktu skaitu šajā kritērijā, tomēr jāatceras, ka atsevišķi jāvērtē arī piedāvāto iespēju lietošanas ērtums un efektivitāte.

Kā nākamo kritēriju autors apskata programmas cenu. Uzņēmumu apmierina pašreizējās programmas izmaksas, tādēļ noteiktie cenas „griesti”, ir 250 Ls. Šādiem kritērijiem atbilst 17 no jau pagaidām atlasītās programmas. Kā jau zināms, šajā gadījumā iegūstamais punktu skaits ir atkarīgs no cenas intervāla, kurā programmas ietilpst.

Tā kā uzņēmums nav definējis nepieciešamību pēc citiem finanšu instrumentiem, kā arī nav izvirzītas īpašas prasības pret programmas datu bāzes pieejamību un iepazīšanas iespējām, šie kritēriji nevar kalpot izvēles samazināšanai, bet tikai grāmatvedības programmu novērtēšanai. Autors novērtējis visas 17 grāmatvedības programmas pēc saviem rīcībā esošās informācijas un pieredzes, iegūstot rezumējošo grāmatvedības programmas izvēles tabulu.

5.2. tabula Grāmatvedības programmu vērtēšanas tabula⁶³

Programmas nosaukums	Atbilstība uzņēmuma lielumam un uzņēmējdarbības forma	Programmas pamata funkciju atbilstība uzņēmuma saimnieciskajai darbībai	Programmas vidējās izmaksas gadā	Datu bāzes pieejamība	Programmas iepazīšanas iespējas	Citi finanšu instrumenti	KOPĀ	PAVISMAM iespējamie
Proteos	10	10	N	2	0	0	22	60
Terrasoft CRM	10	10	N	2	0	0	22	60
Ankravs	10	10	6	2	1	0	29	60
Office line 2000	10	10	6	5	0	0	31	60
PINservice	10	10	6	5	0	0	31	60
RCDB grāmatvedības uzskaites un vadības sistēma	10	10	8	3	0	0	31	60
Infor SunSystems FMS	10	10	N	2	0	10	32	60
IBM Cognos TN1	10	10	N	2	1	10	33	60
Zalktis	10	10	6	5	2	0	33	60
Kentaurs Express	10	10	6	2	6	0	34	60
MEDIATRIX GRV.4	10	10	6	7	2	0	35	60
SQL - Ledger	10	10	10	5	0	0	35	60
Kentaurs Pro	10	10	6	6	6	0	38	60
1C kompleksā versija	10	10	6	3	9	0	38	60
Pasaka	10	10	10	5	3	0	38	60
RamusNet	10	10	8	8	2	0	38	60
1C Uzņēmums	10	10	6	7	9	0	42	60

Šajā tabulā redzams, ka pēc noteiktajiem izvēles kritērijiem piemērotākā grāmatvedības programma uzņēmumam varētu būt programma 1C. Kentaurs PRO, kopā ar vairākām citām

⁶³Autora veidots, izmantojot 1. pielikumu

grāmatvedības programmām ieņem otro vietu, kas nozīmē, ka uzņēmuma programmas izvēle ir bijusi diezgan pārdomāta. Autors aicina pievērst uzmanību programmai Pasaka, kas arī ieņem otro vietu, taču atšķirībā no pārējām ir bezmaksas grāmatvedības programma. Darba autors uzskata, ka uzņēmuma interesēs būtu ievākt papildus informāciju par šīm divām grāmatvedības programmām: 1C un Pasaka, lai varētu tās detalizētāk salīdzināt ar pašreiz izmantoto Kentaurs PRO. Tas varētu novest pie grāmatvedības programmas maiņas, vai vismaz nodrošināt uzņēmumu ar alternatīvu risinājumu, gadījumā, ja uzņēmums vēlētos veikt efektivitātes celšanas pasākumus.

5.3. Grāmatvedības programmas izvēle uzņēmumam C

Uzņēmums B ir pavisam jauns un neliels uzņēmums, kas dibināts 2011. gada jūnijā un tas nodarbojas ar konsultācijām grāmatvedības un nodokļu sfērā, kā arī sniedz konsultācijas finanšu ieguldījumu un finanšu projektu jautājumos. Šī uzņēmuma reģistrētā komercdarbības forma ir mikrouzņēmums, kas veidots uz SIA bāzes. Kā redzams, tad uzņēmuma saimnieciskās darbības specifika ir tāda, ka tas darbojas tikai pakalpojumu sfērā, kā arī tā darbībai jāatbilst mikrouzņēmuma prasībām. Tas nozīmē, ka maksimālais darbinieku skaits šajā uzņēmumā nevar pārsniegt 5 cilvēkus un neto apgrozījumam jābūt mazākam vai vienādam ar 70 000 latiem. Pašlaik uzņēmums grāmatvedības vešanā izmanto programmu Horizon, taču sakarā ar tās lielajām izmaksām meklē citas alternatīvas. Uzņēmums īpašu interesi izrāda par speciāli mikrouzņēmumiem radītajām programmām. Balstoties no šīs informācijas autors salīdzinājis pašlaik tirgū pieejamās programmas, kas veltītas tieši mikrouzņēmumu grāmatvedības vešanai. Darba autors gan norāda, ka ņemot vērā uzņēmuma labos finanšu rādītāju varētu tikt izmantota arī grāmatvedības programma, kas paredzēta mazām sabiedrībām ar ierobežotu atbildību, taču šādas iespējas analīzei būtu jāizvirza papildus prasības grāmatvedības programmai.

5.3. tabula Grāmatvedības programmu vērtēšanas tabula⁶⁴

Programmas nosaukums	Atbilstība uzņēmuma lielumam un uzņēmējdarbības forma	Programmas pamata funkciju atbilstība uzņēmuma saimnieciskajai darbībai	Programmas vidējās izmaksas gadā	Datu bāzes pieejamība	Programmas iepazīšanas iespējas	Citi finanšu instrumenti	KO PĀ	PAVISAM iespējamie
Kentaurs Express	10	10	6	2	6	0	34	60
Tildes Jumis mini	10	10	6	5	10	0	41	60
Books mikrouzņēmuma	10	10	10	2	6	5	43	60

Ka redzams pēc tabulas, tad no tirgū esošajiem piedāvājumiem mikrouzņēmumiem visaugstākos punktu skaitu ieguva programmas Books un Tildes Jumis.

⁶⁴ Autora veidots, izmantojot 1. pielikumu

SECINĀJUMI UN PRIEKŠLIKUMI

Bakalaura darba izstrādes gaitā autors nonāca pie šādiem *secinājumiem*:

1. Par grāmatvedības datorprogrammu aizsākumu var uzskatīt 19. gadsimtu un it īpaši tā otro pusi, taču dažādas resursu sistēmas, kas pārvaldīja valsts rīcībā esošos resursus tika pielietotas jau Otrā pasaules kara laikā.
2. Grāmatvedības programmu attīstība vienmēr ir bijusi un ir tieši saistīta ar datortehnikas un programmatūras attīstību.
3. Latvijas grāmatvedības datorprogrammu tirgus ir piesātināts ar pašmāju un ārzemju izstrādājumiem, kas visi ir savstarpēji atšķirīgi, radot ļoti diferencētu piedāvājuma klāstu.
4. Laika posmā no 1990. gada, kad Latvijā parādījās pirmās grāmatvedības programmas, līdz 2010. gadam, to skaits ir strauji audzi sasniedzot gandrīz 120 pircējiem pieejamo programmu skaitu un apmēram 50 dažādus grāmatvedības programmu izplatītājus;
5. Grāmatvedības datorprogrammas vai vismaz MS Excel programmatūra ir kļuvusi par neatņemamu sastāvdaļu mūsdienu grāmatvedības kārtošānā un sastopamas vismaz 95% Latvijas uzņēmumu.
6. Grāmatvedības programmu tirgum Latvijā raksturīga stabilitāte tirgus mazāko dalībnieku vidū un nedaudz izteiktākas svārstības lielāko dalībnieku vidū, it īpaši grāmatvedības programmu izmantošanas sākumperiodā.
7. Programma „Tildes Jumis” ir pārliecinošs grāmatvedības programmu tirgus līdere Latvijā gan pēc tās atpazīstamības, gan popularitātes rādītājiem.
8. Funkcionalitātes ziņā vispraktiskākās grāmatvedības programmas saskaņā ar klientu apmierinātību ar konkrētām grāmatvedības sistēmām ir ACCORprofi, Tildes Jumis un Zalktis, taču arī apmierinātība ar daudzām citām programmām ir visai augsta.
9. Grāmatvedības programmu apmierināta ar tirgus piedāvāto produkcijas klāstu ar katru gadu ir augusi un 2007. gadā ar savu grāmatvedības uzskaites sistēmu ir apmierināti 94%
10. Mūsdienās galvenie kritēriji grāmatvedības programmu izvēlē ir tās funkcionalitāte, cena un, pats galvenais, popularitāte, kurai, kā pierādījies autora darbā, nereti ir izšķirošā loma.
11. Uzņēmumam izvēloties un iegādājoties piemērotu grāmatvedības datorsistēmu un ieviešot to, nepieciešama detalizēta analīze un rūpīga pieeja. Jaunas sistēmas iegāde var radīt pozitīvas pārmaiņas uzņēmuma darbībā vai arī tieši pretēji – veidot nepamatotus izdevumus.

12. Autora izveidotā grāmatvedības programmu izvērtēšanas kritēriju tabula veiksmīgi pilda savu funkciju, ko pierāda uzņēmuma A izvēles atbilstība autora iegūtajiem rezultātiem un ir izmantojama arī citu uzņēmumu grāmatvedības programmu izvēles veikšanā.

Autors izvirza šādus *priekšlikumus*:

1. Autors uzskata, ka pastāv nepieciešamība pēc vienotas grāmatvedības programmu uzskaites sistēmas izveides. Pēc savas uzbūves tā varētu atgādināt pašreiz pastāvošos uzziņu katalogus, kuros būtu apkopota informācija par visiem grāmatvedības datorprogrammu tirgus dalībniekiem, to preču klāstu, cenām un oficiālajiem izplatītājiem. Šādai uzskaites sistēmai būtu jābūt pieejamai jebkuram potenciālajam grāmatvedības programmu lietotājam, lai atvieglotu programmatūras izvēles uzdevumu. Šāda sistēma arī mazinātu problēmas, kas saistītas ar krāpniecisko darbību programmatūru tirdzniecībā. Autors uzskata, ka šādas uzskaites sistēmas izveide ir salīdzinoši viegls uzdevums un to varētu veikt valsts iestādes, vai arī tās izveide varētu tikt deleģēta privātajam sektoram. Autors uzskata, ka valsts būtu ieinteresēta šādas sistēmas izveidē, jo tā atvieglotu gan grāmatvedības datorprogrammu tirdzniecības kontroli, gan arī uzņēmumu auditēšanu, jo būtu iespējams apzināt tās programmas, kuras pašlaik nav tieši savienojamas ar VID datu bāzi.
2. Valsts ieņēmumu dienestam jāturpina darbs, lai izveidotu grāmatvedības programmu datu sasaistīta ar elektroniskās deklarēšanas sistēmu. Rezultātā grāmatvedības atskaites varētu tikt tiešā veidā eksportētas uz Elektroniskās deklarēšanas sistēmu, ietaupot laiku, kas nepieciešams, lai atskaites tiktu ievadītas manuāli.
3. Grāmatvedības programmu izplatītājiem būtu jāsniedz detalizētāka, publiski brīvi pieejama informācija par saviem produktiem, tādējādi palielinot konkurenci tirgū un samazinot populārāko grāmatvedības programmu tirgus daļa, kas novērstu populārāko grāmatvedības programmu oligopolu.
4. Latvijā pastāv nepieciešamie priekšnoteikumi, lai varētu attīstīties jauns uzņēmumu saimnieciskās darbības virziens, kas piedāvātu savus pakalpojumus uzņēmumiem, kam sagādā grūtības izvēlēties savai grāmatvedības uzskaitē piemērotāko programmu. Pašreizējie grāmatvedības programmu izplatītāji piedāvā ne vairāk kā 10 produkti katrs, kas nesniedz iespējas brīvi izvēlēties grāmatvedības programmu no visa tirgū pieejamā klāsta. Jaunais uzņēmējdarbības virziens apkopotu informāciju par visiem tirgū pieejamajiem risinājumiem, kā arī veiktu pastāvīgus grāmatvedības programmu pētījumus, salīdzinājumus un pētījumus šajā sfērā. Šāda priekšlikuma īstenošanas rezultātā uzlabotu grāmatvedības programmu tirgus kvalitāti un atvieglotu arī uzņēmumu izvēles veikšanu par labu kādai konkrētai grāmatvedības programmai.

IZMANTOTĀ LITURATŪRA UN AVOTI

1. *Eiropas Komisijas regula nr. 364/2004*. Oficiālais Vēstnesis L063, 28.02.2004, Pieejams: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32004R0364:LV:HTML>
2. *Gada pārskatu likums*. LR likums, 12.11.1992. Ziņotājs, Nr. 44, (ar 01.07.2011 grozījumiem ieskaitot), Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=66461>
3. **Detlavs M.** *Uzskaites sistēmas*. Datorzinību centrs. Pieejams: <http://www.liis.lv/ieskatdp/indeksi/index14.htm> - skatīts 20.05.2012
4. **Ērglis A.** *Elektronisko rēķinu apstrādes sistēma uzņēmumu efektīvas darbības sekmēšanai*. *Bilance*, Nr. 13/14 (265/266), 2011, 30.-31.lpp
5. **Ēvalde I.** *BI programmas – palīgs efektīvā plānošanā*. *Latvijas Ekonomists*, 11 (179), 2009, 42.-45.lpp
6. **Gūte G.** *Mainās attieksme pret grāmatvedības sistēmām*. *Bilance*. 2007. Nr. 22, 30. – 31. lpp.
7. **Okuņa R., Silovs A., Eglāja A.** *Datorgrāmatvedība*. Rīga : LU Ekonomikas informātikas katedra, 1996. 80 lpp
8. **Pepinovs J.** *Grāmatvedības programma, kas izveidota grāmatvedim ar pašu grāmatvežu līdzdalību*. *Grāmatvedība&Ekonomika*, Nr. 5-6 (109-110), 2010, 50.-54.lpp
9. **Rozentāle T.** *Datorgrāmatvedība. Teorētiskie nodarbību metodiskie materiāli*. Jēkabpils Agrobiznesa koledža, 2007, 90 lpp
10. **Rozentāle T.** *Grāmatveža darbam nepieciešamas zināšanas datortehnoloģiju sekmīgai pielietošanai*. *Latvijas Ekonomists*, 2008. Nr. 7/8, 51. -54. lpp.
11. **Zariņa V.** *Grāmatvedības sistēma attīstība standartu prasības*. Rīga : Turība. 2004. 263 lpp
12. **Ziemele A.** *Kā izvēlēties grāmatvedības programmu 1.daļa*. 10.07.2009. Pieejams: <http://www.ifinances.lv/lat/gramatvediba?doc=761&hl=Anda%20Ziemele&ref=search> – skatīts 19.05.2012
13. **Ziemele A.** *Kā izvēlēties grāmatvedības programmu 2.daļa*. 13.07.2009. Pieejams: <http://www.ifinances.lv/lat/gramatvediba?doc=765&hl=Anda%20Ziemele&ref=search> – skatīts 19.05.2012
14. **Ziemele A.** *Kā strādāt ar grāmatvedības sistēmām*. 24.08.2009. Pieejams: <http://www.ifinances.lv/lat/gramatvediba?doc=479&hl=Anda%20Ziemele&ref=search> – skatīts 19.05.2012

15. *Virtuālais grāmatvedis? Tā jau ir realitāte*. Grāmatvedība&Ekonomika, Nr. 3(107), 2010, 80.-82.lpp
16. **Ashutosh Deshmukh**. *Digital Accounting: The Effects of the Internet and ERP on Accounting*. Pennsylvania State University, Erie, USA, 2006, 408 p.
17. *IC grāmatvedim un ne tikai*. Grāmatvedība&Ekonomika, Nr. 11 (127), 2011, 68.-70.lpp
18. *Acor profi. Grāmatvedības programmu kompleks.* Pieejams: <http://accor.lv/index.php?page=program&lang=lat> – skatīts 21.05.2012
19. *Alamora*. Pieejams: <http://www.alamora.lv/> - skatīts 21.05.2012
20. *Ankravs*. Pieejams: <http://www.ankravs.lv> – skatīts 18.05.2012
21. *Assako*. Pieejams: <http://www.assako.lv/> - skatīts 25.05.2012
22. *Aston Baltic*. Pieejams: <http://www.axapta.lv> – skatīts 18.05.2012
23. *AS sistēmas*. Pieejams: <http://www.assystems.lv/index.php?adr=http://tempo.lv/lv/sopr.html> - skatīts 21.05.2012
24. *Astats grāmatvedības programmas*. Pieejams: <http://www.astats.lv/lv/programmas> - skatīts 22.05.2012
25. *Atbalsta programmas uzņēmējiem*. Pieejams: <http://www.vid.lv/lv/programmas> - skatīts 21.05.2012
26. *Atvērtā koda grāmatvedības programmas*. Pieejams: http://odo.lv/Training/OS_Accounting - skatīts 18.05.2012
27. *Automatizētās vadības sistēmas*. Pieejams: <http://www.avspprogress.com/> - skatīts 18.05.2012
28. *Baltic data datori un programmas*. Pieejams: <http://www.balticdata.lv/index.php> - skatīts 24.05.2012
29. *Cognos Business Intelligence*. Pieejams: <http://www-01.ibm.com/software/analytics/cognos/business-intelligence/> - skatīts 23.05.2012
30. *Compiere*. Pieejams: <http://www.compiere.com/products/compare-editions/enterprise-edition.php> - skatīts 21.05.2012
31. *CRM produkti*. Pieejams: <http://www.crmc.lv/crm-risinajumi/crmo> - skatīts 24.05.2012
32. *Datu apstrādes informācijas sistēmas*. Pieejams: <http://www.dais.lv/lat.html> - skatīts 21.05.2012

33. *Datu apstrādes līdzekļu vēsture.* Pieejams: <http://www.liis.lv/mspamati/1.gramata/10101020.htm> - skatīts 18.05.2012
34. *Directo noliktavas uzskaitē.* Pieejams: http://www.directo.lv/lv/galvena_lapa.html - skatīts 21.05.2012
35. *Easy work uzskaites sistēmas.* Pieejams: <http://www.easywork.lv/> - skatīts 21.05.2012
36. *Edrana.Biznesa vadības sistēmas.* Pieejams: http://www.edrana.lt/alga_2000_lv/ - skatīts 21.05.2012
37. *Epicor iScala.* Pieejams: <http://www.scala.lv/PRODUCTS/Pages/iScala.aspx> - skatīts 24.05.2012
38. *ESM: Personāla Lietvedība.* Pieejams: <http://www.ddsoftpro.times.lv/> - skatīts 21.05.2012
39. *Grāls grāmatvedības programmas.* Pieejams: <http://www.grals.lv/> - skatīts 22.05.2012
40. *Grāmatvedības datorprogramma Zalktis.* Pieejams: <http://zalktis.lv> - skatīts 20.05.2012
41. *Grāmatvedības komplekss Balance.* Pieejams: <http://www.bilance.lv/> - skatīts 20.05.2012
42. *Grāmatvedības programmas.* Pieejams: <http://www.batsoft.lv> - skatīts 20.05.2012
43. *Grāmatvedības programmas.* Pieejams: http://www.swedbank.lv/pakalp/jr_3_0_0_2.php - skatīts 21.05.2012
44. *Grāmatvedības programma „Grāmatvedības ABC”.* Pieejams: <http://www.gramatvedibas-abc.lv/> - skatīts 22.05.2012
45. *Grāmatvedības programmas izstrādāšana.* Pieejams: <http://www.maximus.lv/program.html?l=1> - skatīts 24.05.2012
46. *Grāmatvedības programma „Jasmine”.* Pieejams: <http://jasmine.balticom.lv/> - skatīts 24.05.2012
47. *Grāmatvedības uzskaites datorprogramma Mediatrix.* Pieejams: <http://www.mediatrix.lv/> - skatīts 24.05.2012
48. *Grins – programmrisinājums aktīvi strādājošiem uzņēmumiem.* Pieejams: <http://www.latinsoft.lv/ProgGrins.aspx?t=4303aad9-19f4-4ea3-be91-5d14927c2bc9> - skatīts 22.05.2012
49. *HansaWorld.* Pieejams: <http://www.bmcbaltics.com/> - skatīts 20.05.2012
50. *HansaWorld biznesa risinājumi.* Pieejams: <http://hansa.tera.lv/> - skatīts 22.05.2012
51. *Horizon.* Pieejams: <http://www.horizon.lv> - skatīts 20.05.2012
52. *Horizon produkti.* Pieejams: <http://www.zitc.lv/horizon-produkti/> - skatīts 20.05.2012
53. *Horizon Start.* Pieejams: <http://hansa.tera.lv/> - skatīts 23.05.2012

54. *Hortus digital*. Pieejams: <http://hansa.tera.lv/> - skatīts 23.05.2012
55. *HRB sistēmas arhitekūra*. Pieejams: <http://www.agroup.lv/lv/products/architecture.php> - skatīts 23.05.2012
56. *iBusiness*. Pieejams: <http://www.ibusiness.lv/ka-lietot/> - skatīts 23.05.2012
57. *Infor FMS SunSystems*. Pieejams: <http://sunsystemsaccounting.com/sunaccounts.html> - skatīts 24.05.2012
58. *Infor10 Financials Business*. Pieejams: http://www.infor.com/product_summary/fms/sunsystems-enterprise/ - skatīts 23.05.2012
59. *IVS sistēmas*. Pieejams: <http://www.ivs.lv/> - skatīts 23.05.2012
60. *Jaunā grāmatvedības programma Pasaka-net*. Pieejams: <http://www.pasaka.net.lv/pasaka/> - skatīts 24.05.2012
61. *Klons – mazā grāmatvedības programma mazam uzņēmumam*. Pieejams: <http://www.kastanis.biz/klons.html> - skatīts 24.05.2012
62. *Latvijas Datoru centrs*. Pieejams: <http://www.ldc.lv> – skatīts 20.05.2012
63. *Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrs*. Pieejams: <http://www.ur.gov.lv/> - skatīts 23.05.2012
64. *Linset informat*. Pieejams: <http://www.linset.lv/> - skatīts 25.05.2012
65. *Locis grāmatvedības programma*. Pieejams: <http://www.ldc.lv/?inc=11&menu=132> – skatīts 25.05.2012
66. *Mājas grāmatvedība*. Pieejams: <http://arise.lv/majas-gramatvediba/index.html> - skatīts 24.05.2012
67. *Microsoft Dynamics*. Pieejams: <http://www.microsoft.com/en-us/dynamics/default.aspx> - skatīts 24.05.2012
68. *MyABC*. Pieejams: <http://www.navex.lv/lv/produkti/myabcm/par-programmu/> - skatīts 24.05.2012
69. *Namu pārvaldes programma apsaimniekotājiem*. Pieejams: <http://www.arhane.lv/arpages/arhane.php> - skatīts 21.05.2012
70. *Odo*. Pieejams: <http://odo.lv/> - skatīts 22.05.2012
71. *Oracle Financials*. Pieejams: http://docs.oracle.com/cd/B34956_01/current/acrobat/120fincg.pdf - skatīts 24.05.2012
72. *Orion*. Pieejams: <http://www.orion.lv/pricing> - skatīts 24.05.2012
73. *PINteligence*. Pieejams: <http://www.pin.com.lv/lang-lv/products/49> - skatīts 24.05.2012

74. *Pirmo skaitļotāju un to radītāju ērkšķainais ceļš pie Atzīšanas koka.* Pieejams: <http://www.sakaru-pasaule.lv/main.php3?sub=view&RID=1388> – skatīts 20.05.2012
75. *Programma 1C.* Pieejams: <http://fastsoft.pro-hosting.lv/lv/price/detail.php?ID=2015> – skatīts 20.05.2012
76. *Programmu kompleksi.* Pieejams: <http://www.prolined.lv/Development.aspx> - skatīts 24.05.2012
77. *Ramus net.* Pieejams: <http://www.crmc.lv/crm-risinajumi/crmo> - skatīts 24.05.2012
78. *Rcdb online grāmatvedības sistēma.* Pieejams: <http://www.rcdb.lv/> - skatīts 24.05.2012
79. *SoftIB.Informācijas tehnoloģiju risinājumi.* Pieejams: [http://www.softib.lv/index.asp?menu=\[1\]\[1\]\[26\]](http://www.softib.lv/index.asp?menu=[1][1][26]) – skatīts 21.05.2012
80. *SQL Ledger.* Pieejams: <http://www.sql-ledger.com/cgi-bin/nav.pl?page=about.html&title>About> – skatīts 24.12.2012
81. *Tilde.* Pieejams: <http://www.tilde.lv> - skatīts 20.05.2012
82. *Uzņēmumu vadības sistēma Ozols.* Pieejams: <http://www.ozols.lv/> - skatīts 24.05.2012
83. *Vienkāršā ieraksta grāmatvedības programma Krivulis.* Pieejams: <http://www.zalktis.lv/krivulis.htm> - skatīts 24.05.2012
84. *Virtuālais grāmatvežu klubs.* Pieejams: <http://www.vgk.lv> - skatīts 20.05.2012
85. *1C Avantime.* Pieejams: <http://1c.solutions.lv> – skatīts 20.05.2012
86. *24Balance online accounting.* Pieejams: <http://lv.24balance.com/lv/home.do> - skatīts 20.05.2012;

PIELIKUMI

1. pielikums. Grāmatvedības programmu vērtēšanas kritēriju tabula

Programmas nosaukums	1.						2.				3.			4.						5.				6. Citi finanšu instrumenti
	Uzņēmuma lielums, kam paredzēta			Uzņēmējdarbības forma, kam paredzēta			Programmas pamata funkciju atbilstība uzņēmuma saimnieciskajai darbībai				Programmas iepazīšanas iespējas			Programmas vidējās izmaksas gadā						Datu bāzes pieejamība				
	liels	mazs	vidējs	MIKRO	SIA, AS	IK	Finanšu uzskaitē	Pamatlīdzekļi	Algas	Nolikta va	DEMO versija	Apmācība	Popularitāte	>1000	>500	>250	>100	<100	Bez maksas	Interneta vidē	Lokālā	Savietojama internetbanka	maksa par papildus lietotāju	
1C kompleksā versija	Jā	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	Jā	6	-	-	-	Jā	-	-	Nē	Nē	Jā	Ir	Nē
1C Uzņēmums	Nē	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	Jā	6	-	-	-	Jā	-	-	Jā	Jā	Nē	Nav	Nē
24balance.lv	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	0	-	-	-	-	Jā	Jā	Jā	Nē	Jā	Nav	Nē
ACCORprofi	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	2	-	-	-	Jā	-	-	Nē	Jā	Nē	Ir	Nē
Advantage	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	Nē	0	-	Jā	Jā	-	-	-	Jā	Nē	Nē	Ir	Nē
Alamora	Nē	Jā	Nē	Nē	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Nē	0	-	-	-	Jā	-	Jā	Jā	Nē	Nē	Ir	Nē
Alga 2000® SQL	Jā	Nē	Nē	Nē	Jā	Nē	Nē	Nē	Jā	Nē	Nē	Nē	0	N	N	N	N	-	N	Nē	Jā	Nē	N	Nē
Ankravs	Jā	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	Nē	1	N	N	N	N	-	-	Nē	Jā	Nē	N	Nē
Argo 6.0	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	Nē	0	-	Jā	-	-	-	-	Jā	Jā	Nē	Nav	Jā
ARHANE (Everest)	Jā	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	Nē	0	-	-	Jā	-	-	-	Nē	Jā	Jā	Ir	Nē

AS kompleks	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	Nē	0	Jā	-	-	-	-	-	Nē	Jā	Jā	Nav	Jā
AS web Komplekss	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	0	Jā	-	-	-	-	-	Jā	Nē	Jā	Nav	Jā
AVS (Automatizētā vadības sistēma)	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	2	-	-	Jā	-	-	-	Nē	Jā	Jā	Nav	Nē
Bilance	Jā	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Nē	Nē	Nē	1	-	Jā	Jā	-	-	-	Nē	Jā	Jā	Ir	Nē
Books mikrouzņēmuma	Nē	Jā	Jā	Jā	Nē	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	4	-	-	-	-	-	Jā	Nē	Jā	Nē	Ir	Jā
Books pamatkomplekts	Nē	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	4	-	-	Jā	-	-	-	Nē	Jā	Nē	Nav	Jā
COMPIERE Enterprise edition	Jā	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	0	Jā	-	-	-	-	-	Jā	Jā	Nē	Nav	Jā
DAIS	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	Nē	0	N	N	N	N	-	N	Jā	Jā	Jā	N	Jā
Directo	Jā	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	0	Jā	-	-	-	-	-	Nē	Jā	Jā	Nav	Jā
Lombards P+	Nē	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Nē	Nē	0	N	N	N	N	-	-	Nē	Jā	Nē	Nav	Nē
ESM: Personāla Lietvedība	Jā	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Nē	Nē	Jā	Nē	Jā	Nē	0	-	-	Jā	-	-	-	Nē	Jā	Nē	Nav	Nē
Exso	Nē	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Nē	Nē	Nē	0	N	N	N	N	-	N	Nē	Jā	Nē	Nav	Nē
FinaWin	Jā	Nē	Nē	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	1	N	N	N	N	-	-	Nē	Jā	Jā	Ir	Nē
Gnucash	Nē	Jā	Nē	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Nē	Nē	Nē	0	N	N	N	N	-	N	Jā	Jā	Nē	N	Nē

LedgerSMB	Nē	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Nē	0	N	N	N	N	-	N	Jā	Nē	Nē	N	Nē
OpenBravo	Nē	Jā	Nē	Nē	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Nē	Nē	Nē	0	N	N	N	N	-	N	Jā	Nē	Nē	N	Nē
MiniGrāls	Nē	Jā	Nē	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Nē	Nē	Nē	1	-	-	-	Jā	-	-	Nē	Jā	Nē	Ir	Nē
Grāls	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	Nē	1	-	-	Jā	-	-	-	Jā	Jā	Jā	Ir	Nē
Grāmatveidība	Nē	Nē	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Nē	0	-	-	-	Jā	-	-	Jā	Jā	Nē	Nav	Jā
Grāmatveidība I (G1)	Nē	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Nē	Nē	Nē	0	-	-	-	Jā	-	-	Nē	Jā	Nē	Ir	Nē
G1 mini	Nē	Nē	Jā	Nē	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	Nē	Nē	0	-	-	-	Jā	-	-	Nē	Jā	Nē	Ir	Nē
Grāmatveidības "ABC"	Jā	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	0	-	Jā	Jā	Jā	-	Jā	Jā	Jā	Nē	Nav	Nē
GrinS	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	Nē	0	-	-	-	Jā	-	-	Nē	Jā	Jā	Ir	Nē
HansaWorld Enterprise	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	Nē	4	N	N	N	N	-	N	Nē	Jā	Jā	Nav	Nē
HansaWorld Pirmais Ofiss	Nē	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	Nē	4	-	-	Jā	-	-	-	Nē	Jā	Jā	Nav	Nē
HD SaaS Elva DMS	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Nē	0	N	N	N	N	-	-	Nē	Jā	Nē	N	Jā
HD SaaS HD Fleet Management	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	Nē	0	N	N	N	N	-	-	Nē	Jā	Nē	N	Jā
HD SaaS HD Graudi	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	Nē	0	N	N	N	N	-	-	Nē	Jā	Nē	N	Nē

HD SaaS BI4Dynamics	Jā	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Nē	Nē	Nē	Nē	Nē	0	N	N	N	N	-	-	Jā	Jā	Nē	N	Nē
Horizon (Apvārsnis)	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	Nē	7	N	N	N	N	-	-	Jā	Jā	Jā	N	Jā
Horizon start (UVIS)	Nē	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	7	-	Jā	-	-	-	-	Jā	Jā	Jā	Ir	Nē
HRB	Jā	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Nē	Nē	Jā	Nē	Nē	Nē	0	N	N	N	N	-	N	Nē	Jā	Nē	N	Nē
iBusiness.lv	Nē	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Nē	Nē	Nē	Jā	Nē	Nē	0	-	-	-	-	-	Jā	Jā	Nē	Nē	Nav	Nē
IBM Cognos Business Intelligence	Jā	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Nē	Nē	Nē	Nē	Jā	Nē	0	N	N	N	N	-	N	Nē	Jā	Nē	N	Jā
IBM Cognos TN1	Jā	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	0	N	N	N	N	-	N	Nē	Jā	Nē	N	Jā
Infor SunSystems FMS	Jā	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	Nē	0	N	N	N	N	-	N	Nē	Jā	Nē	N	Jā
IVS - 2000	Jā	Nē	Nē	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	Nē	0	N	N	N	N	-	-	Jā	Jā	Nē	N	Jā
JASMIN E	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Nē	Nē	Nē	Nē	0	-	-	-	-	-	Jā	Nē	Jā	Nē	Nav	Nē
Kentaurs Itnegra	Jā	Nē	Nē	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	Nē	4	N	N	N	N	-	-	Nē	Jā	Jā	N	Jā
Kentaurs Pro	Nē	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	4	-	-	-	Jā	-	-	Nē	Jā	Jā	Ir	Nē
Kentaurs Express	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	4	-	-	-	Jā	-	-	Nē	Jā	Nē	Ir	Nē
KLONS	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Nē	Nē	Nē	Nē	0	-	-	-	-	-	Jā	Nē	Jā	Nē	Nav	Nē
Krivulis	Nē	Jā	Nē	Nē	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	0	-	-	-	Jā	-	-	Nē	Jā	Nē	Nav	Nē

Maximus	Jā	Nē	Nē	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	0	-	Jā	-	-	-	-	Jā	Jā	Jā	Ir	Nē
Mājas grāmatveidība	Nē	Jā	Nē	Nē	Nē	Jā	Jā	Nē	Nē	Nē	Jā	Nē	0	-	-	-	Jā	-	-	Nē	Jā	Nē	Nav	Nē
MEdiatri x GRV.4	Nē	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	0	-	-	-	Jā	-	-	Jā	Jā	Nē	Nav	Jā
Microsoft Dynamics AX	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	Nē	4	N	N	N	N	-	-	Jā	Jā	Nē	N	Jā
Microsoft Dynamics NAV	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	Nē	4	Jā	N	N	N	-	-	Jā	Jā	Jā	N	Jā
MyABC M	Jā	Jā	Jā	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	Nē	Nē	Nē	Nē	0	N	N	N	N	-	N	Nē	Jā	Nē	N	Jā
Oracle Financial	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	Nē	0	N	N	N	N	-	N	Jā	Jā	Jā	N	Jā
Orion - rēķinu izrakstīšana on-line	Jā	Jā	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	Nē	Nē	Nē	Nē	Nē	0	-	-	-	Jā	-	Jā	Jā	Nē	Jā	Nav	Nē
Ozols	Jā	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	Nē	0	-	-	Jā	-	-	-	Jā	Jā	Jā	Ir	Jā
Pasaka	Nē	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	1	-	-	-	-	-	Jā	Jā	Nē	Nē	Nav	Nē
PC-Tirgotājs	Nē	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Nē	Nē	Jā	Nē	Nē	0	N	N	N	N	-	N	Nē	Jā	Jā	N	Nē
PC-Amatnieks	Nē	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Nē	Nē	Jā	Nē	Nē	0	N	N	N	N	-	N	Nē	Jā	Jā	N	Nē
PC-algas	Nē	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Nē	Nē	Nē	0	N	N	N	N	-	N	Nē	Jā	Jā	N	Nē
Office line 2000	Nē	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	Nē	0	N	N	N	N	-	-	Jā	Nē	Jā	N	Jā
PINtelligence	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	Nē	Nē	Jā	Nē	Nē	0	-	-	Jā	-	-	-	Nē	Jā	Nē	Nav	Jā

PINservice	Nē	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	Nē	0	-	-	-	Jā	-	-	Nē	Jā	Nē	Nav	Nē
Profit-W® SQL	Nē	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Nē	0	N	N	N	N	-	N	Nē	Jā	Nē	N	Nē
Profit-Web	Nē	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Nē	Nē	Jā	Nē	Nē	Nē	0	N	N	N	N	-	N	Jā	Nē	Nē	N	Jā
Proteos	Nē	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	Nē	0	N	N	N	N	-	N	Nē	Jā	Nē	N	Nē
RCDB grāmatve dības uzskaites un vadības sistēma	Nē	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	Nē	0	-	-	-	-	Jā	-	Jā	Nē	Nē	Ir	Nē
SAGE CRM	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	Nē	0	N	N	N	N		N	Nē	Jā	Nē	N	Nē
RamusNet	Nē	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	0	-	-	-	-	Jā	-	Jā	Nē	Jā	Nav	Nē
Scala	Jā	Nē	Nē	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	Nē	0	N	N	N	N		N	Jā	Jā	Jā	N	Jā
SQL - Ledger	Nē	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	Nē	0	N	N	N	N		Jā	Jā	Nē	Nē	N	Nē
SUN Systems	Jā	Nē	Nē	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	Nē	0	N	N	N	N		N	Nē	Jā	Jā	N	Jā
Terrasoft CRM	Nē	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	Nē	0	N	N	N	N		N	Nē	Jā	Nē	N	Nē
Tildes Jumis	Nē	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	8	-	-	Jā	-		Jā	Nē	Nē	Jā	Nav	Nē
Tildes Jumis mini	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	8	-	-	-	-		Jā	Nē	Jā	Nē	Nav	Nē
TIS Action +	Nē	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Nē	Nē	Jā	Nē	Jā	Nē	0	N	N	N	N		N	Nē	Jā	Nē	N	Nē
UK "Locis"	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Nē	Nē	Nē	0	N	N	N	N		-	Nē	Jā	Nē	Nav	Nē
Winlats	Nē	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	Nē	0	Jā	-	-	-		-	Nē	Jā	Nē	Nav	Nē
Zalktis	Nē	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Jā	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	0	-	-	-	Jā		-	Nē	Jā	Nē	Nav	Nē

2. pielikums. Grāmatvedības programmu uzskaitījuma tabula

Nr.p.k	Programmas nosaukums	Pārdevējs	Komplektējums	Pieejamība	Tiešsaiste	Iepazīšanās
1	1C kompleksā versija	Elmi SIA; ANDI M SIA; SIA FAST SOFT	Pamata + papildus	Maksas	Nē	3-5 apmācības stundas nopērkot programmu
2	1C Uzņēmums	Smart Business Solutions SIA; SIA FAST SOFT	Pamata + papildus	Maksas	Nē	3-5 apmācības stundas nopērkot programmu
3	24balance.lv	Praximetrix SIA	Rēķinu izrakstīšanas, grāmatvedības uzskaites, naudas plūsmas un noliktavas uzskaites	Ierobežota bezmaksas/maksas	Jā	Demo tūre
4	ACCORprofi	PROFI Studija, SIA	Pamata + papildus	Maksas	Nē	Demo režīms 1 mēnesis
5	Advantage	SIA Business Instruments	Pamata + papildus	Maksas	Jā	NAV
6	Alamora	Business Instruments SIA	Ierobežota pamata/ Pamata	Ierobežota bezmaksas/maksas	Jā	Izmēģināšana 1 mēnesis
7	Alga 2000® SQL	Edrana SIA	Personāla un darba samaksas procesu pārvaldes un uzskaites sistēma	Maksas	Nē	Pēc individuālas vienošanās
8	Ankravs	ANKRAVS SIA	Pamata + papildus	Maksas	Nē	Demonstrācijas tiešsaistē
9	Argo 6.0	SoftIB SIA	6 dažādas pilnas komplektācijas	Maksas	Nē	Attālinātas konsultācijas

10	ARHANE (Everest)	ARHANE SIA	Namu pārvalde un grāmatvedība	Maksas	Nē	Paraugdemonstrējums pēc pieprasījuma
11	AS komplekts	AS Sistēmas	Pamata	Maksas	Nē	NAV
12	ASGL web komplekts	AS Sistēmas	Pamata	Maksas	Jā	NAV
18	Atlas	COLUMBUS IT Partner, SIA	Pamata	Maksas	Nē	Demo versija
13	AVS (Automatizētā vadības sistēma)	A.V.S. SIA	Pamata	Maksas	Nē	Demonstrācijas versija
14	Bilance	Bilance SIA	Pamata + papildus	Maksas	Nē	Demonstrācijas gan pie klienta gan pie pārdevēja
16	Book pamatkomplekts	HansaWorld Latvia SIA	Pamata	Maksas	Nē	Izmēģināšana 1 mēnesis
15	Books mikrouzņēmumiem	HansaWorld Latvia SIA	Pamata	Bezmaksas un 1. gadu bezmaksas atjauninājumi	Nē	Izmēģināšana 1 mēnesis
17	COMPIERE Enterprise	Polaris SIA	Pamata + papildus	Maksas	Jā	Demo versija
19	DAIS	DAIS SIA	Pamata + papildus	nav informācijas	Jā	NAV
30	Darbvedis	VAR Datu sistēmas	Pamata	Bezmaksas	Jā	NAV
20	Directo	Directo SIA	Pamata + papildus	Maksas	Nē	Demo versija
22	EIROprece	Advanced Baltic IT	Pamata	Maksas	Nē	NAV

23	ESM: Personāla Lietvedība	D&D Soft Pro	Pamata	Maksas	Nē	Demo verisja 1 mēnesis
24	EuroStat	Frame Inform Systems SIA	Pamata	Maksas	Jā	NAV
25	Exso	Harbour management systems	Pamata	Nav zināms	Nē	NAV
26	FinaWin	SolCraft SIA	Pamata	Maksas	Nē	Pieejama ierobežota DEMO versija
27	Gnucash	Gnucash SIA	Pamata	bezmaksas	Jā	NAV
32	Grāls	Lursoft SIA	Pamata	Maksas	Jā	Prezentācija
33	Grāmatvedība	Astats	Pamata	Maksas	Nē	Demo versija
34	Grāmatvedība1	Batsoft SIA	Pamata, savienojams ar citiem Batsoft produktiem	Maksas	Nē	Nav
35	Grāmatvedības "ABC"	SIA DB Serviss	Desktop, Professional, Enterprise	Ierobežota bezmaksas/maksas	Jā	atkarībā no komplektējuma 2 dienas - 3 mēneši
36	Grāmatveža palīgs	Latvikon, SIA	Pamata + papildus	Maksas	Nē	Bezmaksas prezentācija, demo versija
37	GrinS	LatInSoft SIA	Pamata + papildus	Maksas	Nē	Bezmaksas demonstrācija
38	HansaWorld Enterprise	HansaWorld Latvia SIA; Grasko SIA; Burti SIA; BMC Baltics SIA; Virtus IT	Pamata	Maksas	Nē	NAV
39	HansaWorld Pirmais Ofiss	HansaWorld Latvia, SIA	Pamata	Maksas	Nē	NAV
42	HD SaaS BI4Dynamics	Hortus Digital SIA	Papildus	Maksas	Nē	NAV
40	HD SaaS Elva DMS	Hortus Digital SIA	Papildus	Maksas	Nē	NAV

41	HD SaaS HD Graudi	Hortus Digital SIA	Pamata	Maksas	Nē	NAV
43	Horizon (Apvārsnis)	FMS SIA	Pamata + papildus	Maksas	Nē	Demo versija
44	Horizon start (UVIS)	FMS SIA; Alianse TM SIA; Arise SIA	Pamata + papildus	Maksas	Nē	Demo versija
45	HRB	Agroun SIA	Pamata	nav informācijas	Nē	NAV
46	iBusiness.lv	iBusiness.lv	Pamata	Bezmaksas	Jā	NAV
47	IBM Cognos Business Intelligence	NAVex SIA	Vairāki atsevišķi moduļi	Maksas	Nē	Demo versija
49	IBM Cognos Express	NAVex SIA	Pamata	Maksas	Nē	Demo versija
48	IBM Cognos TN1	NAVex SIA	Pamata	Maksas	Jā/Nē	Demo versija
50	Infor SunSystems FMS	AService, SIA	nav informācijas	Maksas	Nē	Prezentācija
51	IVS - 2000	IVS Sistēmas	Ļoti plašs moduļu klāsts	Maksas	Nē	NAV
52	JASMINE	Balticom SIA	Pamata	Bezmaksas	Nē	NAV
55	Kentaurs Express	Batsoft SIA	Pamata + papildus	Maksas	Nē	Demo versija
53	Kentaurs Itnegra	Batsoft SIA	Pamata + papildus	Maksas	Nē	NAV
54	Kentaurs Pro	Batsoft SIA	5 moduļi	Maksas	Nē	NAV
58	KLONS	Aivars Ikaunieks	Pamata	bezmaksas	Nē	NAV

56	Komus	Nixor AD	Pamata + papildus	Maksas	Nē	Prezentācija
57	Konsultants Grāmatvedis	Baltikons Centrs	Pamata	Maksas	nav informācija s	Bez maksas demonstrācija
59	Krivulis	Zalktis programmas, SIA	Pamata pašnodarbinātajiem	Maksas	Nē	Demo versija derīga 1 - 3 mēnešus
28	LedgerSMB	Gnucash SIA	Pamata	bezmaksas	Jā	NAV
21	Lombards P+	EasyWork Uzskaites sistēmas	Pamata + papildus	Maksas	Nē	Konsultācijas
60	Maximus	IT Maksimuss SIA	8 dažādi moduļi	Maksas	Nē	Demonstrācijas versija
61	Mājas grāmatvedība	Arise, SIA	Pamata	Maksas	Nē	Izmēģināšana 1 mēnesis
62	MEdiatrix GRV.4	Mediatrix.lv	Pamata + papildus	Maksas	Jā/Nē	Neierobežota demo versija bez izdrukas iespējas
63	Microsoft Dynamics AX	Aston Baltic SIA; ERP Pro SIA; Hortus Digital SIA	Pamata	Maksas	Nē	Prezentācija
65	Microsoft Dynamics CRM	Elva Baltic SIA; Sintegra SIA	Pamata	Maksas	Nē	Prezentācija
64	Microsoft Dynamics NAV	Columbus IT Partner SIA; SIA E-PASAULE; SIA Elva Baltic; Hortus Digital SIA; Informatics SIA; NAVex SIA	Pamata	Maksas	Nē	Prezentācija
31	MiniGrāls	Lursoft SIA	Pamata	Maksas	Nē	Prezentācija
66	MyABCM	Navex SIA	Pamata	Maksas	Nē	Prezentācija

67	NĪVIS	Frame Inform Systems, SIA	Pamata	Maksas	Jā	Demo versija
75	Office line 2000	Baltic Data SIA	Pamata + papildus	Maksas	Jā/Nē	Bilžu arhīvs
29	OpenBravo	Odo Sia	Pamata	bezmaksas	Jā	NAV
68	Orion - rēķinu izrakstīšana on-line	SIA "FF IT"	Dažāda apjoma moduļi	Ierobežota bezmaksas/maksas	Jā	NAV
69	Ozols	ITS-2 SIA	Pamata	Maksas	Jā	NAV
70	P Soft, vers.8.00 vai UČOT	Partner Soft SIA	nav informācijas	nav informācijas	nav informācijas	nav informācijas
71	Pasaka	Baltic SOFT Centr, SIA	Pamata	Bezmaksas	Jā	Pieejama ierobežota DEMO versija
74	PC-algas	Baltic Data SIA	Papildus	Maksas	Nē	NAV
73	PC-Amatnieks	Baltic Data SIA	Papildus	nav informācijas	Nē	NAV
72	PC-Tirgotājs	Baltic Data SIA	Papildus	nav informācijas	Nē	NAV
78	PINKasso	PIN, SIA	Pamata	Maksas	Nē	NAV
77	PINservice	PIN, SIA	Pamata	Maksas	Nē	NAV
76	PINtelligence	PIN, SIA	Pamata + papildus	Maksas	Nē	Bilžu arhīvs
79	Profit-W® SQL	Edrana	Pamata + papildus	Maksas	Nē	NAV
80	Profit-Web	Edrana	Pamata	Maksas	Jā	NAV
81	Proteos	Pro Line D	Pamata + papildus	Maksas	Nē	NAV

83	RamusNet	Torņa Konsultanti SIA	Pamata + papildus	Maksas	Jā	Demo versijas gan skatīšanās režīmā, gan izmēģināšanas režīmā
82	RCDB grāmatvedības uzskaites un vadības sistēma	RCDB SIA	Pamata	Maksas	Jā	NAV
84	Sage CRM MME	CRM Consulting	Pamata + papildus	Maksas	Jā/Nē	NAV
87	SAP	nav informācijas	nav informācijas	nav informācijas	nav informācijas	nav informācijas
85	Scala	IntelliSoft SIA	Pamata + papildus	Maksas	Jā	NAV
86	Shannon - 2000	Bankor - Baltija	Pamata + pēc individuāla pasūtījuma	Maksas	Nē	Demo versija, kurā var ievadīt līdz 100 dokumentiem
88	Simple	SimpleSoft	Pamata un papildinātās	Maksas	Nē	NAV
89	SQL - Ledger	Isolis, SIA	Pamata	Bezmaksas	Jā	NAV
90	Statistikas uzskaites ST1	Dzoka	nav informācijas	nav informācijas	nav informācijas	nav informācijas
91	SUN Systems	Robertson & Blūms Corp. SIA	Pamata + papildus	nav informācijas	Nē	NAV
92	Terrasoft CRM	CRM Consulting	Papildus	Maksas	Nē	NAV
93	Tildes Jumis	Tilde SIA	Pamata + papildus	Maksas	Nē	Demo versija derīga 1 mēnesi
94	Tildes Jumis mini	Tilde SIA	Pamata	Maksas	Nē	Demo versija
95	TIS Action +	Linset	Pamata	Maksas	Nē	Demo versija
96	UK "Locis"	Latvijas Datoru Centrs	Pamata + papildus	Maksas	Nē	NAV
97	Winlats	NR Data; ASSAKO SIA	Pamata + papildus	Maksas	Nē	Nav

98	Zalktis	Zalktis programmas SIA	Pamata, maziem un vidējiem uzņēmumiem	Maksas	Nē	Demo versija derīga 1 - 3 mēnešus

3. pielikums. Grāmatvedības programmu vērtēšanas tabula

Programmas nosaukums	Atbilstība uzņēmuma lielumam un uzņēmējdarbības forma	Programmas pamata funkciju atbilstība uzņēmuma saimnieciskajai darbībai	Programmas vidējās izmaksas gadā	Datu bāzes pieejamība	Programmas iepazīšanas iespējas	Citi finanšu instrumenti	KOPĀ	PAVISAM iespējamie
								60
								60
								60

Bakalaura darbs „Grāmatvedības datorprogrammu tirgus Latvijā” izstrādāts LU Ekonomikas un vadības fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autors: Gundars Vjakse

Rekomendēju/nerekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītājs: Mg.ekon. Ivars Kassalis

Recenzents: asociētais profesors Dr.ekon. Inga Būmane

Dekāna pilnvarotā persona: metodiķe Dagmāra Briede

Komisijas sekretāre: lektore Mg.oec. Lilija Ābika